

Regnskabsanalyse og sammenligning af produktionsvilkårene i slagtesvineproduktionen mellem Polen og Danmark

Udarbejdet af:

Kristian Goul, specialkonsulent, SEGES Erhvervsøkonomi

Carl Åge Pedersen, chefkonsulent, SEGES Planteinnovation

Jannie Gade, konsulent, SEGES Jura & Skat

Rapporten er udarbejdet i projekt Forundersøgelse til regnskabsanalyse af slagtesvineproducenternes internationale konkurrenceevne, der er finansieret af Promilleafgiftsfonden for landbrug samt Norma og Frode Jakobsens fond.

December 2017

Indholdsfortegnelse

Indledning	5
Data	5
Metode	6
Strukturudviklingen i Polen	6
Fordele og ulemper på baggrund af litteraturstudie og interviews	9
Regnskabssammenligning	10
Indtægter	12
Produktivitet	16
Omkostninger	17
Handelsgødningsudgifter	18
Foderomkostninger	19
Energi	21
Vedligeholdelsesomkostninger	22
Lønomsomkostninger	23
Afskrivninger	27
Forpagtningsafgifter, lejeudgifter og renteudgifter	28
Tilskud og skat	31
Resultater	35
Balance	39
Jordpriser	43
Gæld og egenkapital	44
Konklusion på regnskabsanalysen	47
Dyrevelværd	48
Miljø	50
Miljøreglerne i stalden	50
Miljøreglerne på marken	50
De største forskelle mellem Danmark og Polen	51
Mest restriktiv pesticidanvendelse i Danmark	51
”Pesticider og drikkevand	51
Generel regulering af kvælstof- og pesticidanvendelsen	52
Sammenligning af skatte- og momsmæssige forhold for Polen og Danmark	54
Kort sammenligning over de væsentligste forskelle for landbrug	54
Personligt ejede virksomheder	54
Selskaber	54
Moms	54
Personer og transparente selskabsformer	55
Skattesystem	55
Beskatning af virksomhedsindkomst i 2017	56
Polen	56
Danmark	56
Beskatning af kapitalindkomst og kapitalgevinster i 2017	57

Polen.....	57
Danmark	58
Specielle regler ved opgørelse af den skattepligtige indkomst og virksomhedsindkomsten	60
Polen.....	60
Danmark	60
Anvendelse af skattemæssige underskud og tab	60
Polen.....	60
Danmark	60
Specielle skov- og landbrugsregler	61
Polen.....	61
Danmark	61
Skat på fast ejendom.....	61
Polen.....	61
Danmark	61
Relevante momsmæssige forhold	62
Polen.....	62
Danmark	62
Kapitalselskaber	62
Skattesystem	62
Beskatning af virksomhedsindkomst i 2017	63
Polen.....	63
Danmark	63
Sambeskatning.....	63
Polen.....	63
Danmark	64
Beskatning af kapitalindkomst og kapitalgevinster i 2017	64
Polen.....	64
Danmark	64
Specielle regler ved opgørelse af selskabsindkomsten	64
Polen.....	64
Danmark	65
Anvendelse af skattemæssige underskud og tab	65
Polen.....	65
Danmark	66
Specielle skov- og landbrugsregler	66
Polen.....	66
Danmark	66
Skat på fast ejendom.....	66
Polen.....	66
Danmark	66
Relevante momsmæssige forhold	66
Polen.....	66

Danmark	67
Litteratur for yderligere information omkring konkurrenceevnen i slagtesvineproduktion	68

Indledning

Denne rapport er udarbejdet for at undersøge dansk slagtesvineproduktions konkurrenceevne sammenlignet med den polske slagtesvineproduktion. Analysen skal give de danske landmænd indblik i deres erhvervs konkurrenceevne, når det sammenlignes med konkurrenterne i Polen. Indblikket har til formål at give den danske landmand et bedre beslutningsgrundlag, når den enkelte skal foretage beslutninger omkring om, hvorvidt det er rentabelt at etablere, opretholde eller udvide deres slagtesvineproduktion.

Rapporten er delt op i fire kapitler: Regnskabsanalyse, Dyrevelfærd, Miljøredegørelse samt Skatte- og Momsanalyse. Hvert kapitel gennemgår forskellene mellem de to lande med fokus på at forstå Polen. Derudover vil der før kapitlerne være et afsnit, som samler fordelene og ulemperne ved den polske slagtesvineproduktion på baggrund af interviews og øvrig litteratur. Disse fordele og ulemper er brugt til at finde fokusområderne i de øvrige kapitler.

Indledningsvis er der blandt andet to afsnit omkring de valgte data, samt metoden der er brugt til analyserne. For at kunne forstå opbygningen og udviklingen i den polske slagtesvineproduktion gennemgås strukturudviklingen i Polen, og denne perspektiveres i forhold til den danske udvikling.

Data

Denne rapport bygger på interviews i Danmark og Polen, der er foretaget i 2016, samt et litteraturstudie. Til regnskabsanalysen er brugt data fra FADN frem til 2015 publiceret 12. september 2017. FADN-data er en database i DG-AGRI i EU, hvor 80.000 landbrugsregnskaber indsamles årligt. Til denne rapport er brugt offentlige data, som er tilgængelige på DG-AGRI's hjemmeside.¹ Disse består af gennemsnitlige økonomiske tal fra landbrug, som er specialiseret i slagtesvineproduktion. Indsamlingen af data sker i de enkelte lande, hvor de danske data behandles af Danmarks Statistik og de polske på Universitetet i Warszawa. Endelig behandles de endnu en gang hos EU i DG-AGRI. I de valgte data fra 2015 indgår der mellem 100 og 200 bedrifter i de danske gennemsnitstal og mellem 200 og 500 i de polske.

De valgte datasæt indeholder hovedsageligt svineproduktion og kun en lille del af landbrugenes produktion kommer fra øvrig husdyrproduktion. I 2015 udgjorde 99,9 % af dyreenhederne i Danmark og 98,7 % af dyreenhederne i Polen svineproduktion.

Dataene ser på hele landbrugets økonomi. Det vil sige, alle aktiviteter der bruger landbrugets aktiver, omkostninger eller arbejdskraft. Dette kan f.eks. være gårdbutik eller udleje af jord og bygninger. Data omfatter ikke selvstændige liberale erhverv, lønindkomst, pensioner og lignende.

Data er ikke opstillet efter de samme regnskabstermer, som vi kender fra de danske regnskaber. Der er valgt at bruge de gældende EU-termer på engelsk for ikke at skabe en fejlfortolkning. Alle analyserne er beskrevet på dansk, og hvor det er fundet nødvendigt, er der opstillet en boks med definitionen på de enkelte regnskabstermer. Alle definitioner kan findes på DG-AGRI's hjemmeside. Ligeledes er dyreenheder ikke beregnet på samme måde som de danske. I datasætte kaldes disse "Livestock Unit (LU)". I hele analysen vil der kun bruges LU-definitionen, som også vil blive refereret til som dyreenheder. Definitionen er opstillet under regnskabsanalysen.

¹ http://ec.europa.eu/agriculture/rica/database/consult_std_reports_en.cfm

I de offentlige data fra DG-AGRI er de produktionstekniske nøgletal meget begrænsede, da det er de økonomiske nøgletal, som er oplyst, når der ses på de specialiserede produktionsgrene som slagtesvineproduktion.

Metode

Alle data er opgivet i gennemsnitstal. Da der forventes en meget stor spredning i de enkelte lande, skal man derfor være varsom med konklusionerne, da den enkelte landmand godt kan ligge betydeligt over eller under de gennemsnitlige tal.

Da landbrugene i Polen og Danmark varierer meget i størrelse, som beskrives i strukturudviklingsafsnittet nedenfor, er det nødvendigt at se på enheder. Dataene vil derfor blive sammenlignet i forhold til dyreenheder (LU) jf. tabel 2 senere, men da omsætningen pr dyreenhed er meget forskelligt lande i mellem vil den væsentligste sammenligning være i forhold til omsætning. Omsætningen vil sikre, at sammenligningen af omkostninger vil optræde som en andel af omsætningsniveauer, som de gennemsnitlige bedrifter opnår i de to lande.

Det er ikke muligt at vise produktionseffektiviteten for slagtesvineproduktion, men alene udbytte pr hektar for hvede. Derfor vil disse analyser ikke være tilgængelige.

Forskellene i analysen af de to lande målt på enheder kan ikke bruges til at konkludere, hvordan for eksempel en produktion af dansk størrelse ville optræde i Polen. Dette skyldes, at mange forhold favoriserer de mindre produktioner i Polen, hvilket uddybes i strukturudviklingsafsnittet og afsnittet omkring tilskud i regnskabsanalysen.

Litteraturstudiet og interviewene i Polen er brugt til at forstå begrundelserne for de økonomiske forskelle, som optræder i regnskabsanalysen. Derudover er der et uddybende kapitel omkring forskellen i skatteforholdene samt et kapitel om miljøforskellene i såvel stald som på mark.

Analysen af skatteforholdene er udarbejdet på baggrund af et litteraturstudie. Kilderne nævnes i kapitlet.

Flere af rapportens elementer er ikke fra det samme år. Såvel kapitlet om skat som kapitlet om nitratdirektivet tager begge udgangspunkt i 2016. Interviewene og litteraturstudiet er gennemført i 2016 og regnskabsdataene er fra perioden 2004 til 2015. Derfor vil der formentlig være forhold, som ikke har været ens i hele perioden.

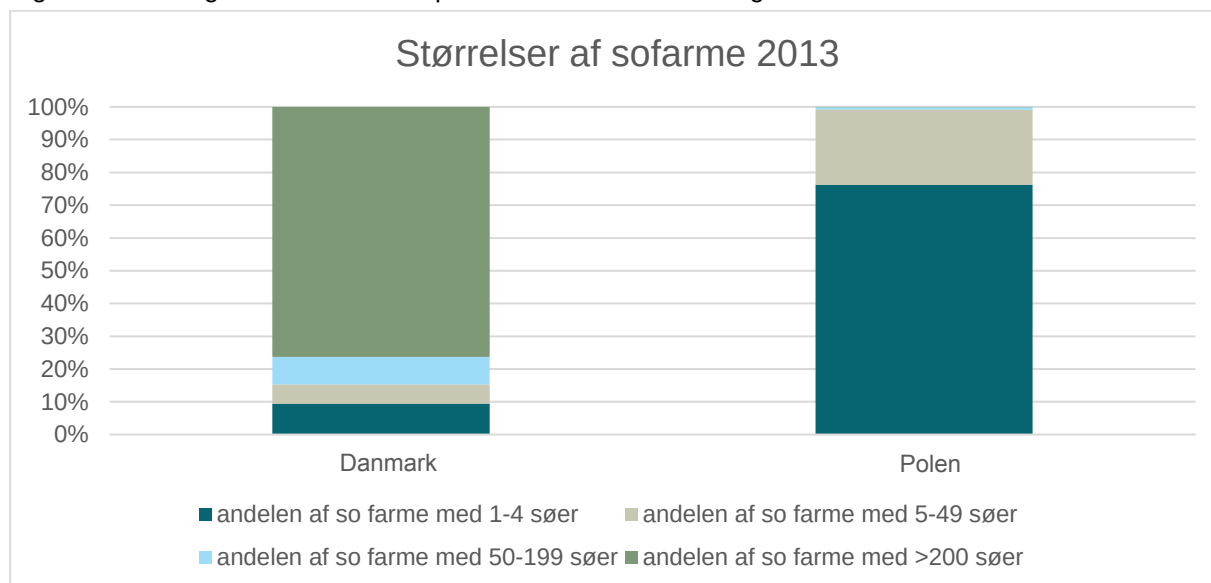
Strukturudviklingen i Polen

For at kunne forstå landbrugsproduktionen i Polen er det væsentligt at have et indblik i strukturudviklingen og størrelserne på de polske produktioner. Dette afsnit vil kort beskrive de polske forhold.

Polsk landbrug er kendetegnet ved meget store statsbrug i den nordlige del og meget små familielandbrug i den sydlige del. Mange af de store landbrug, som tidligere var statsbrug, er i dag ejet af udenlandske investorer i selskabsform.

Det er ikke muligt at finde data, hvor slagtesvineproduktions størrelserne i Danmark og Polen sammenlignes. I figur 1 vises fordelingen af soproduktionerne i de to lande.

Figur 1: Fordelingen af størrelserne på sofarmene i Danmark og Polen

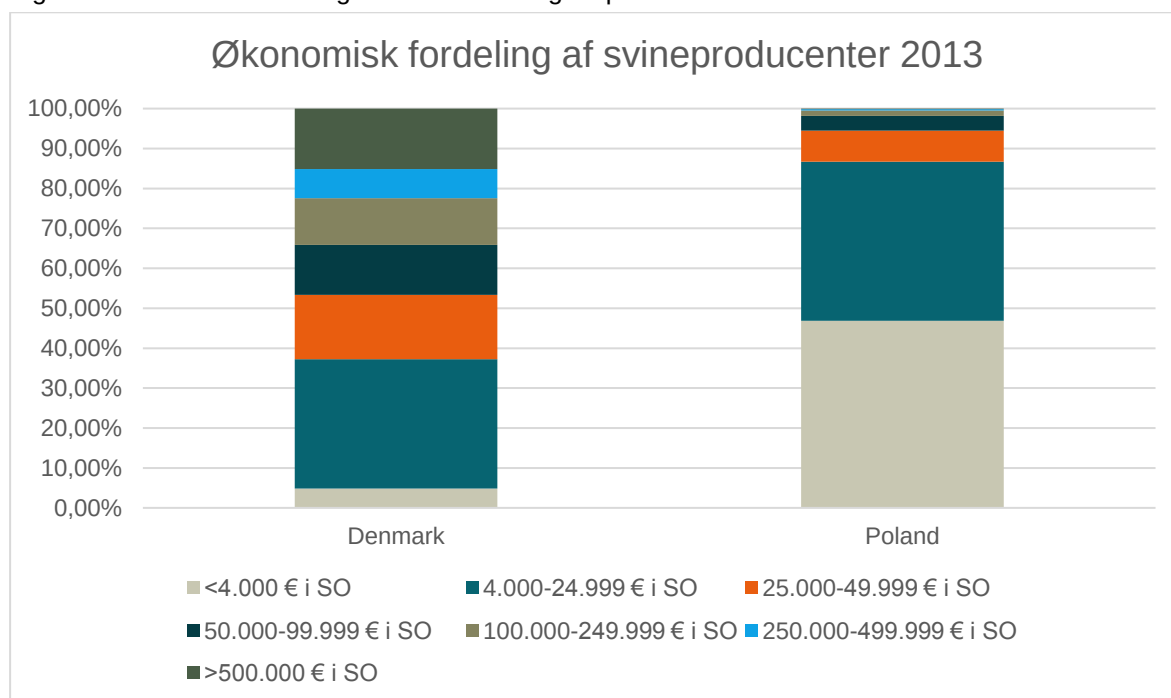

Kilde: Eurostat²

Her ses tydeligt, at de to lande er meget forskellige. I Polen udgjorde soproduktionerne med 1-4 søer 75 % af antallet af soproduktioner i 2013. I 2010 var der 2,6 % af soproduktionerne, som havde mere end 200 søer. Disse soproduktioner udgjorde 47,1% af polens samlede sobestand.

I figur 2 vises, hvor størrelserne på bedrifterne i Polen og Danmark. Der ses her samlet set på so- og slagtesvineproduktion. Fordelingen er opstillet efter bedriftens Standard Output (SO), som er et udtryk for bedriftens samlede salg.³

Figur 2: Økonomisk fordeling af den samlede griseproduktion

Kilde: Eurostat⁴

² http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/ef_issowsaa

³ [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Standard_output_\(SO\)](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Standard_output_(SO))

⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/ef_lspigecs

Figur 2 viser igen to meget forskellige lande, hvor der i Polen er en stor overvægt af mindre produktioner, mens der i Danmark er en mere ligelig fordeling.

Der er i Polen et politisk ønske om at holde landbrugene små. Derfor er støtteordninger blandt andet kun for mindre producenter.

Derudover er landbrug skattemæssigt favoriseret samt har lave ydelser til sundhedsforsikring. Det betyder, at den finansielle byrde for en medarbejder versus et familielandbrug er 15 gange større.

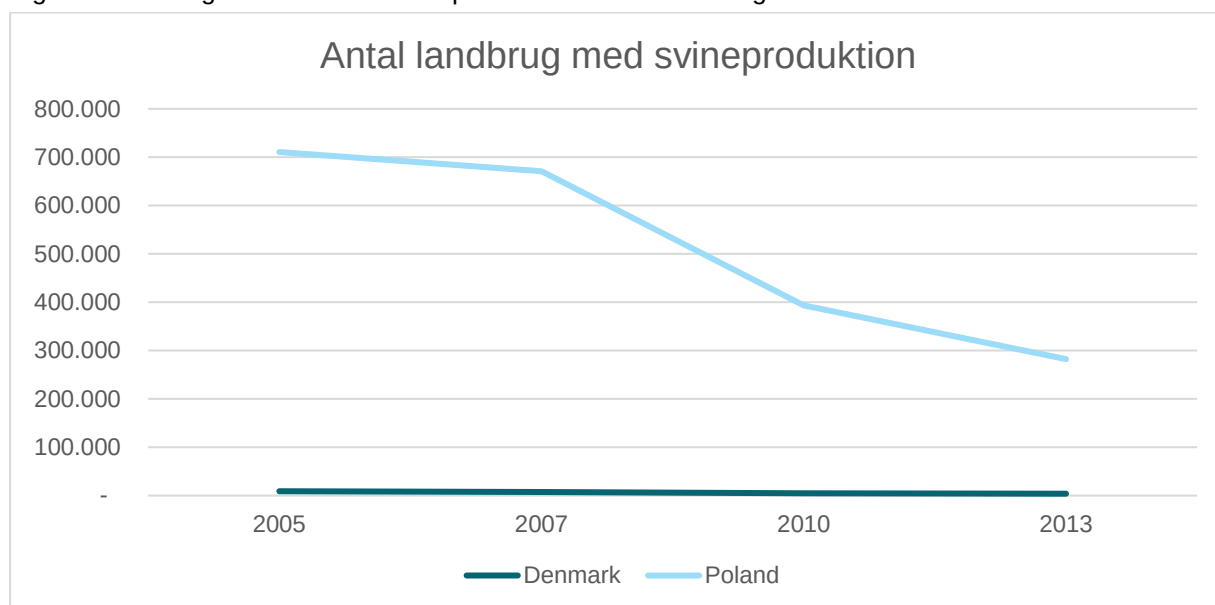
Derudover er det vanskeligt for kommercielle farme (selskaber) at vokse, da det kræves, at selskabet råder over jord i form af ejerskab eller forpagtning svarende til 70 % af selskabets mængde af gylle. Gylleaftaler må kun udgøre 30 %.

For udenlandske investorer er det heller ikke længere muligt at investere direkte i jord eller leje. I 2011 op sagde regeringen 30 % af alle lejeaftaler på jorden med de udenlandske selskaber med øjeblikkelig varsel.⁵

Slagtesvineproduktionens værdi er vokset med 37 % fra 2000 til 2014 og udgør 10,8 mia. zlt. (18,2 mia. kr.), hvilket svarer til 23,7% af værdien for den samlede polske landbrugsproduktion.

På trods den politiske favorisering af de mindre bedrifter, så er der en strukturudvikling i gang, hvor der forsvinder produktioner, og landbrugene bliver større. Figur 3 nedenfor viser en meget kraftig udvikling i dette, samtidig med at der vises, at antallet af producenter i Polen er mange gange større end i Danmark, hvilket giver en politisk indflydelse målt i antal stemmer.

Figur 3: Udviklingen i antallet af svineproduktioner i Danmark og Polen

Kilde: Eurostat⁶

De mange små producenter er organiseret i omkring 1.000 producentgrupper fordelt over landet. Disse producentgrupper fungerer som salgs- og indkøbsforeninger.

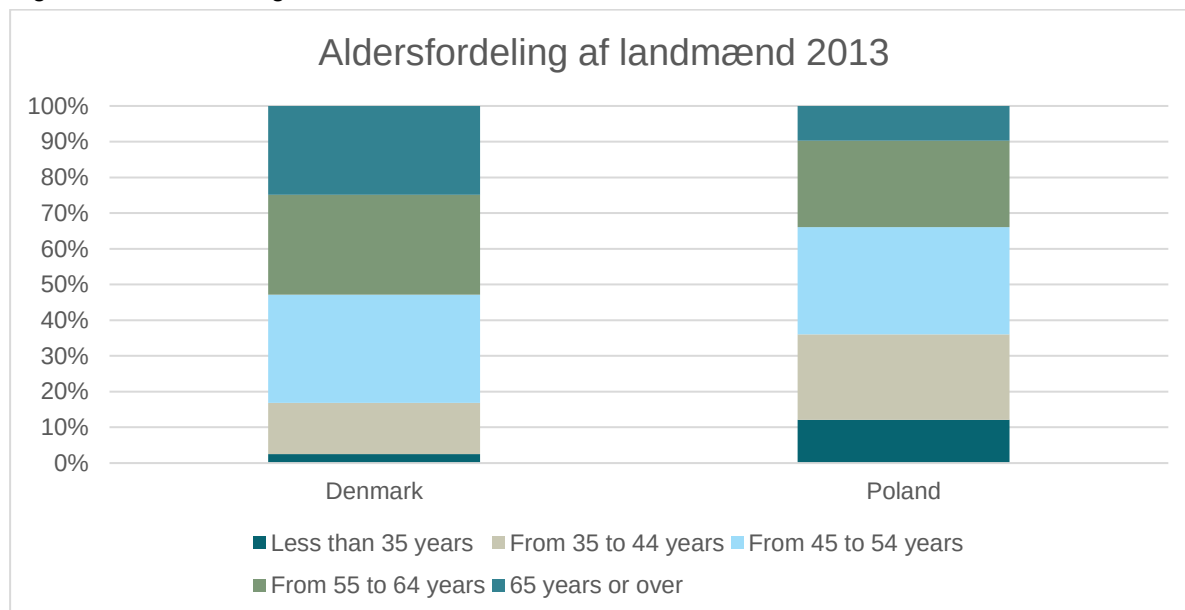
I Polen ønsker de unge kommende landmænd at være slagtesvineproducenter, da dette giver mere frihed end at være soproductent. Det er billigere at lave en slagtesvineproduktion, som er stor nok til, at

⁵ Danuta Lesniak (2016), Prospect and challenges for the development of pig production in Poland, S. 110

⁶ http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/ef_ispigece

der kan ansættes en medarbejder, og således skabes frihed til familie og fritid. Der er derfor også en tydelig tendens til, at soholdene lukkes i Polen.

Figur 4: Aldersfordelingen af landmænd

Kilde: Eurostat⁷

Polen står også med et generationsskifteproblem, som dog er mindre end i Danmark, da en stor del af landmændene er over 65 år. Figur 4 viser fordelingen af aldersgrupperne i henholdsvis Polen og Danmark for alle typer landbrug. Her ses dog, at Polens landmænd er yngre end de danske. Grupperne under 45 år udgør i Polen 36 %, hvor dette er 17 % i Danmark.

Fordele og ulemper på baggrund af litteraturstudie og interviews

På baggrund af interviewene og litteraturstudierne er tabel 1 opstillet, som giver et overblik over de fordele og ulemper, som litteraturen og de interviewede giver udtryk for. Dette er på baggrund af såvel danske som polske interviews og litteratur, hvor perspektivet har været fra såvel sammenligning med Danmark som udsyn fra Polen til den øvrige globale konkurrence. Da en del af litteraturen fra såvel Danmark som Polen til dels har politiske holdninger, tages der forbehold fra eventuelle politiske holdninger i tabel 1.

Tabel 1: Fordele og ulemper ved den Polske svineproduktion

Fordele	Ulemper
Billig og tilgængelig arbejdskraft (Men med stigende lønniveau)	Mange små landbrug
Lave kapacitetsomkostninger	Regeringsmodstand mod større landbrug
Billige investeringer	Mindre gode gener
Lav pris på lejemål	Risiko for Afrikansk Svinepest
Moms og skattefordele	Tungt bureaukrati, hvilket giver administrationsomkostninger
Ingen regnskabspligt (Dette gælder ikke modtagere af investeringsstøtte og større landbrug)	Sur landbrugsjord (60% af landbrugsarealet)
Stor national efterspørgsel på svinekød	Lavt hektar tilskud

⁷ http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/ef_m_farmang

Stort potentiale for udvikling af svineproduktionen uden miljømæssige trusler	Dyr og ikke tilgængelig kapital i forhold til EU
Der eksisterer uudnyttede stipladser.	
Investeringsstilskud til stalde	

Kilde: Litteraturstudier og interviews

Tabel 1 har dannet grundlag for de områder, som er undersøgt videre i denne analyse.

Regnskabssammenligning

Dette kapitel er en analyse, hvor hovedsageligt data fra FADN analyseres for at kunne forklare forskellene mellem Danmark og Polen. Hvor det er muligt, inddrages litteraturstudiet og interviewene.

Da der som nævnt er store strukturelle forskelle, vil det ikke give meget værdi at sammenligne på bedriftsniveau. I stedet sammenlignes de enkelte poster i forhold til omsætningen. Dette suppleres med posterne pr dyreenhed, hvor det findes relevant, samt andre nøgletal i enkelte af analyserne.

Omsætningen er valgt, da omkostningsniveauerne og indtægtsniveauerne er meget forskellige i de to lande. Ved at sætte alle posterne op i forhold til omsætningsniveauet kan det sammenlignes, hvor stor en andel af omsætningen der bruges på eksempelvis lønudgifter, renter osv.

Den regnskabsmæssige opstilling som bruges i datasættet fra FADN er ikke den som kendes fra de danske regnskaber. I analysen bruges de termes som FADN bruger, men rækkefølgende i analysen tager udgangspunkt i den danske opstilling.

Total output bliver kaldt omsætning, men dette er ikke helt retvisende. Definitionen af Total output ses i boks 1 nedenfor.

Boks 1: Definition af Total output

Total of output of crops and crop products, livestock and livestock product and of other output.
 Sales and use of (crop and livestock) products and livestock
 +changes in stocks of products (crops and livestock)
 +changes in valuation of livestock
 -purchases of livestock
 +various non-exceptional products

Kilde: FADN

Omsætningen er derfor ikke helt korrekt at bruge i dette tilfælde, da Total output også er fratrasket indkøbte smågrise.

De behandlede data er udvalgt ud fra kriteriet, at mere end 2/3-dele af standard outputtet er fra "slagtesvineproduktionen" og salg af "andre svin". "Andre svin" er forskellige fra de øvrige svinegrupper, som består af: "grise med en levende vægt på under 20 kg" og "avlssøer på 50 og derover".

Dyreenhederne er ikke defineret som i Danmark i stedet bruges Livestock Unit (LU), som er defineret i tabel 2 nedenfor.

Tabel 2: Definition af dyreenheder i analysen

Breeding sows	0,5LU
Pigs for fattening	0,3LU
Other Pigs	0,3LU

Kilde: FADN

Dette er en væsentlig forskel fra den danske definition, men ikke er mulig at omregne. Derfor vil denne analyse vise alt pr LU, hvilket i denne analyse benævnes som dyreenheder.

Dyreenhederne i datasættet er hovedsageligt svin alene, 0-2 % af dyreenhederne er tilknyttet andre dyregrupper. Dette behandles ikke yderligere i analysen.

Boks 2: Oversigt over de væsentligste forskelle mellem Polsk og Dansk Svineproduktion på baggrund af regnskabsanalysen

Dansk slagtesvineproduktions styrker i forhold til polsk slagtesvineproduktion

- Danmark opnår højere omsætning pr dyreenhed
- Danmark har betydeligt højere udbytter i hvede
- Danmark har betydeligt færre udgifter til handelsgødning
- Danmark har i forhold til omsætningen mindre kapitalbinding i bygninger og maskiner

De væsentligste svagheder ved dansk slagtesvineproduktion i forhold til polsk slagtesvineproduktion

- Jordprisen i Danmark og den samlede kapitalbinding er meget større i Danmark
- Renteudgiften i Danmark er meget større pga. en 7 gange så høj gældsprocent
- Lønudgiften i Danmark er 4-5 gange større end i Polen pr omsat krone
- Leje og forpagtningsudgifterne i Danmark er 5 gange så højt som i Polen pr omsat krone

Øvrige svagheder ved dansk slagtesvineproduktion i forhold til polsk slagtesvineproduktion

- De polske investeringstilskud er de senere år mange gange større end de danske
- De danske vedligeholdelsesudgifter til bygninger og maskiner er knap dobbelt så høje som de polske pr omsat krone.

I tabel 3 nedenfor er opstillet de overordnede nøgletal for 2015. Disse vil i det følgende blive analyseret nærmere. Tallene er holdt i forhold til total output, som er et udtryk for omsætning. Denne tabel er den eneste, hvor alle økonomiske tal er omregnet til Danske kroner med kursen 7,45 kr./euro.

Tabel 3: Nøgletal for gennemsnitlige Slagtesvinebedrifter 2015 i Danmark og Polen

2015 - DKK		(DAN) Denmark		(POL) Poland	
Total Utilized Agricultural Area - ha	SE025	191,39	pr Total output	27,34	pr Total output
Pigs - LU	SE100	973		128	
Yield of Wheat - hkg/ha	SE110	80		56	
Total output crops	SE135	1.721.300	20%	136.126	17%
Total output livestock	SE206	6.518.392	75%	653.052	83%
Other output	SE256	458.480	5%	2.153	0%
Total output	SE131	8.698.173	100%	791.332	100%
Seeds and plants	SE285	108.196	1%	11.615	1%
Fertiliser	SE295	126.307	1%	33.160	4%
Crop protection	SE300	173.391	2%	12.032	2%

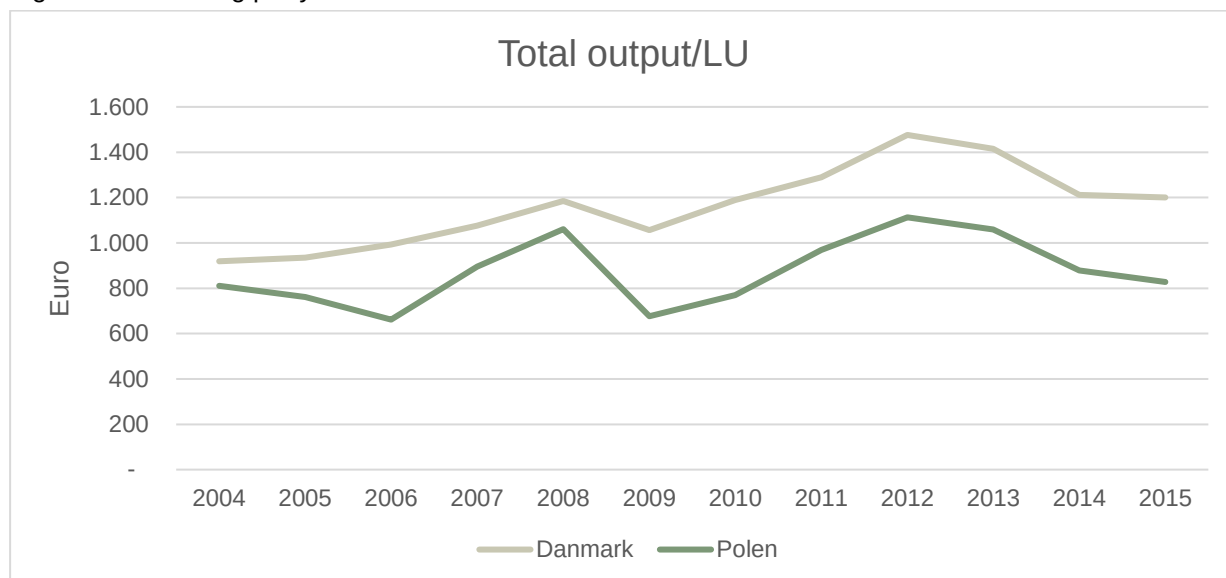
Other crop specific costs	SE305	61.202	1%	1.453	0%
Feed for grazing livestock	SE310	11.175	0%	5.401	1%
Feed for pig & poultry	SE320	4.900.089	56%	453.824	57%
Other livestock costs	SE330	209.576	2%	22.737	3%
Forestry specific costs	SE331	3.561	0%	-	0%
Total specific costs	SE281	5.618.850	65%	540.326	68%
Machinery & building current costs	SE340	467.115	5%	21.806	3%
Energy	SE345	279.792	3%	33.078	4%
Contract work	SE350	145.878	2%	8.262	1%
Other direct inputs	SE356	188.314	2%	7.606	1%
Total farming overheads	SE336	1.081.092	12%	70.753	9%
Total intermediate consumption	SE275	6.699.941	77%	611.071	77%
Subsidies - excl. on invest	SE605	404.259	5%	51.055	6%
VAT balance excluding on investment	SE395	-	0%	2.608	0%
Taxes	SE390	60.695	1%	2.563	0%
Balance subs and taxes	SE600	343.564	4%	51.100	6%
Gross Farm Income	SE410	2.341.788	27%	231.352	29%
Depreciation	SE360	691.166	8%	68.875	9%
Farm Net Value Added	SE415	1.650.622	19%	162.485	21%
Wages paid	SE370	473.857	5%	8.247	1%
Rent paid	SE375	429.157	5%	6.534	1%
Interest paid	SE380	-	0%	-	0%
Total external factors	SE365	1.637.227	19%	22.268	3%
Subsidies on investment	SE406	10.437	0%	15.682	2%
Payments to dairy outgoers	SE407	-	0%	-	0%
VAT on investment	SE408	-	0%	-2.593	0%
Balance subsidies and taxes on investment	SE405	10.437	0%	13.090	2%
Family Farm income	SE420	23.833	0%	53.306	19%

Kilde: FADN

Indtægter

Danmark og Polen indtægter kommer i datasættet til udtryk gennem total output. I det følgende afsnit forklares, hvor store omsætningerne i henholdsvis Danmark og Polen er, og hvad de består af.

Figur 5: Omsætning pr dyreenhed

Kilde: FADN

Når man ser på omsætningen i forhold til dyreenhederne, så ligger Danmark markant foran Polen. Denne forskel er med nogle udsving vokset i årrækken. I 2015 havde Polen 828 Euro pr dyreenhed og Danmark 1.200 Euro pr dyreenhed.

Danmark formår derfor at skabe en større omsætning fratrukket indkøbte dyr pr dyreenhed end Polen. Dette kan skyldes, at Danmark opnår højere priser eller køber smågrise billigere end Polen, hvilket ikke kan ses på dataene. At total output er højere i Danmark end Polen, giver Danmark et bedre fundament for at lave forretning, og dette er derfor en betydelig konkurrencemæssigfordel.

Boks 3: Handel med svin i Polen

Slagteprisen er baseret på levende vægt ved levering. Der gives tillæg for kvantum og kvalitet, men intet fradrag for vægt. Afregning for kødprocent tages der ikke ret meget hensyn til. Slagtesvinene afsættes via flere kanaler. Der findes 10 store slagterier samt en underskov af mindre slagtehuse, som typisk giver en god pris. Prisdannelsen tager udgangspunkt i den tyske notering, men den store konkurrence blandt slagterierne gør, at afregningsprisen til den enkelte landmand bliver højere – store batch giver typisk gode priser. Der findes ingen fælles afregningsmaske for producenterne – hver producent sin afregningspris. Nogle producenter benytter muligheden for at lade foderstoffirmaerne sørge for indkøb og afsætning af grise mod, at producenten køber koncentrat/foder fra foderstoffirmaet. Smågrisene indkøbes fra både polske og udenlandske smågrisehandlere. Dele af produktionen kan være finansieret af foderstoffirmaet. Danske smågrise har en fordel fremfor polske smågrise, da de har en bedre sundhed og dermed en lavere dødelighed samt en god produktivitet. Prisen for en dansk smågris er lig prisen på en polsk smågris, når disse handles i Polen.¹

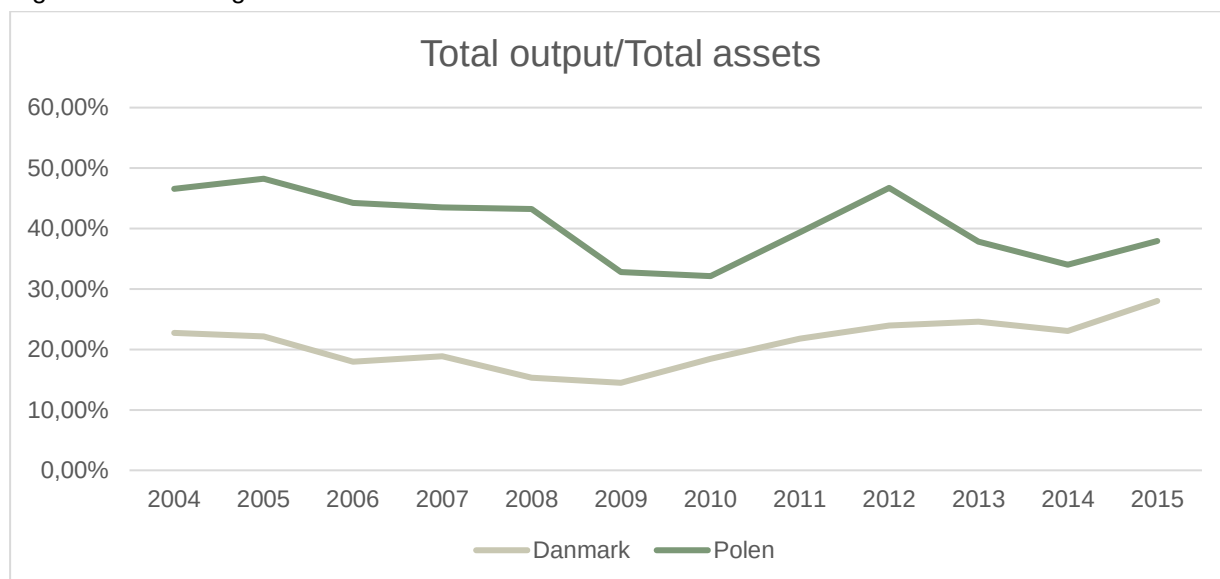
De store producenter, vi har interviewet, fortalte, at deres opnåede priser ved salg af slagtesvin til slagterier var på niveau med de danske priser. Flere fortalte, at de handler med flere slagterier, og hvem de handler med kan skifte fra uge til uge.

Smågrise importeres hovedsageligt fra Danmark, og derudover udgør en lille del import fra Holland samt internt salg i Polen. De interviewede fortalte, at de danske smågrise havde et bedre ry, men blev handlet til den samme pris som øvrige smågrise.

Kilde: Interviews samt SEGES Videnscenter for Svineproduktion.

Figur 6 viser omsætningen i forhold til de samlede aktiver. Der vises således, hvilken omsætning den investerede kapital kan kaste af sig.

Figur 6: Omsætning i forhold til aktiverne

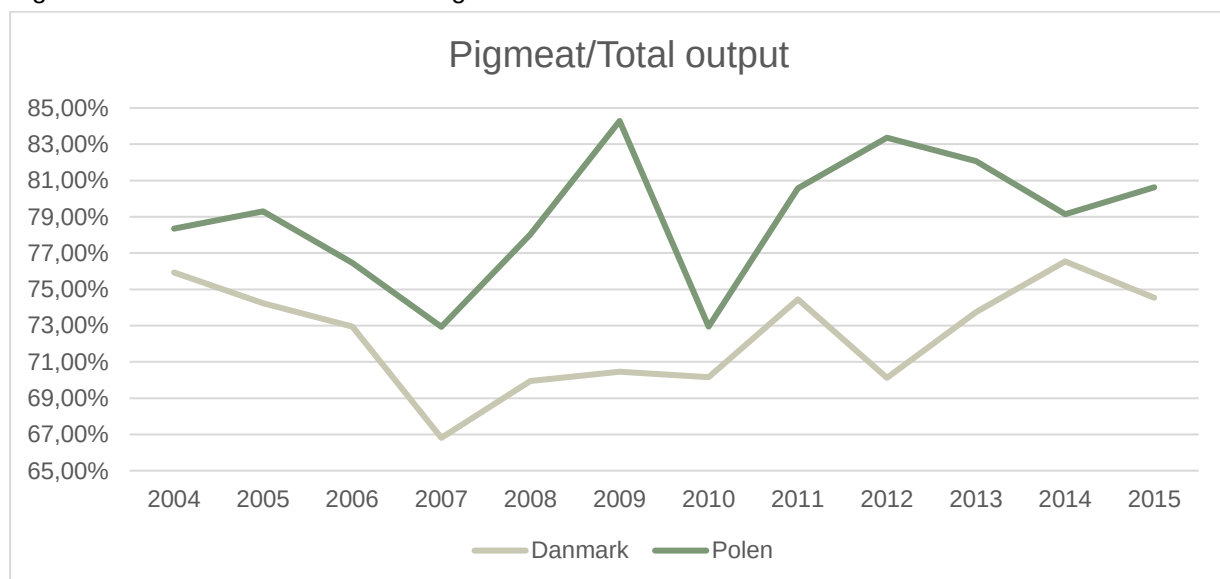

Kilde: FADN

Der ses i figur 6, at Danmark i mange år kun har opnået en omsætning i forhold til de samlede aktiver på ca. det halve af Polen. Denne udvikling har dog ændret sig, hvor Polens omsætning i forhold til de samlede aktiver i de senere år er faldende, og samtidig er den danske steget, så Polen i 2015 har opnået 38% og Danmark 28%. Det er en konkurrencemæssig fordel for de polske landmænd, at de kan skabe et større output med den investerede kapital end de danske landmænd kan.

For at se, hvor stor en del af omsætningen "salg af svinekød" udgør, se da figur 7.

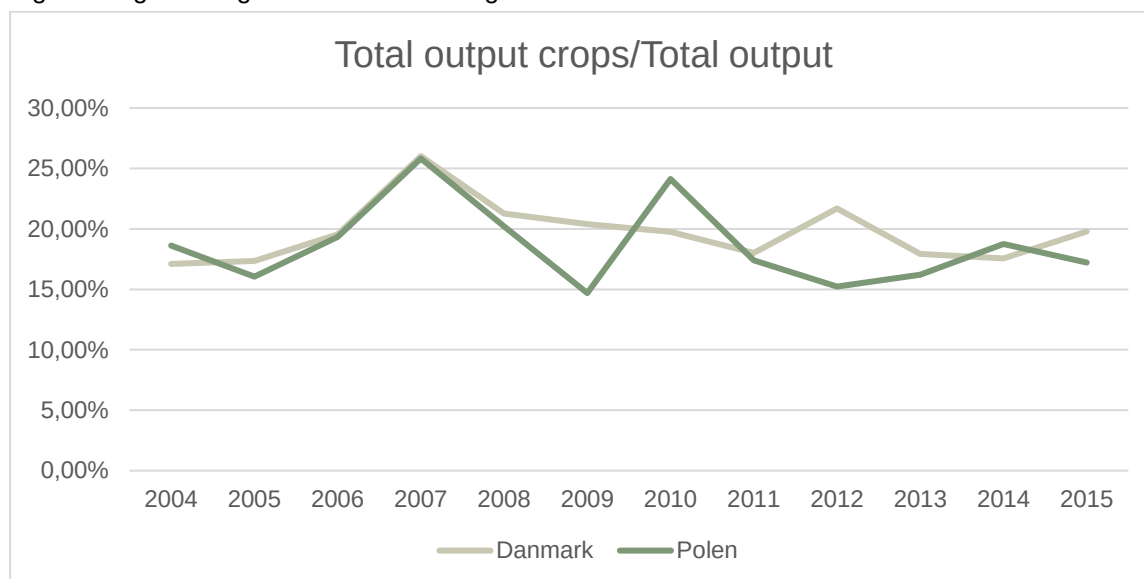
Figur 7: Svinekødets del af omsætningen.

Kilde: FADN

Figur 7 viser, at der er udsving i årene. Figur 7 skal alene bruges til at få en generel fornemmelse for, hvor meget svinekød udgør af omsætningen. I Danmark er den en anelse lavere end Polen. I gennemsnit 6,5 %-point i årrækken, og niveauerne ligger fra knap 70% til godt 80% i årene. Det vil sige, at de danske landmænd har lidt mere omsætning udenfor slagtesvineområdet end de polske.

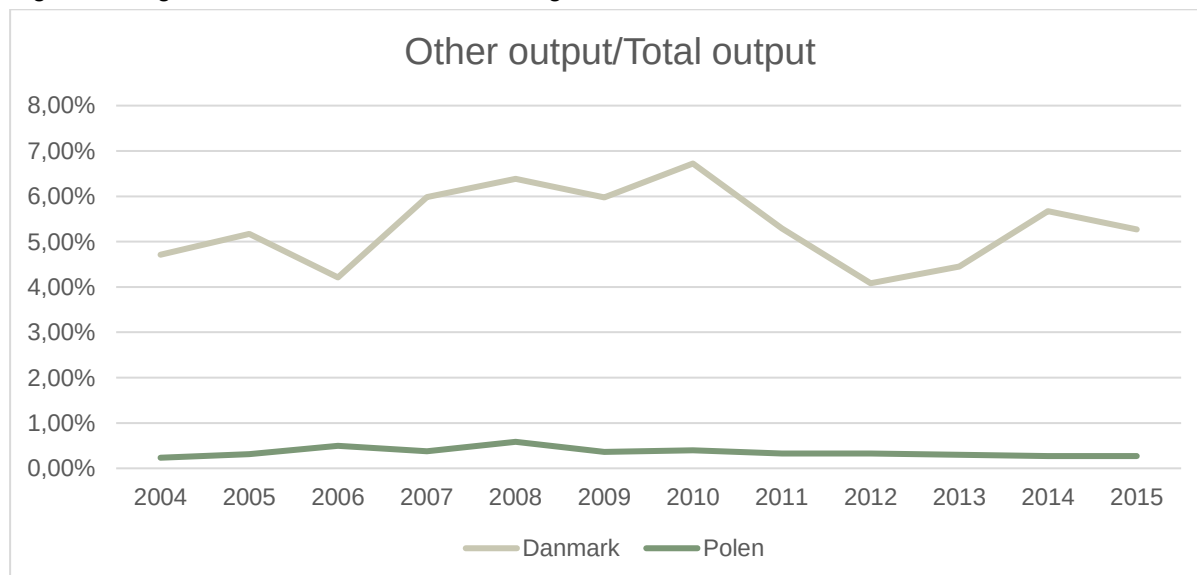
Figur 8: Afgrødesalgets del af omsætningen.

Kilde: FADN

Figur 8 viser, hvor stor en del af omsætningen, der henføres til afgrøderne, udgør i det samlede billede. Her ses, at niveauerne er nogenlunde ens i de senere år og ligger på 15-20%. Dette inkluderer de afgrøder, som bruges i foderet. Endeligt viser figur 9, hvor meget af omsætningen der stammer fra øvrige aktiviteter.

Figur 9: Øvrige aktiviteterets andel af omsætningen

Kilde: FADN

Øvrige aktiviteter er defineret i boks 4.

Boks 4: Definition på "Other output"

Leased land ready for sowing, receipts from occasional letting of fodder areas, agistment, forestry products, contract work for others, hiring out of equipment, interest on liquid assets necessary for running the holding, receipts of tourism, receipts relating to previous accounting years, other products and receipts.

Kilde: FADN

Der ses i figur 9, at det er en minimal andel, som de polske landmænd får fra øvrige indtægter. Derimod udgør dette ca. 5 % hos de danske landmænd.

Flere af de polske landbrug er meget små, og en del af produktionen indgår i familiens forbrug. Dette er dog faldet betydeligt og udgør i de senere år alene en kvart procent af omsætningen og vurderes derfor ikke at have særlig betydning i denne sammenligning.

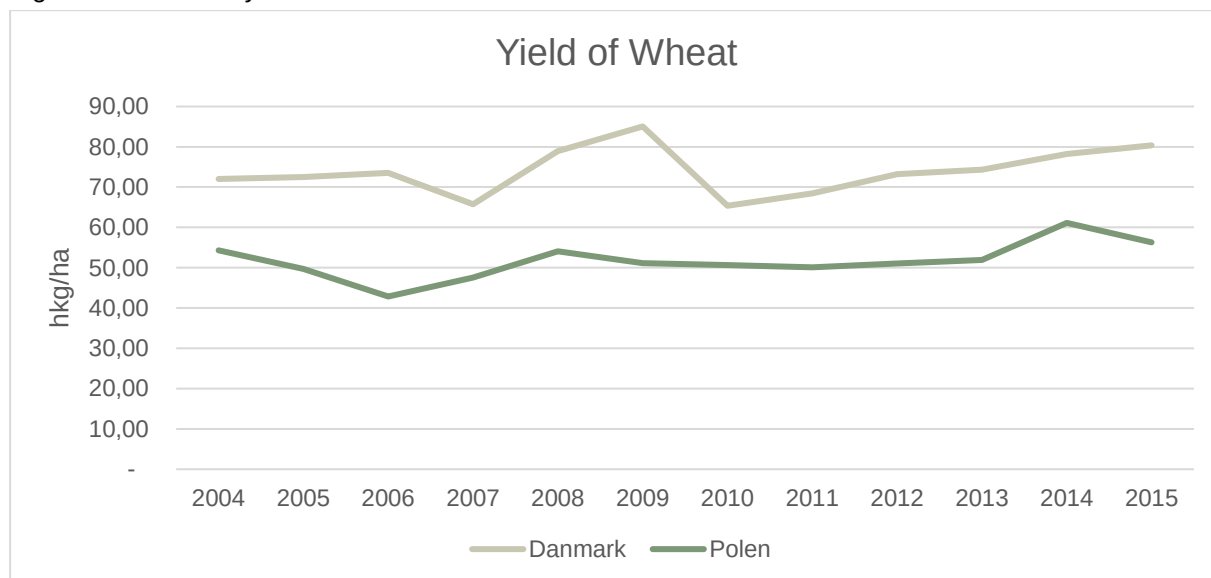
Alt i alt kan der siges, at de danske producenter ser ud til at opnå en højere omsætning pr registreret dyreenhed, hvorimod Polen opnår en større omsætning i forhold til den samlede kapital. De danske producenter har derudover omsætning på øvrige aktiviteter.

I det følgende afsnit vil de forskellige omkostninger blive sammenlignet.

Produktivitet

Når der ses på omkostningerne, skal disse ofte sammenholdes med produktiviteten. I dette datasæt er det dog ikke muligt at se på eksempelvis tilvæksten af slagtesvinene, men alene de forskellige omkostningsniveauer. Det eneste mulige produktivitetstal er udbyttene for hvede, som ses nedenfor i figur 10.

Figur 10: Hvedeudbytte

Kilde: FADN

Figur 10 viser produktiviteten set i hvedemarken. Der er lidt udsving over årene, men Danmark har i gennemsnit ligget 22 hkg/ha over Polen.

De interviews, vi gennemførte, var alene med større bedrifter i Polen, og disse havde en betydeligt højere produktivitet end gennemsnittet. En bedrift med en jordklasse på 3-4 ud af 6 klasser, hvor 1 er den højeste, havde bedriften typisk hvedeudbytte på 80-90 hkg/ha.

60 % af den polske landbrugsjord er sur og mangler kalk. Før Polen indtrådte i EU, gav regeringen tilskud til kalkning. Der kan ikke længere opnås tilskud til kalk, hvilket er dyrt i Polen.

Gennem interviews med universitetet i Warszawa fik vi oplyst en statistik omkring fravænnede grise pr årssø i forhold til størrelserne på bedriften, som ses i tabel 4.

Tabel 4: Fravænnede grise i forhold til antal søer på bedrifterne i Polen i 2014

Antal søer	10-20	20-30	30-40	40-50	50-80	>80
Gennemsnitlig antal søer pr bedrift	14,06	24,50	34,72	43,99	61,41	147,85
Antal fravænnede smågrise pr sø	18,09	17,48	18,25	18,47	19,41	20,46

Kilde: Polsk FADN 2014

Antal fravænnede grise pr sø er i forhold til danske standarder på et meget lavt niveau. Med de effektivitetskontroller, vi så i forbindelse med interviewene og de effektivitetstal, som vi fik oplyst, så ligger de store producenter på 28-30 fravænnede grise pr sø. Til sammenligning havde den gennemsnitlige danske producent 32,2 fravænnede grise pr årssø⁸. Spredningen mellem de polske producenter er meget stor ifølge de interviewede. Dette gælder på såvel tilvækst, grise pr sø, antal medarbejder timer pr gris. Flere af de store producenter benytter sig også af den danske genetik. Til gengæld er det generelle omkostningsniveau lavere end i Danmark. Dette analyseres i det følgende afsnit.

Omkostninger

I datasættet er omkostninger ikke fordelt mellem styk- og kapacitetsomkostninger, som det kendes fra de danske regnskaber.

Hvis man ser overordnet på omkostningerne i forhold til omsætningen, så ses det i figur 11, at de danske omkostninger i forhold til omsætningen har udgjort en væsentlig større andel end Polen. Dette har dog udlignet sig henover årene, og i 2015 var niveauet det samme.

Boks 5: Definition af Total intermediate consumption

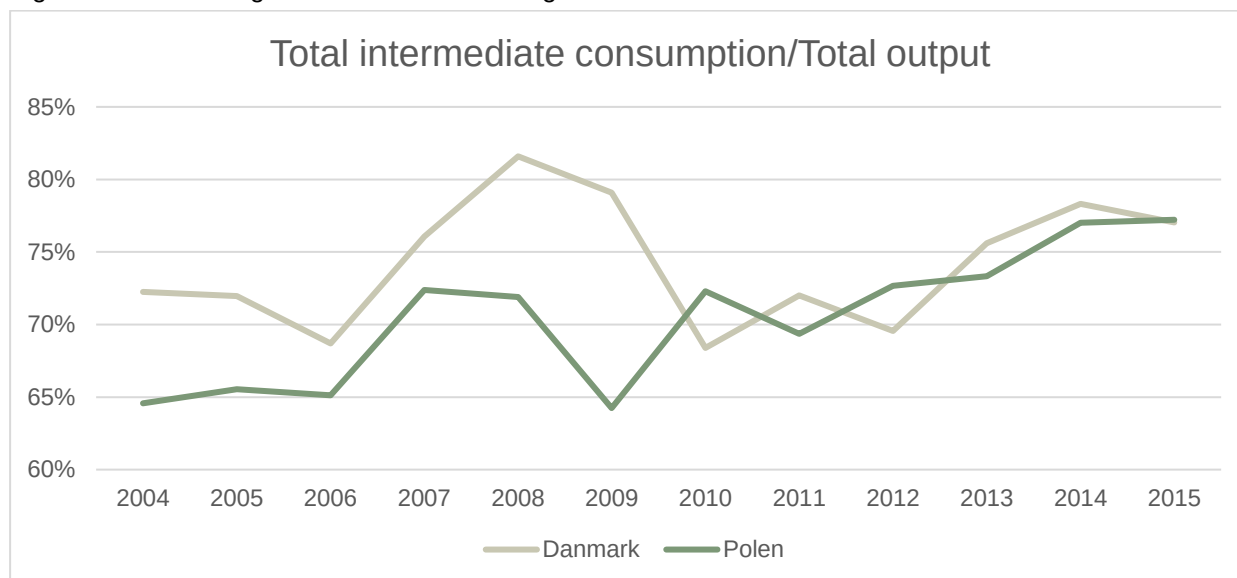
Total specific costs (including input produced on the holding) and overheads arising from production in the account year = Specific costs + overheads.

Overheads = Supply costs linked to production activity but not linked to specific lines of production.

Kilde: FADN

⁸ <http://svineproduktion.dk/Publikationer/Kilder/Notater/2017/1716>

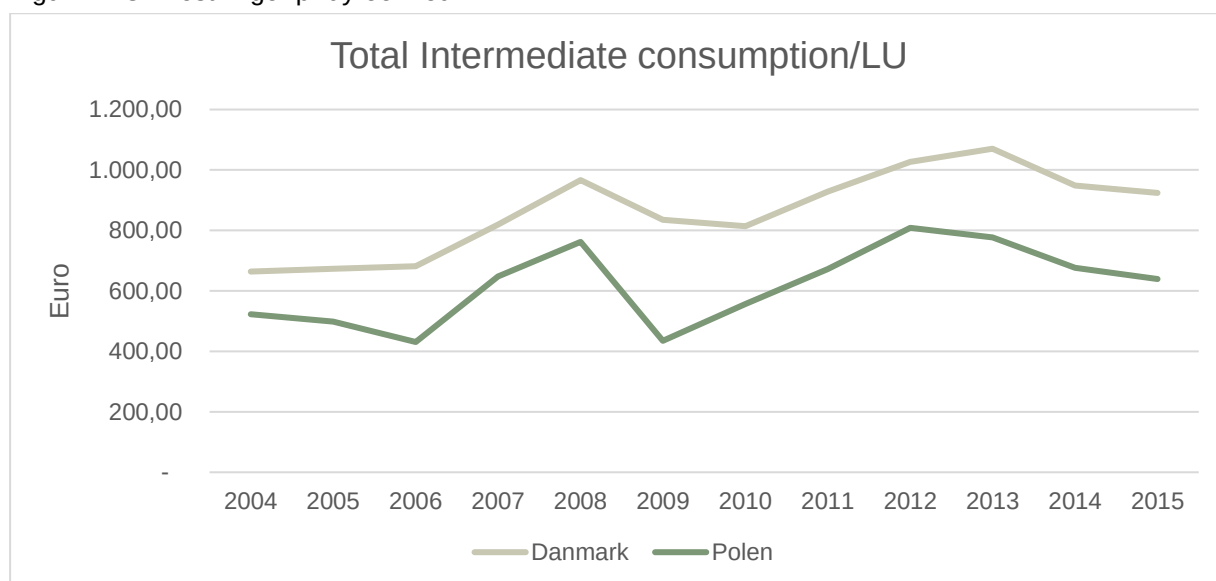
Figur 11: Omkostninger i forhold til omsætning

Kilde: FADN

Hvis man derimod ser på omkostninger pr dyreenhed i figur 12, så ser vi billedet, hvor Polens omkostninger er betydeligt lavere end de danske. I 2015 er der i Polen omkostninger på 639 euro pr dyreenhed og i Danmark 925 euro pr dyreenhed.

Figur 12: Omkostninger pr dyreenhed

Kilde: FADN

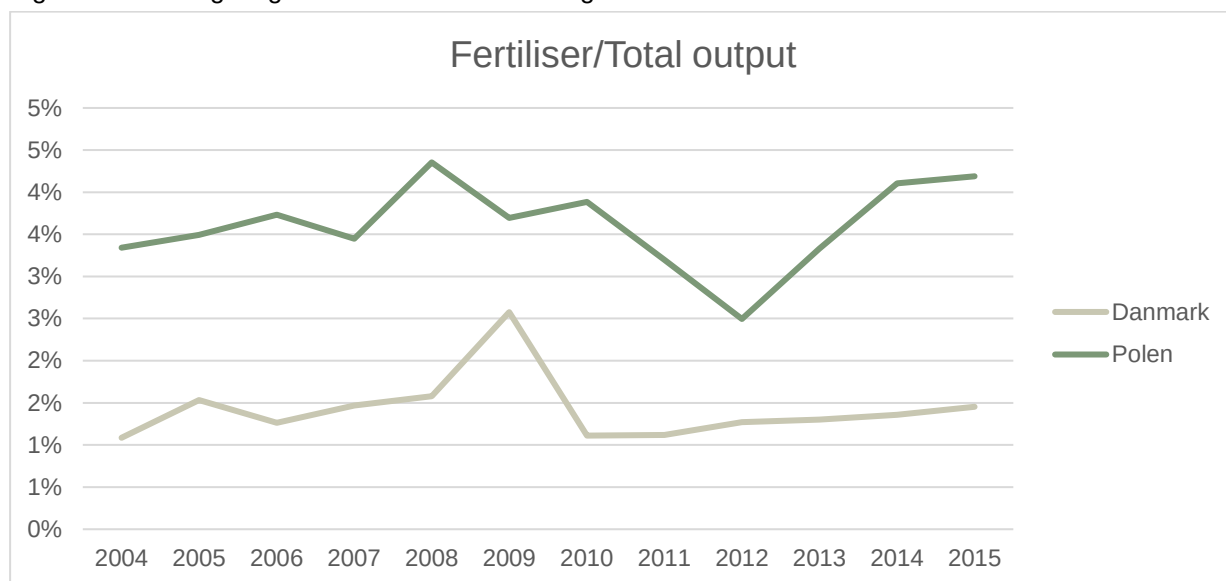
I de følgende afsnit vil de enkelte omkostningstyper sammenlignes for at vise, hvor forskellene mellem landenes omkostninger er.

HANDELSGØDNINGSUDGIFTER

Når man ser på planteproduktionen, så er niveauerne i forhold til de samlede udgifter nogenlunde ens. Der, hvor de skiller sig ud, er på udgifterne til handelsgødning. I figur 13 ses handelsgødningsudgifterne i forhold til den samlede omsætning, og her ses, at Polen udgifter ligger i flere år på det dobbelte til det firedobbelte niveau. Dette har ikke givet de polske producenter et højere udbyttelniveau, da de danske producenter her ligger langt foran. Dette kan derfor skyldes, at danskerne er langt bedre til at

dyrke jorden, jordforholdene er forskellige, eller danskerne bruger mere gylle fra svineproduktionen end polakkerne. Reglerne for miljø gennemgås i et senere kapitel.

Figur 13: Gødningsudgifter i forhold til omsætningen

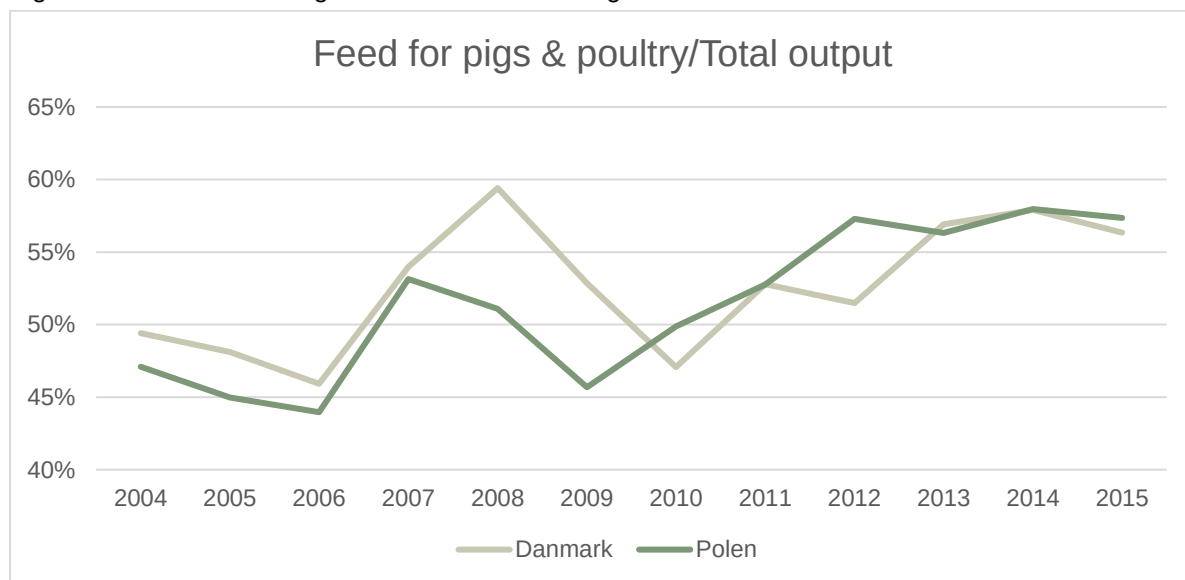

Kilde: FADN

FODEROMKOSTNINGER

Overordnet set viser figur 14, at Danmarks omkostninger i forhold til omsætningen har været forholdsvis større end de polske, men omkring 2010 begynder de polske omkostninger at ligge på niveau med de danske. Udsvingene er et udtryk for de svingninger, der har været i bytteforholdene mellem kornprisen og svinenoteringen.

Figur 14: Foderomkostninger i forhold til omsætningen

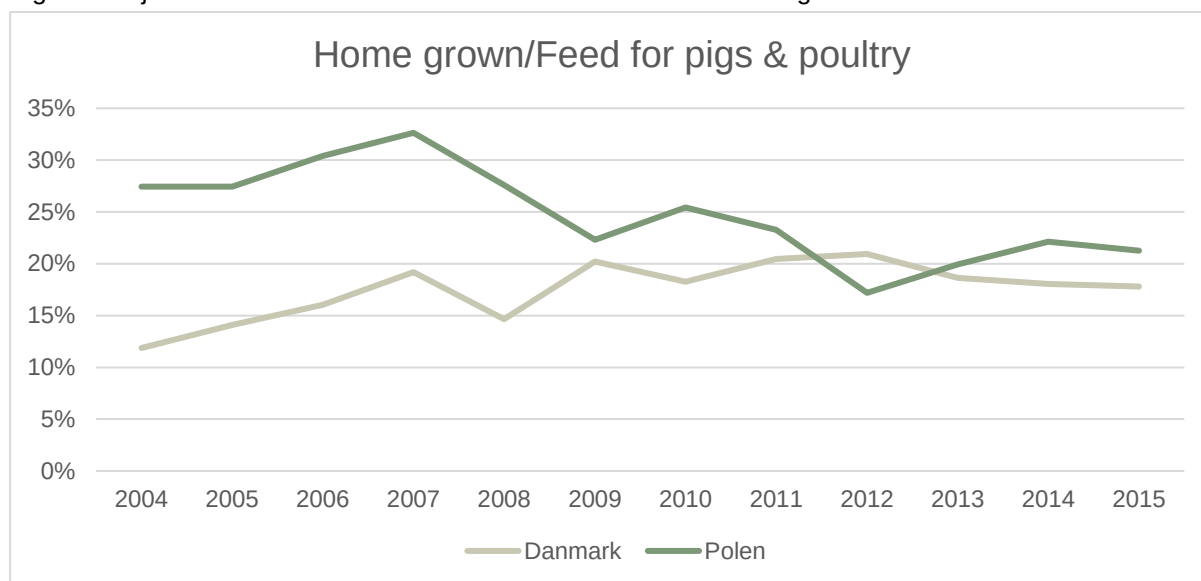

Kilde: FADN

Datasættet samler omkostninger til foder for såvel svin og fjerkræ. I datasættene udgør svineproduktionen henholdsvis 99,9 % i Danmark og 98,7% i Polen af dyreenhederne i 2015, og derfor er der valgt ikke at korrigere yderligere for dette.

Når man ser på andelen af hjemmeavlet foders andel i figur 15, så ses det, at Polen tidligere har haft en betydelig højere andel end Danmark. Dette har dog ændret sig betydeligt gennem årrækken, hvor Polen er faldet, og Danmark er steget, og i 2014 og 2015 var dette omvendt, dog på samme niveau.

Figur 15: Hjemmeavlet foders andel af de samlede foderomkostninger

Kilde: FADN

I Polen handles der formentlig korn landmænd imellem, som vi kender fra Danmark. Flere af de større producenter, som vi har interviewet, handlede dog udelukkende med foderstoffirmaerne pga. risikoen for smitte af afrikansk svinepest. Foderstofpriserne lægger iflg. interviewene på 4-5zlt/tons (6-9 kr./tons) mere, end hvis det købes hos en landmand.

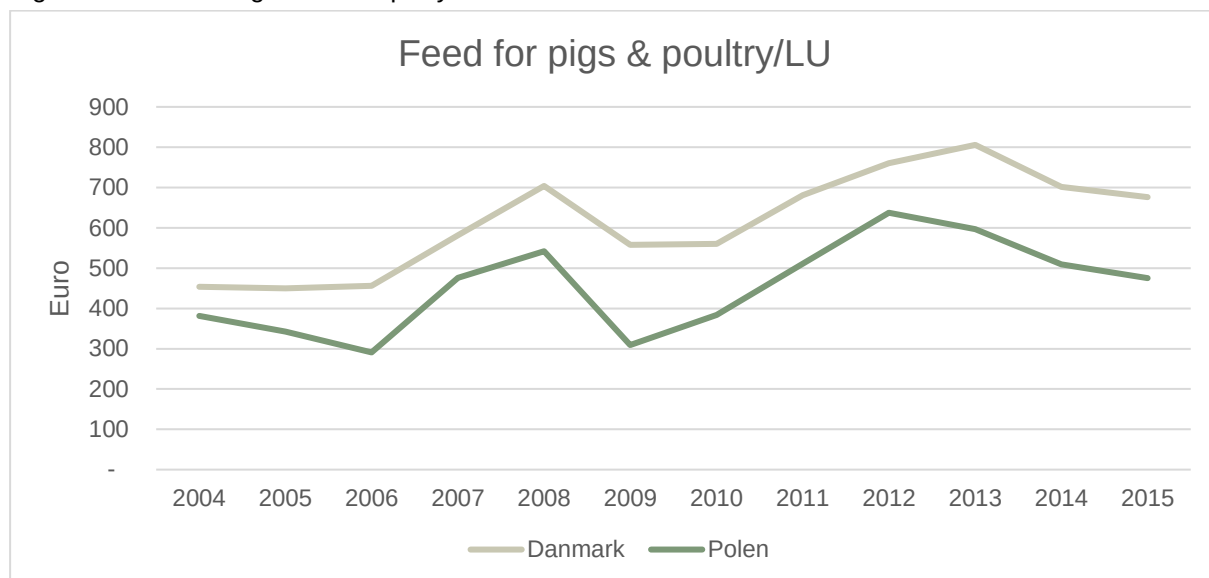
Litteraturstudier foretaget af Videncenter for Svineproduktion i 2015 beskriver, at foderomkostningerne ligger tæt på de danske, da Polen som Danmark importerer tilsætningsstoffer.⁹

Når man ser på foderomkostninger pr dyreenhed, så er den danske pris betydeligt højere. Dette har været gældende i hele årrækken.

I 2015 var foderomkostningen på 676 og 475 euro pr dyreenhed i henholdsvis Danmark og Polen.

⁹ http://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/lu_rapporter/rapporter-2015/48

Figur 16: Omkostninger til foder pr dyreenhed

Kilde: FADN

Foderomkostningerne i Danmark ligger derfor betydeligt over de polske i 2015 målt pr dyreenhed, men det er ikke muligt at vise, om det er forskelle i mængde eller priser, da figur 16 alene viser den samlede foderomkostning pr dyreenhed.

Den danske omsætning pr dyreenhed er større end den polske. Derfor vil det være mest relevant at se på foderomkostningerne i forhold til omsætningen, som vist i figur 14, hvor vi ser, at Danmark og Polen ligger på relativt samme niveau. Derfor ser det ikke ud til, at det ene land frem for det andet har en konkurrencemæssig fordel.

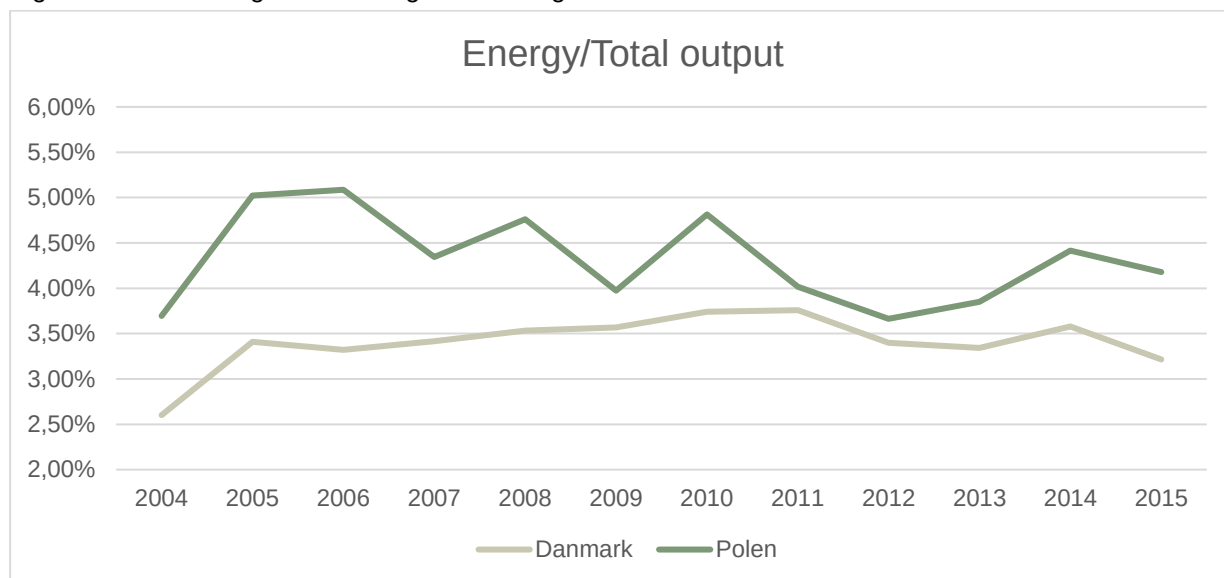
Øvrige udgifter til dyrehold ligger nogenlunde på samme niveau. Vaccinationerne foretages iflg. litteraturstudiet generelt som i Danmark.¹⁰

ENERGI

Når man ser på omkostningerne til energi som en del af den samlede omsætning i figur 17, så ligger Polen lidt over de danske omkostningsniveauer. Dette kan skyldes mængderabatterne, som de danske landmænd kan opnå, da deres forbrug må antages at være større end de mindre polske. Derudover kan dette også afspejle en effektivitet, som er højere hos de danske landmænd, da der ikke forventes at bruge mere eller mindre diesel afhængig af effektiviteten pr dyreenhed i stalden.

¹⁰ http://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/lu_rapporter/rapporter-2015/48

Figur 17: Omkostningerne til energi/omsætningen

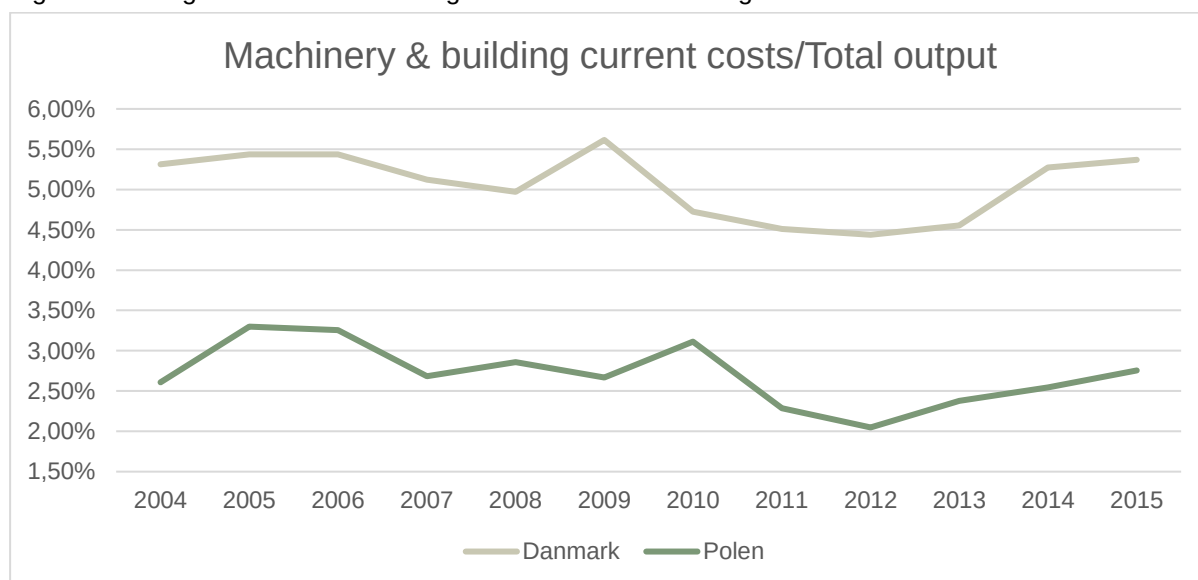
Kilde: FADN

VEDLIGEHODELSESOMKOSTNINGER

Datasættene gør det også muligt at se på de løbende omkostninger, der har været til maskiner og bygninger samt inventar. Herunder er ikke medtaget investeringer.

I figur 18 ses, at vedligeholdelsesomkostningerne i Danmark i forhold til omsætningen er på omkring det dobbelte niveau af Polens omkostninger.

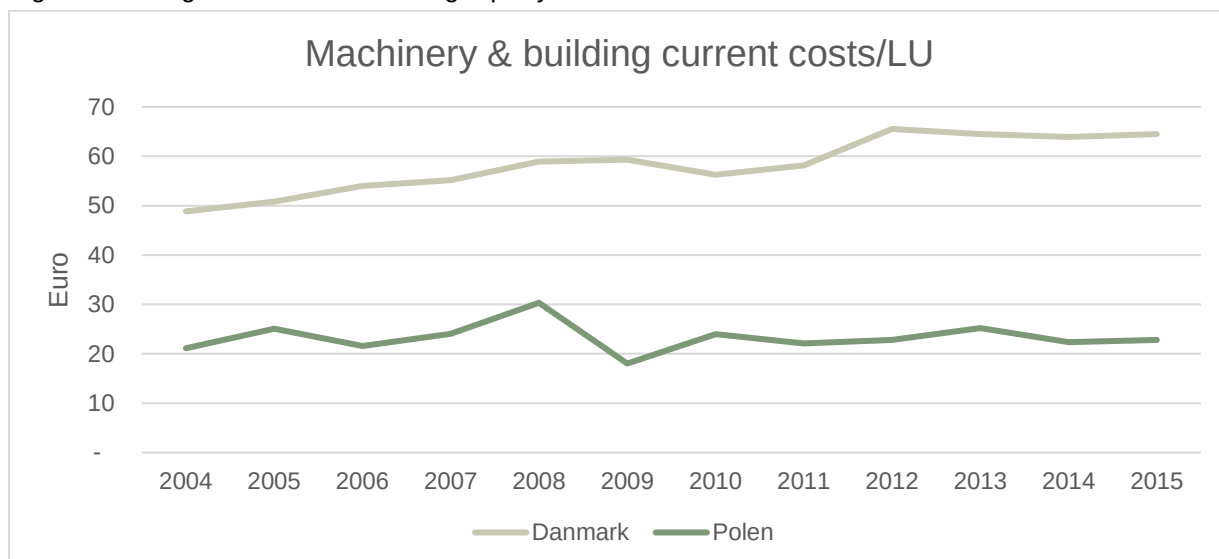
Figur 18: Vedligeholdelsesomkostninger i forhold til omsætningen

Kilde: FADN

Når man ser på vedligeholdelsesomkostningerne pr dyreenhed i figur 19, så ses det, at Polen i alle årene har kunnet holde et niveau på godt 20 euro pr dyreenhed, hvorimod det danske niveau er steget siden 2004 fra 49 euro pr dyreenhed til 64 euro pr dyreenhed i 2015. Det er en stigning på 30 %.

Figur 19: Vedligeholdelsesomkostninger pr dyreenhed.

Kilde: FADN

I alle interviewene fortælles der, at omkostningsniveauerne er lavere i Polen end i Danmark. Samtidig er langt de fleste staldanlæg ældre end de danske. Derfor kunne man forvente, at der skulle bruges flere ressourcer på at vedligeholde disse stalde. Men det er bemærkelsesværdigt at se, at omkostningerne holdes på et niveau i forhold til antallet af dyreenheder gennem så mange år. Dette er et omkostningsniveau som er en konkurrencemæssig fordel for Polen.

LØNOMKOSTNINGER

En timeløn for en almindelig landbrugsmedarbejder i Polen ligger på 25-30/kr. i timen (2016), hvor en dansk medarbejder ligger på 130-145kr (2016). Arbejdsugen i Polen er på 40 timer og 37 i Danmark.

Tabel 4: Sammenligning af medarbejderlønninger

Polen	Danmark
Medarbejderlønninger er 25-30kr/timen, og der er 50-100% tillæg ved weekend og overarbejde. Der er 40 timers arbejdsuge.	Jordbrugsoverenskomsten i 2015 har givet en medarbejder 130-145 kr. i timen og overarbejdstillæg på 30-80%. 10% af de danske bedrifter er en del af denne overenskomst.

Kilde: Interviews og jordbrugsoverenskomsten, GLS-A

De faktiske betalte timepriser kan ses nedenfor i figur 20, hvor udviklingen i datasættenes timepriser er vist.

Figur 20: Udviklingen i timelønnen

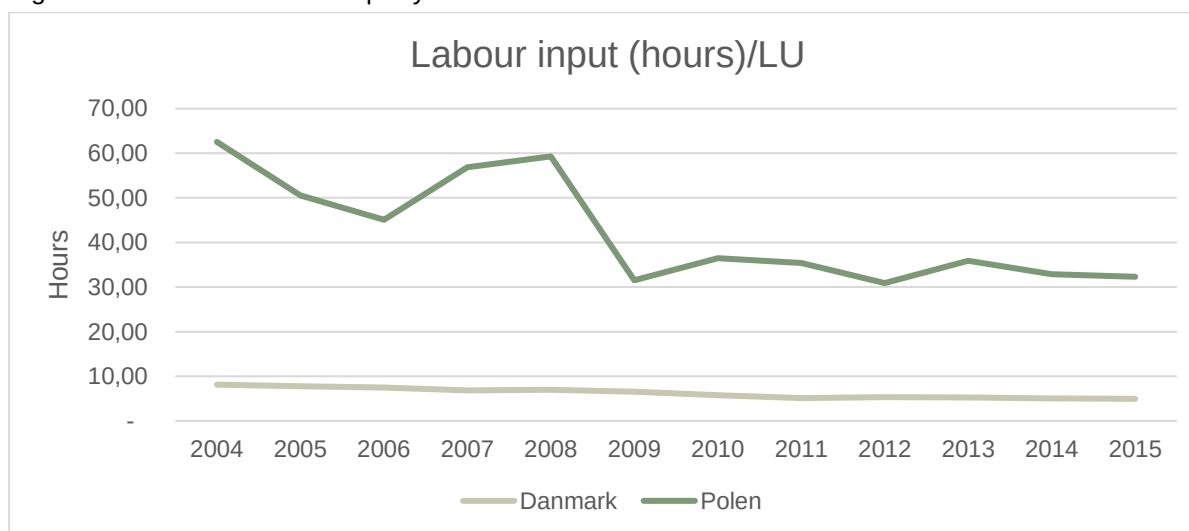

Kilde: FADN

Timelønnen i begge lande er steget i perioden. I Polen er timelønnen steget fra 1,34 Euro/time i 2004 til 2,70 euro pr time i 2015. Dette er en fordobling. I Danmark er timeprisen steget fra 17,41 euro til 23,78 euro/time. Hvilket er stigning på godt en tredjedel. Polen er således inde i en hurtigere udvikling end Danmark, men den danske timepris er stadig næsten 9 gange så høj.

I figur 21 nedenfor vises, at antallet af timer forbrugt pr dyreenhed er faldende såvel i Danmark som Polen, men med store forskelle. I 2015 er antallet af timer pr dyreenhed 32 i Polen og 5 i Danmark.

Figur 21: Samlede antal timer pr dyreenhed

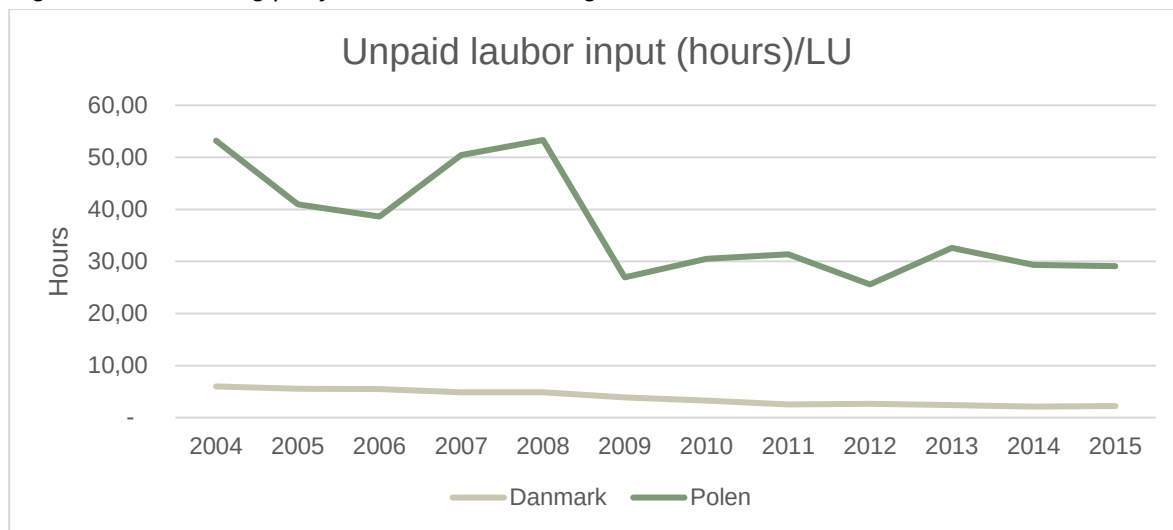
Kilde: FADN

I Figur 22 og 23 deles det samlede timeforbrug pr dyreenhed op og i henholdsvis timeforbrug uden pris og lønnet timeforbrug. Timeforbruget uden pris er de timer, familien lægger i bedriften. Der er store forskelle mellem Danmark og Polen, når man ser på timeforbruget uden betaling. En anden undersøgelse peger dog på, at grunden til at så mange familiemedlemmer er registeret på bedrifterne,

skyldes en billig sundhedsforsikring, som kan tegnes, hvis man er medarbejdende familiemedlem på et landbrug.¹¹

Figur 22 viser, at Polen har et markant højere ulønnet timeforbrug, end vi ser i Danmark. Niveaueet i Polen er faldet, men har siden 2009 ligget på omkring 30 timer pr dyreenhed, hvor Danmark i 2015 lå på 2,19 timer pr dyreenhed.

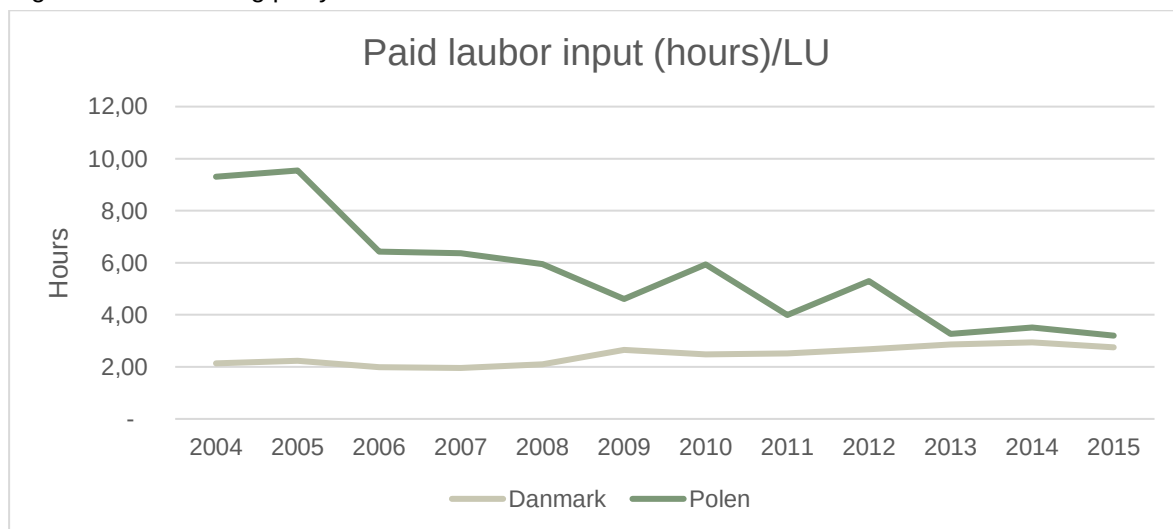
Figur 22: Timeforbrug pr dyreenhed uden betaling

Kilde F.A.D.N:

Hvis man derimod ser på det betalte timeforbrug i figur 23, så har Danmark været på et helt andet niveau end Polen tidligere, men i 2015 er de to lande næsten på samme niveau, hvor Polen har godt 3 timer og Danmark knap 3 timer.

Figur 23: Timeforbrug pr dyrehed med lønnede timer

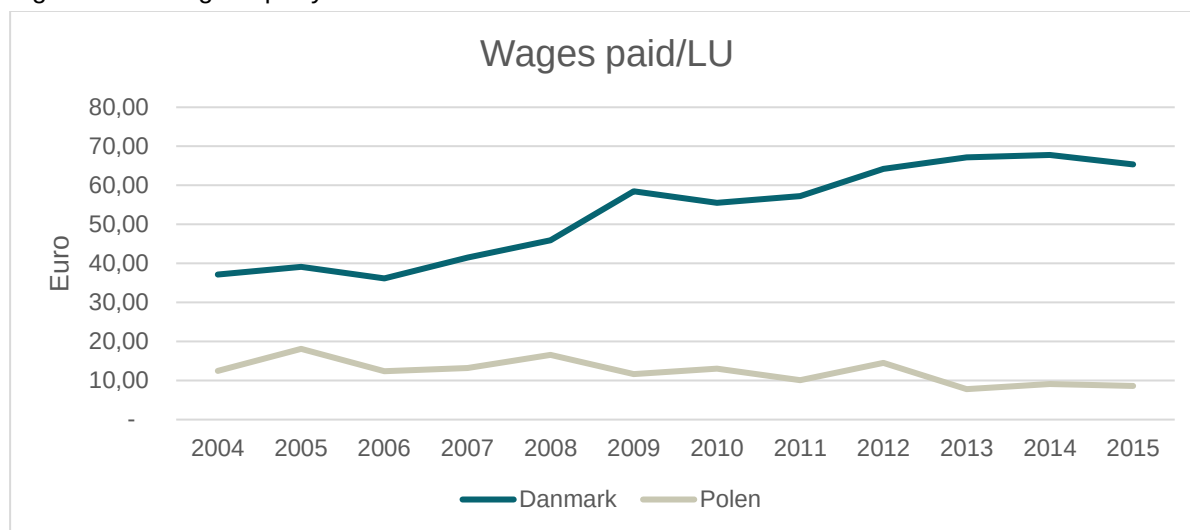
Kilde: FADN

Figur 23 isolerer timeforbruget til alene at se på de aflønnede timer. Men man kan dog ikke på baggrund af dette konkludere at effektiviteten i de polske og danske stalde er på samme niveau, da langt størstedelen af de polske landbrug stadig er mindre familielandbrug uden aflønnet arbejdskraft. Men

¹¹ Rammevilkårsanalyse af dansk landbrug og fødevarerindustri (2011) s. 104f

udviklingen er dog meget tydelig i Polen, da alle figurer vises lavere og lavere timeforbrug pr dyreenhed år efter år.

Figur 24: Lønudgifter pr dyreenhed

Kilde: FADN

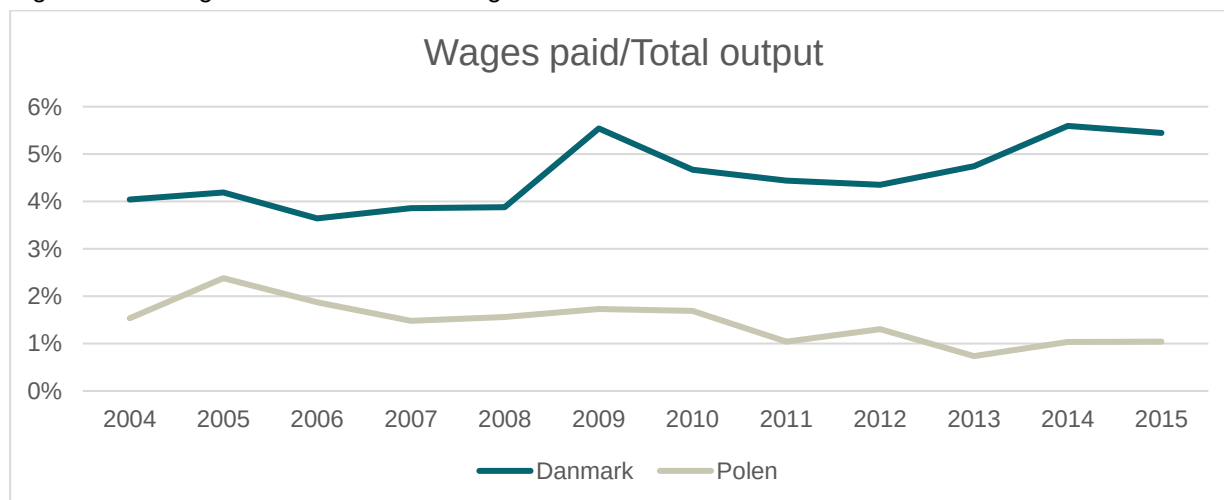
Figur 24 viser en voksende lønudgift pr dyreenhed i Danmark, hvor de polske udgifter er faldende. De seneste år ses dog et mere stabilt forhold i såvel Danmark som Polen.

I figur 25 sammenholdes de betalte lønudgifter med den samlede omsætning. Her vises en sammenhæng mellem den forbrugte tid og udviklingen i timepriserne sat i forhold til det, som bedriften kan omsætte for. Her vises derfor, hvor meget lønudgiften udgør af den samlede økonomi.

Der ses, at Polen er faldet ned til et niveau, hvor løn kun udgør 1 % af den samlede omsætning, hvor Danmark er steget til omkring 5,5%. I Polens tilfælde skyldes det, dels færre timer pr dyreenhed, dels en forøgelse af omsætningen.

Igen skal der her holdes for øje, at en stor del af den polske produktion leveres af udelukkende familiens arbejdskraft, men de faktiske udgifter er betydeligt lavere end i Danmark, hvilket selvfølgelig er en fordel for den polske producent.

Figur 25: Lønudgift i forhold til omsætningen

Kilde: FADN

Omkostningsniveauet på lønninger er markant lavere i Polen, antal timer forbrugt pr dyreenhed er dog betydeligt højere end i Danmark, men en del af dette antages at skyldes flere registrerede familiemedlemmer på bedrifterne. De udbetalte lønninger pr omsætninger viser den største forskel mellem Polen og Danmark, og dette er en væsentlig konkurrencemæssig fordel for Polen, som ser ud til at vokse. For at kunne forholde sig til det generelle omkostningsniveau i Polen, så kan omsætningsstørrelserne målt i standard output i tabel 5 vise, at bedrifter med en omsætning i kategorien 25-50.000 euro har et indkomstniveau, som er 29,81% større end en gennemsnitlig polsk indkomst. Universitet i Warszawa betragter bedriftstørrelser fra 50.000 euro i omsætning og større som konkurrencedygtige producenter.

Tabel 5: Landbrugenes indkomst i forhold til en gennemsnitlig polsk indkomst i 2012

	Den økonomiske størrelse på en farm målt i Standard Output (1.000 euro) i 2012				
	<8	8-25	25-50	50-100	100-500
Indkomst fra farmen (1.000 DKK)	15,8	42,6	95,2	180,1	379,1
Indkomst i forhold til en Polsk gennem- snitsindkomst (%)	27,24	63,60	129,81	220,60	454,00

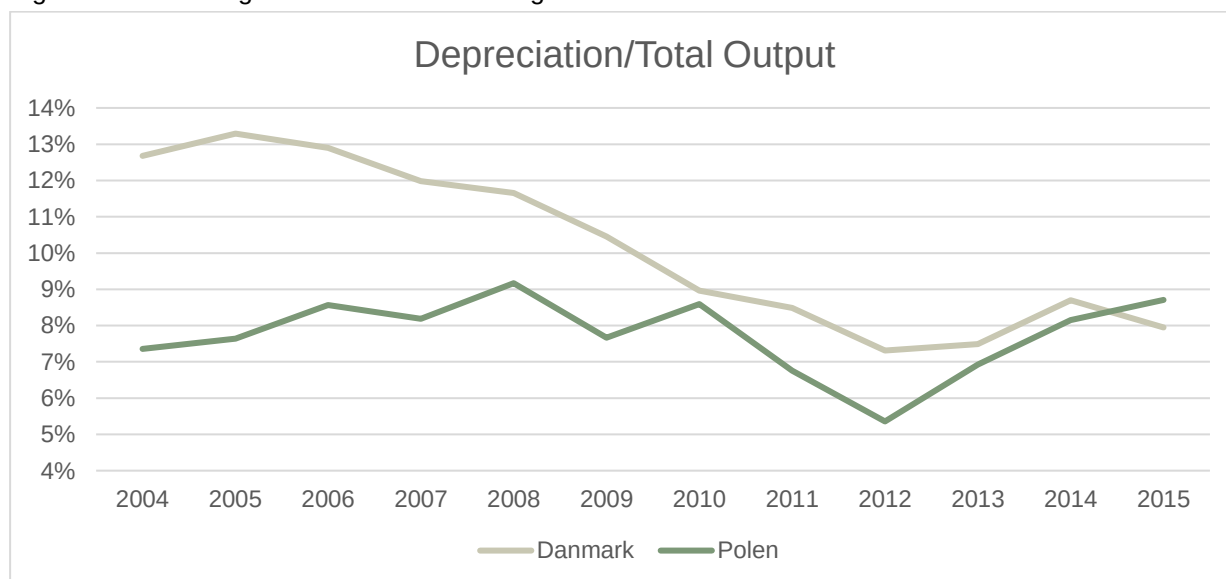
Kilde: Universitetet i Warszawa på baggrund af FADN

Der er ikke lavet sammenligninger med Danmark for at kunne se, hvor stor en omsætning et landbrug skal have for at kunne opnå et indkomstniveau, der er gennemsnitligt for Danmark. En gennemsnitlig indkomst i Danmark i 2014 var på ca. 223.400 kr. hvor den i Polen var på ca. 40.000 kr.¹²

AFSKRIVNINGER

Sammenligninger af afskrivningerne kan ses i figur 26, hvor disse ses i forhold til omsætningen. Her ses det, at Danmark tidligere har haft ca. dobbelt så stor en andel som Polen, men dette er udlignet i løbet af årene, så de nu ligger på samme niveau på ca. 8%.

Figur 26: Afskrivninger i forhold til omsætningen

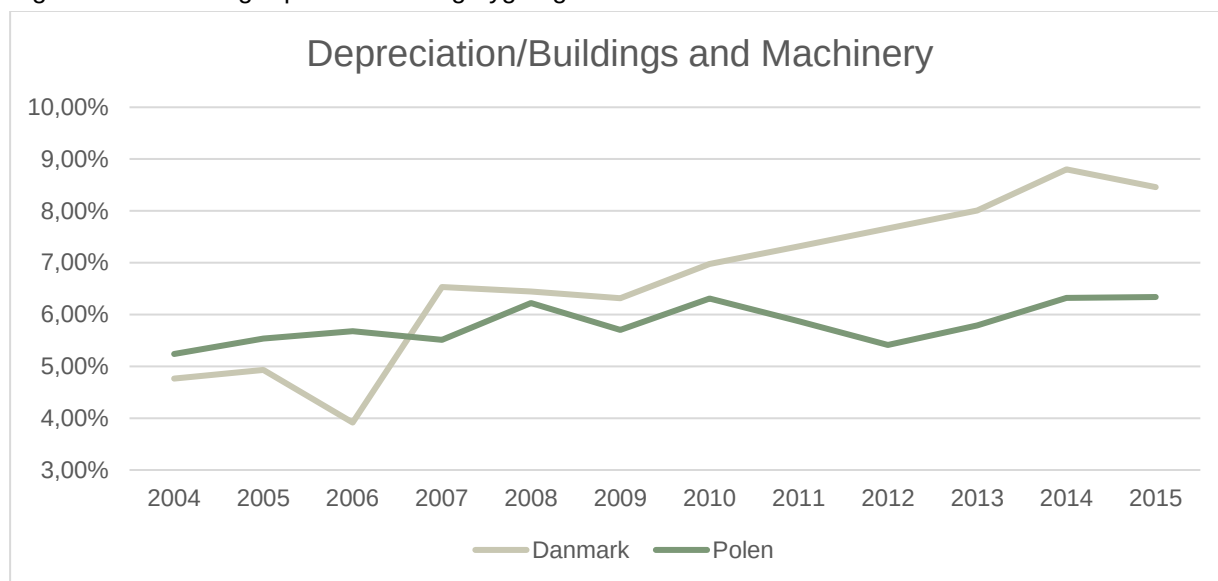

Kilde: FADN

¹² <http://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=20716&sid=indk2014>

Da afskrivninger er et udtryk for nedslidning af aktiver, er figur 27 opstillet, hvor afskrivninger ses som en procentdel af bygnings- og maskinmassen.

Figur 27: Afskrivninger på maskiner og bygninger.

Kilde: FADN

I figur 27 ses det, at begge landes afskrivninger som en procentdel af maskin- og bygningsmassen er steget i årene. Danmark er dog steget noget mere end Polen. En forklaring af dette kunne være den øgede automatisering, hvor der med nye teknologier forventes en kortere levetid.

Mange stalde i Polen er meget gamle, så disse må forventes at have lave afskrivninger. Derudover er bygningerne ofte lejet af staten for en længere periode, men dette er der taget højde for her, da analyserne af afskrivningerne alene ser på de ejede aktiver. Der kendes ikke, hvor stor en andel af staldene der lejes i Polen og Danmark.

De lejede ældre stalde i Polen bliver ofte renoveret med nyt inventar. Inventaret skal afskrives indenfor lejeperiodens udløb, da der ikke er garanti for forlængelse af lejen. Lejeudgifterne vil blive behandlet i det følgende afsnit.

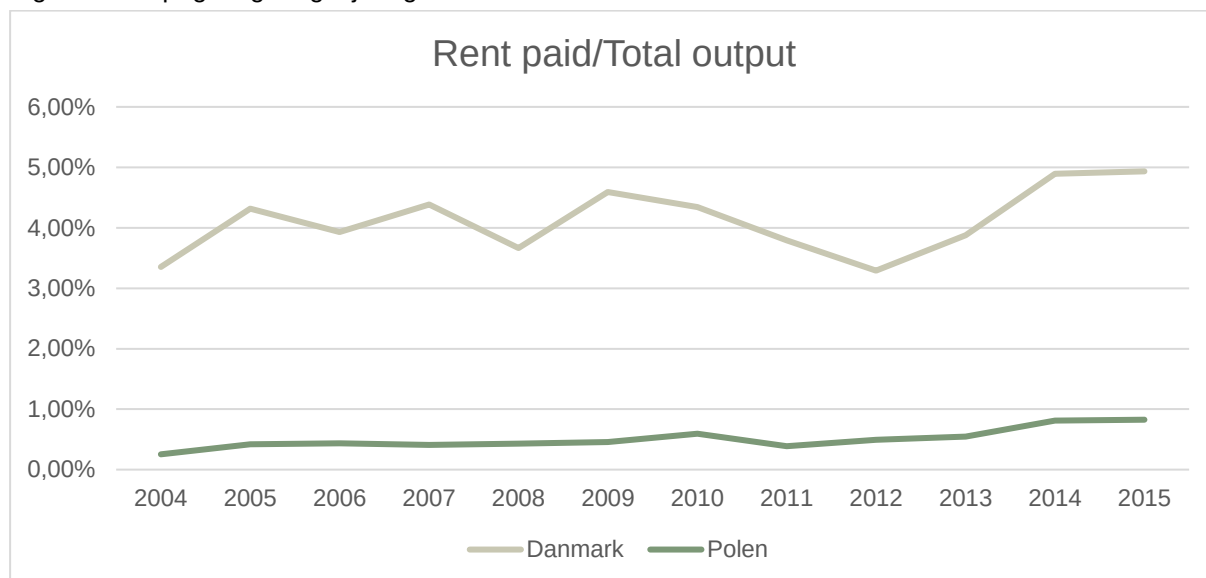
Figur 27 viser, at de danske afskrivninger er højere end de polske. Dette udlignes som vist i figur 26, da de danske producenter opnår en højere omsætning end de polske, og i forhold til omsætningen ligger de to lande på samme niveau.

FORPAGTNINGSAFGIFTER, LEJEUDGIFTER OG RENTEUDGIFTER

I datasættet betragtes forpagtningsudgifter og lejeudgifter samlet. Hvor stor en del, der er leaset i hvert land, kendes ikke.

I figur 28 kan der ses, at forpagtnings- og lejeudgiften i begge lande er steget i løbet af perioden. Danmark ligger på knap 5% af den samlede omsætning, hvor Polen ligger på omkring 1 %. Dette skyldes blandt andet, at jordpriserne er på et højere niveau i Danmark. Hvilket niveau, den polske stat styrer priserne på udlejning, kendes ikke.

Figur 28: Forpagtnings- og lejeudgifter

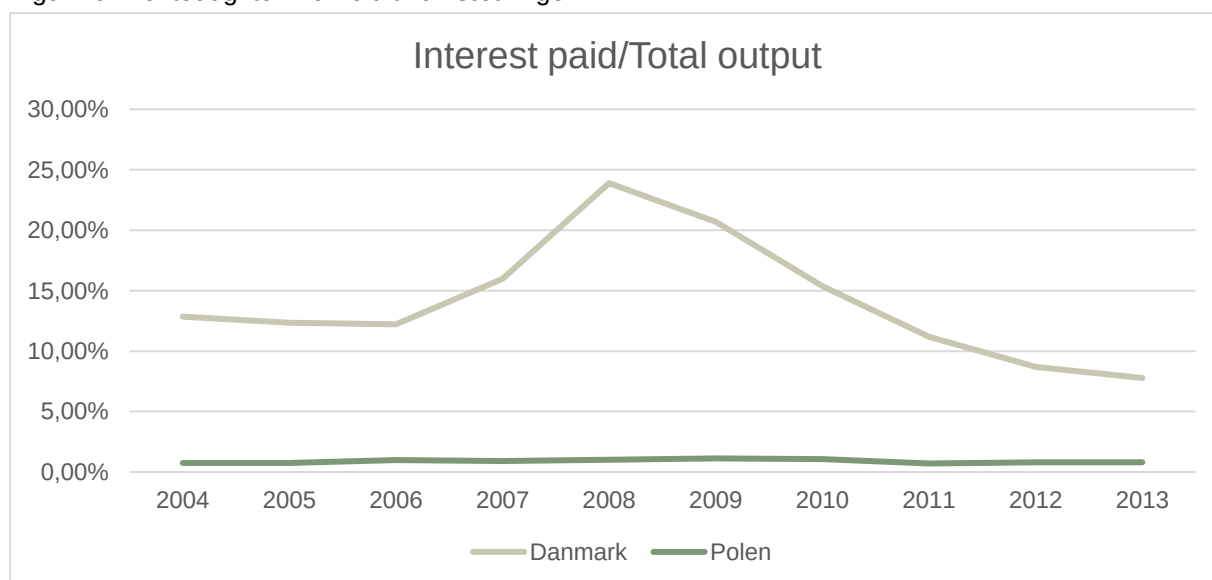
Kilde: FADN

Som nævnt, så er der en del stalde som lejes i Polen. Hvor meget dette er forskelligt fra Danmarks, vides ikke.

I såvel Danmark som Polen forpagtes der 0,6 ha pr dyreenhed i datasættet for tallene i 2015. Derfor er dette sammenligneligt.

Renteudgifterne er i datasættene en samlet post. I figur 29 kan man se, hvordan renteudgiften er i forhold til omsætningen. Renteudgifterne i datasættet for 2014 og 2015 er ikke specificeret ud, derfor fremgår alene udgifter frem til og med 2013.

Figur 29: Renteudgifter i forhold til omsætningen.

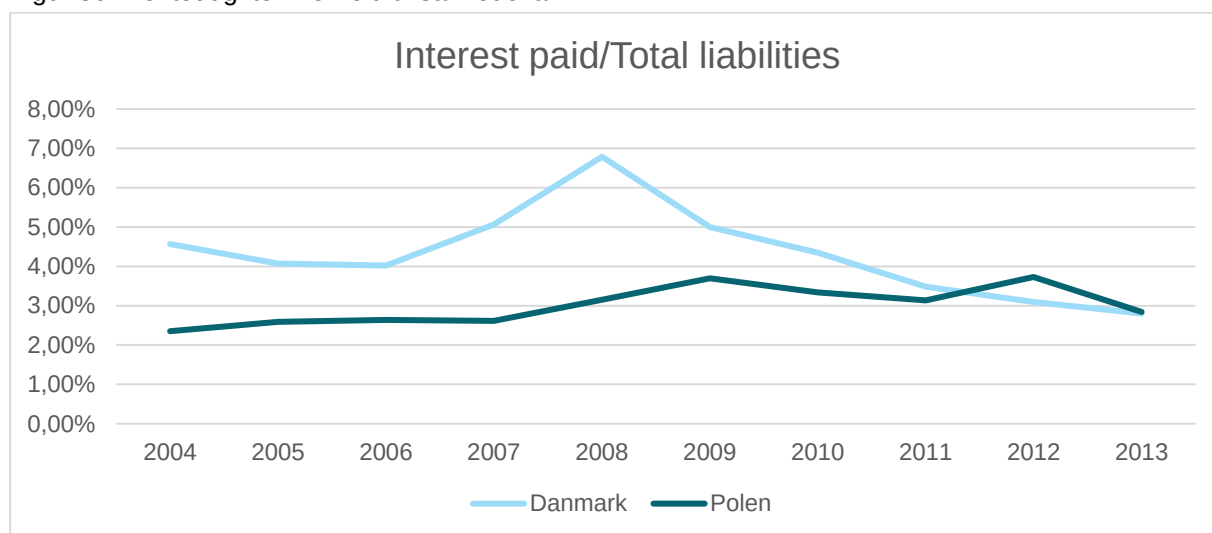
Kilde: FADN

Figur 29 viser, at Danmarks renteudgifter i forhold til omsætningen ligger betydeligt højere end de polske. Fra 2008 og frem er de danske renteudgifter faldet som følge af, at det generelle renteniveau er faldet. I 2013 udgjorde renteudgifter 8 % af omsætningen i Danmark, hvor den kun udgjorde 1 % i Polen.

I 2008, hvor renten var høj, var de danske renteudgifter i forhold til omsætningen oppe på 24 %, hvor de polske stadig lå nede på 1 %. Dette scenarie viser, hvad der kan ske i Danmark, næste gang renten stiger.

Figur 30 er opstillet for at vise renteniveauerne i Polen og Danmark. Her ses den betalte rente i forhold til det samlede udlån. Danmark har tidligere haft en høj rente, men niveauet er faldet samtidig med, at det polske niveau er steget, så der i 2013 er en rentesats på knap 3 % i begge lande.

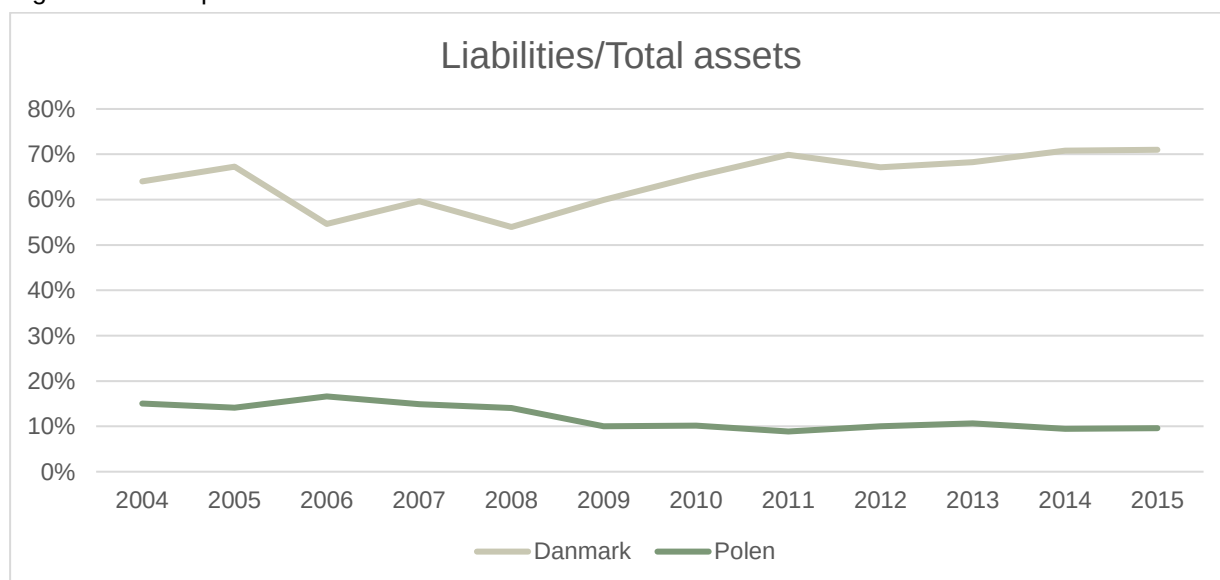
Figur 30: Renteudgifter i forhold til samlede lån

Kilde: FADN

Den helt store begrundelse for forskellene mellem den betalte rente er derfor ikke rentesatserne, men i stedet gældsprocenten. I figur 31 nedenfor ses de to landes samlede gæld i forhold til samlede aktiver. Her ses det, at Danmark i 2015 har en gældsprocent på 71 %, mens Polens ligger på 10 %.

Figur 31: Gældsprocent

Kilde: FADN

De interviewede fortæller, at det er meget vanskeligt at optage lån i Polen, og dette er en af forklaringerne af figur 31.

Tilgængelig kapital er derfor en konkurrencemæssig fordel for Danmark. For at få gavn af denne tilgængelighed kræves det, at investeringerne er konkurrencedygtige. Figur 29, som viste den betalte renteudgift, viste, at Danmark har markant højere renteudgifter end Polen. For at dette skal være en konkurrencemæssig fordel for Danmark, så skal de danske investeringer kunne skabe et bedre resultat og samtidig betale renteudgifterne. Med den store gældsprocent løber landmanden også en større risiko.

Når der ses på forpagtningsafgifter, lejeudgifter og renteudgifter, så har de danske producenter betydeligt højere omkostninger end de polske producenter, hvilket er en stor fordel for Polen.

Tilskud og skat

EU og regeringer giver såvel tilskud til landbrug, som beskatter det. I dette afsnit analyseres, hvor meget der gives tilskud til såvel de polske producenter som de danske, og efterfølgende hvor meget skat der betales i landene.

I såvel Polen som Danmark har der været forskellige muligheder for tilskud til såvel produktionen som investeringen. Nogle er EU-bestemt, og andre er nationalt bestemt. I dette kapitel ses det hele som samlet fordelt på produktionen og investeringerne.

Polen har en "Rural Development Plan" til landbruget i årene 2014-2020, hvor der er afsat 13,6 mia. € heraf 8,7 mia. € fra EU og 4,9 mia. € fra det nationale budget.

En konkret tilskudsordning til investeringer i landbruget har følgende fire områder, som vises i tabel 6 nedenfor. De områder, der ikke vedrører svineproduktionen, er alene nævnt.

Tabel 6: Støtteordning i Polen 2015-2020

Forklaring på støtteordning	Den maksimale støtte per ansøger	Samlet pulje i den enkelte ordning
Støtte til etablering af smågriseproduktion (50 til 300 søer). Der gives tilskud til 500-2.000 ansøgere i alt i perioden 2015-2020. I 2015 var der 200 ansøgere. Efter tilskuddet skal man minimum have 50 søer. Den typiske investering giver en produktion efter investeringen på 150-300 søer.	900.000zlt =1,56 mio. kr.	102.000.000 euro = 760 mio. kr.
Støtte til produktion af oksekødproduktion	500.000 zlt. = 870.000 kr.	136.794.656 euro = 1 mia. kr.
Støtte til produktion af mælk	500.000 zlt. = 870.000 kr.	1.068.267.500 euro = 7,95 mia. kr.
Støtte til diverse produktioner, herunder også slagtesvineproduktion og produktion af grønsager. I denne pulje var der afsat penge til 8.700-20.000 ansøgere i alt i årene 2015-2020. I 2016 havde der allerede været 30.000 ansøgere.	Bygninger: 500.000zlt = 870.000 kr. Maskiner: 200.000Zlt = 350.000 kr.	1.094.002.330 euro = 8,14 mia. kr.

Kilde: Møde med konsulenter fra The AAC Branch in Poznan.

Tilskudsdelen i tilskudsordning i tabel 6 er generelt 50 %. Hvis derimod det er et fællesprojekt med flere ejere, eller ejeren er under 40 år, så gives der 60 % tilskud.

Der er overført en del af den direkte betaling over til landdistriktsmidlerne, hvor konsekvenserne af dette er opstillet i tabel 7.

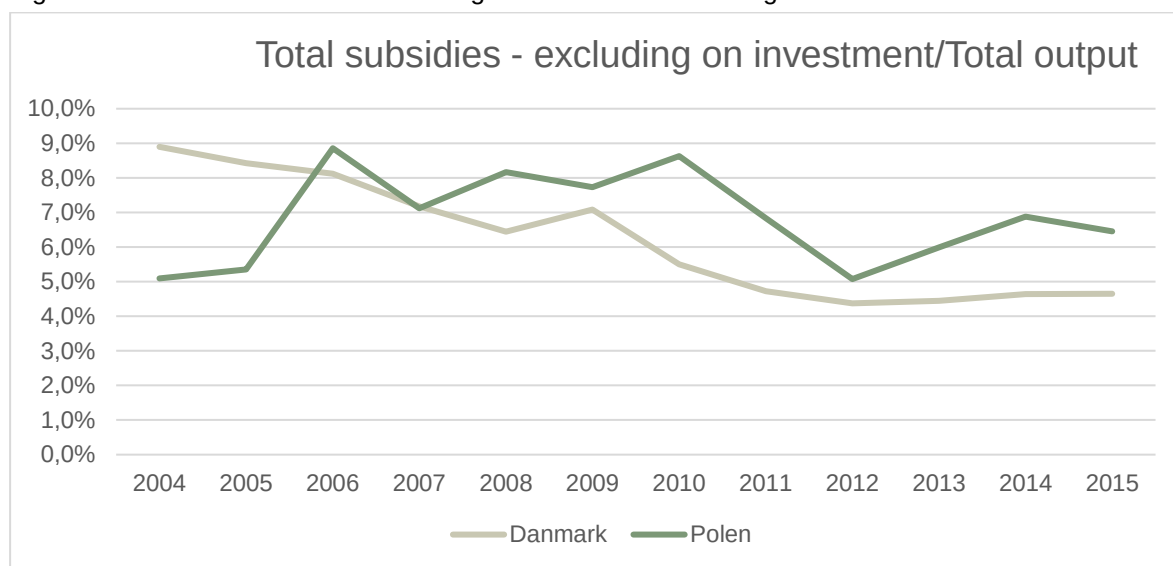
Tabel 7: Hektar tilskud 2015-2016

	Tilskud før overførsel	Tilskud efter overførsel
Danmark	2.591 kr/ha	2.358 kr/ha
Polen	1.592 kr/ha	1.797 kr/ha

Kilde: NaturErhvervsstyrelsen via landbrugsavisen¹³

Tabel 7 viser, at tilskuddet pr hektar stadig er en del større til de danske producenter end de polske. I figur 32 vises tilskuddet uden investeringsstøtten, og her har Polen opnået mest i forhold til omsætningen i langt størstedelen af perioden.

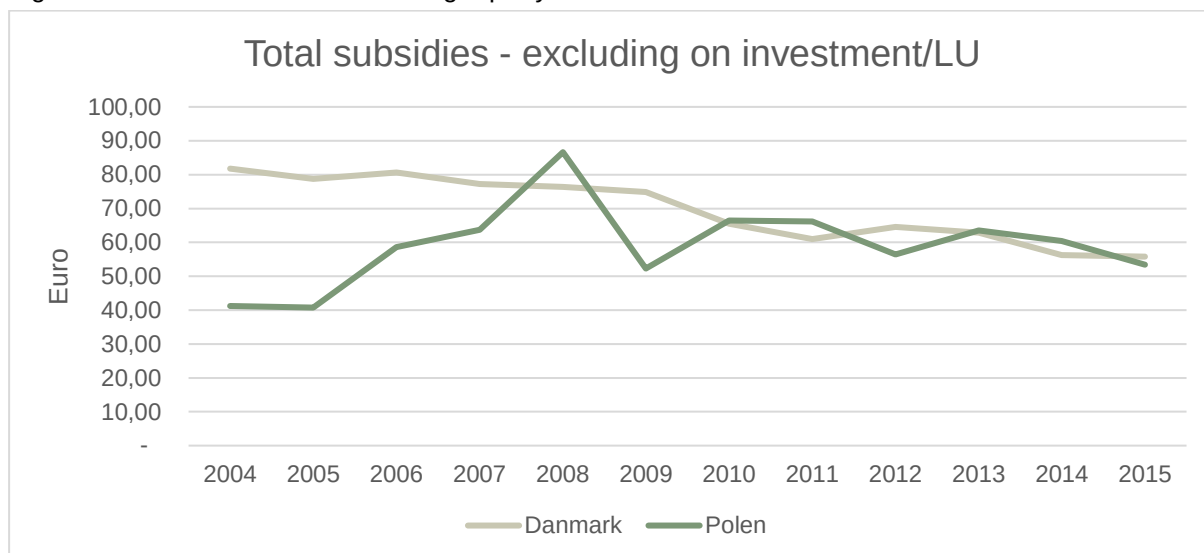
Figur 32: Tilskud eksklusiv til investeringer i forhold til omsætningen

Da tilskud ofte gives på baggrund af enheder, er figur 33 opstillet, hvor man kan se tilskuddet i forhold til antal dyreenheder. Her ses, at Danmark og Polen ligger på nogenlunde samme niveau siden 2010.

¹³<http://landbrugsavisen.dk/Nyheder/Netnyheder/2014/8/12/Saamegetfaardanskelandmaendogkonkurrenter.htm> 2015

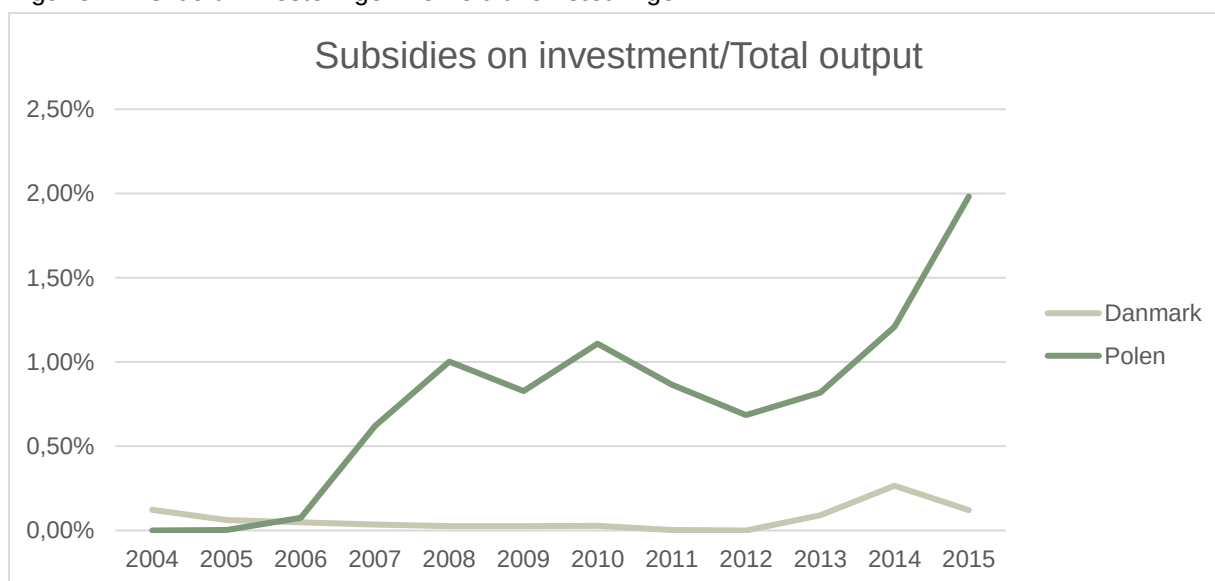
Figur 33: Tilskud eksklusiv investeringer pr dyreenhed

Kilde: FADN

Hvis man i stedet ser på tilskud til investeringer, så ses der et andet billede. Figur 34 viser tilskuddet til investeringer i forhold til omsætningen, og her ses det, at Polen siden 2007 har ligget betydeligt højere end Danmark.

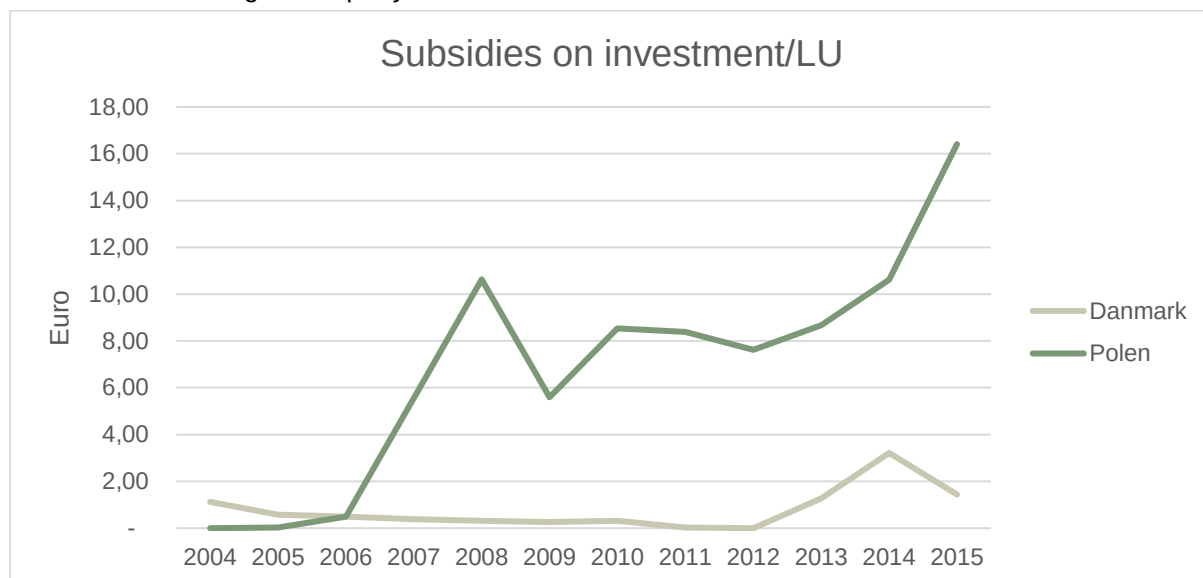
Figur 34: Tilskud til investeringer i forhold til omsætningen

Kilde: FADN

Igen for at tage hensyn til forskellen i omsætningsstørrelsen, så ses der på investeringsstøtten pr dyreenhed i figur 35, som viser samme tendens som i figur 34, hvor støtten er mange gange større i Polen end Danmark.

Tabel 35: Investeringsstøtte pr dyreenhed

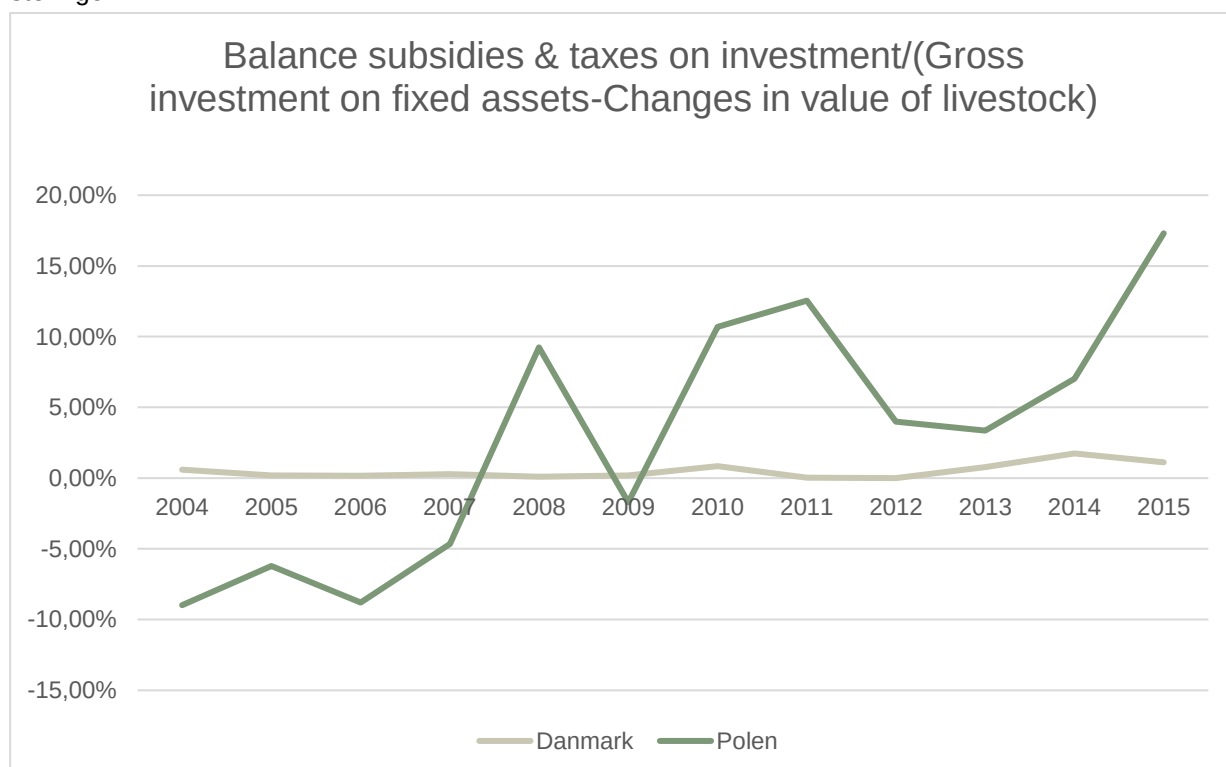

Kilde: FADN

For at kunne sammenligne, hvor meget tilskud fratrukket den skat, der måtte være på en investering i Polen såvel som Danmark, er figur 36 opstillet. Her vises tilskud fratrukket skatten på investeringsstøtten sat i forhold til bruttoinvesteringerne i deres anlægsaktiver eksklusive ændringer i besætningsværdierne, da der normalt ikke optræder støtte til besætningskøb.

Billedet af Polen er svingende, da der i hele perioden har været store hop. I de senere år har de polske producenter opnået betydeligt mere støtte end de danske producenter. I 2015 modtog de polske producenter godt 17% i tilskud på deres investeringer, hvor de danske modtog godt 1 %.

Figur 36: Tilskud fratrukket skat i forhold til investeringer i anlægsaktiver eksklusive besætningsinvesteringer.

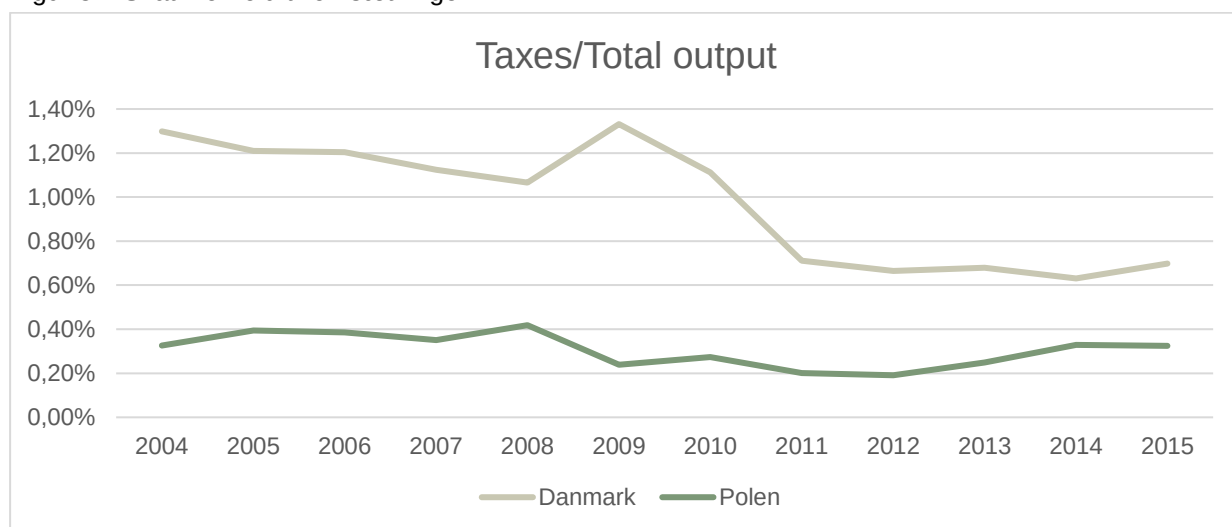

Kilde: FADN

De polske producenter har en betydelig bedre mulighed for at opnå investeringsstøtte end de danske, hvilket uden tvivl er en konkurrencemæssig fordel. De investeringsstøtteordninger, vi er blevet præsenteret for, henvender sig dog til mindre producenter. Derfor er sammenligningerne i figurerne ikke helt skalerbare fra de polske niveauer til de danske, da de danske bedrifter er markant større.

Sammenligningen af skatteforholdene vil blive gennemgået detaljeret i et af de efterfølgende kapitler. I figur 37 nedenfor ses skatten i forhold til omsætningen. Skatten er defineret i boks 6 nedenfor.

Figur 37: Skat i forhold til omsætningen

Kilde: FADN

Der ses i figuren, at niveauerne ikke er store, men Danmark ligger i alle årene på 2-3 gange niveauet i Polen. I 2015 var den polske skat i forhold til omsætningen på 0,3 %, hvor den danske var på 0,7 %.

Boks 6: Definition på skat

Farm taxes and other dues (not including VAT and the personal taxes of the holder) and taxes and other charges on land and buildings. Subsidies on taxes are deducted.

Resultater

FADN bruger som nævnt andre regnskabsmæssige begreber, end vi ser i de danske regnskaber. Dette er også tilfældet, når vi skal se på resultaterne.

Landmændenes resultater ses ud fra tre begreber: Farm Net Value, Family Farm Income og Cash Flow (2), som er defineret i boksene nedenfor.

Boks 7: Definition på Family Net Value

Remuneration to the fixed factors of production (work, land and capital), whether they be external of family factors. As a result, holdings can be compared irrespective of their family/non-family nature of the factors of production employed. This indicator is sensitive, however, to the production methods employed: the ratio (intermediate consumption + depreciation) fixed factors may vary and therefore influence the FNVA level. For example, in the livestock sector, if production is mostly without the use of land (purchased feed) or extensive (purchase and renting of forage land).

Boks 8: Definition på Family Farm income

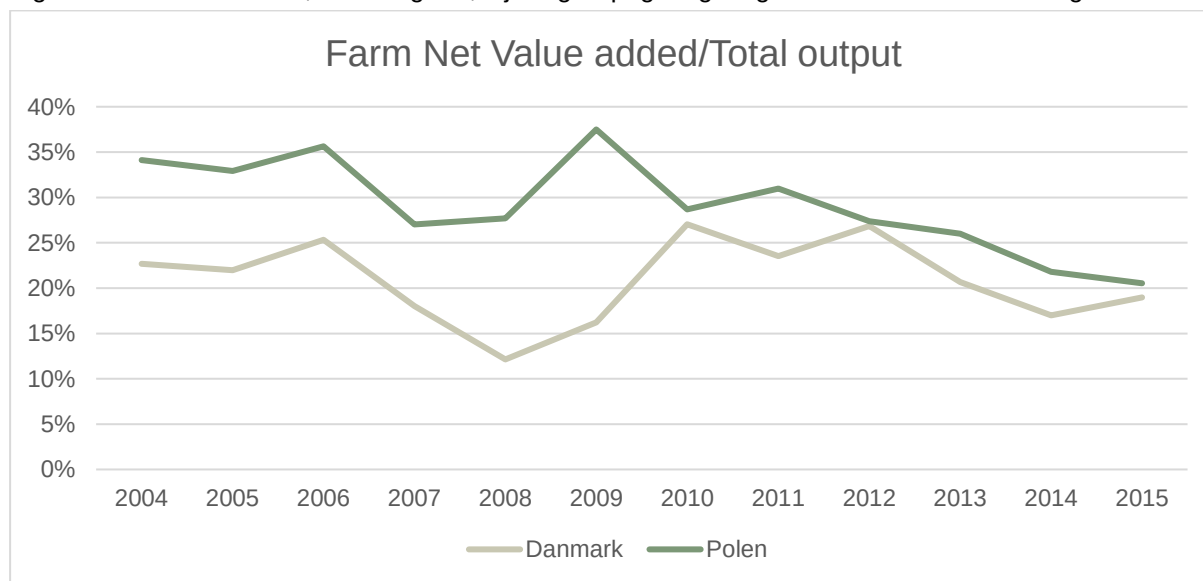
Remuneration to fixed factors of production of the family (work, land and capital) and remuneration to the entrepreneurs' risks (loss/profit) in the accounting year.

Boks 9: Definition på Cashflow (2)

=The holding's capacity for saving and self-financing
=Receipts – Expenditure for the accounting year
=Net receipts of agricultural activity and other receipts
+Balance farm subsidies & taxes
+Balance subsidies & taxes on investment
+Balance of operations on capital
+Balance of operations on debts and loans
=Sales of products + Other receipts + Sales of livestock
-All cost paid – Purchases of livestock
+Farm subsidies - Farm taxes
+VAT balance
+Subsidies on investment – Taxes on investments
+Sales of capital – Investments
+Closing valuation of debts – Opening valuation of debts.

Family Net Value added er resultatet før løn, renteudgifter, leje- og forpagtningsudgifter. Dette sættes i forhold til omsætningen. I figur 38 nedenfor ses det, at Polen her har ligget højere end Danmark frem til 2010. Herefter har niveauerne været nogenlunde ens. Begge lande har oplevet et fald siden 2010. Forholdet i figur 38 viser, at i 2015 havde den gennemsnitlige landmand omkring 20 % af omsætningen som et resultat, før der er betalt renter, leje og forpagtningsafgifter samt løn til medarbejdere. Det vil sige, at de to lande er lige konkurrencetærke, hvis løn, renter og leje- samt forpagtningsudgifter holdes ude.

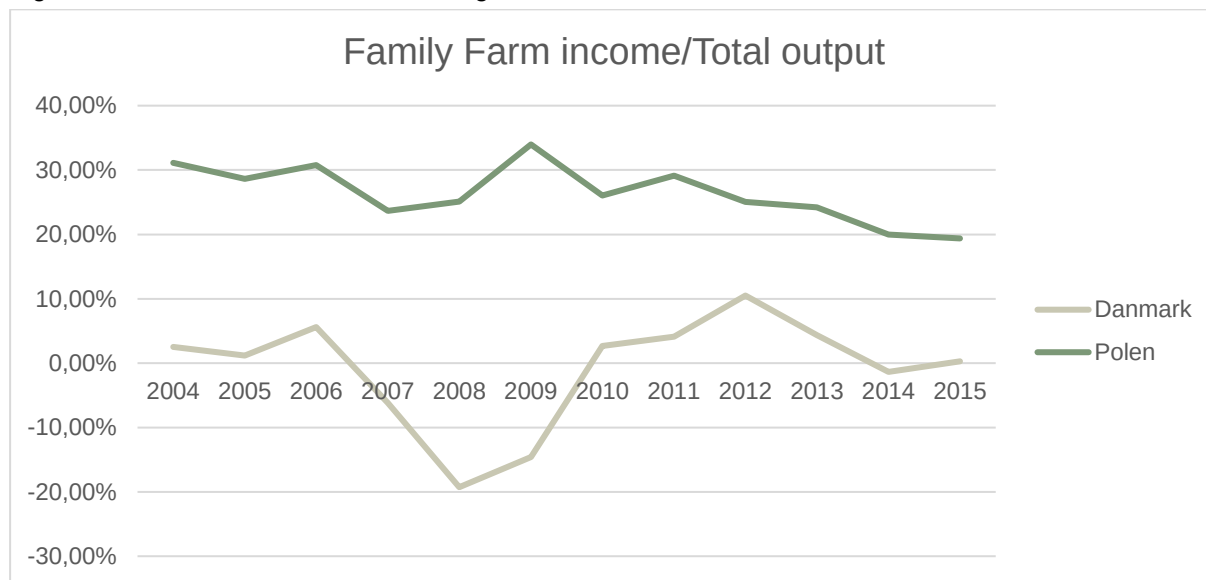
Figur 38: Resultat før løn, renteudgifter, leje- og forpagtningsudgifter i forhold til omsætningen.

Kilde: FADN

Hvis man derimod inkluderer løn, renter samt leje- og forpagtningsudgifter, så ses der på nøgletallet Family Farm Income. I figur 39 vises, hvor meget resultatet udgør af den samlede omsætning. Her ses, at Polen er i en nedadgående trend, hvor de har bevæget sig fra 30 % ned til 20 % med nogle udsving i perioden. Danmark har derimod svinget noget i årene fra -20 % til 10 %. Det er en farlig tendens for Polen, at resultatet er faldene, men samtidig er det betydeligt bedre end situationen i Danmark, hvor der i nogle år optræder negative resultater. Forskellen er derfor betydelig mellem de to lande, hvilket er en stor fordel for Polen.

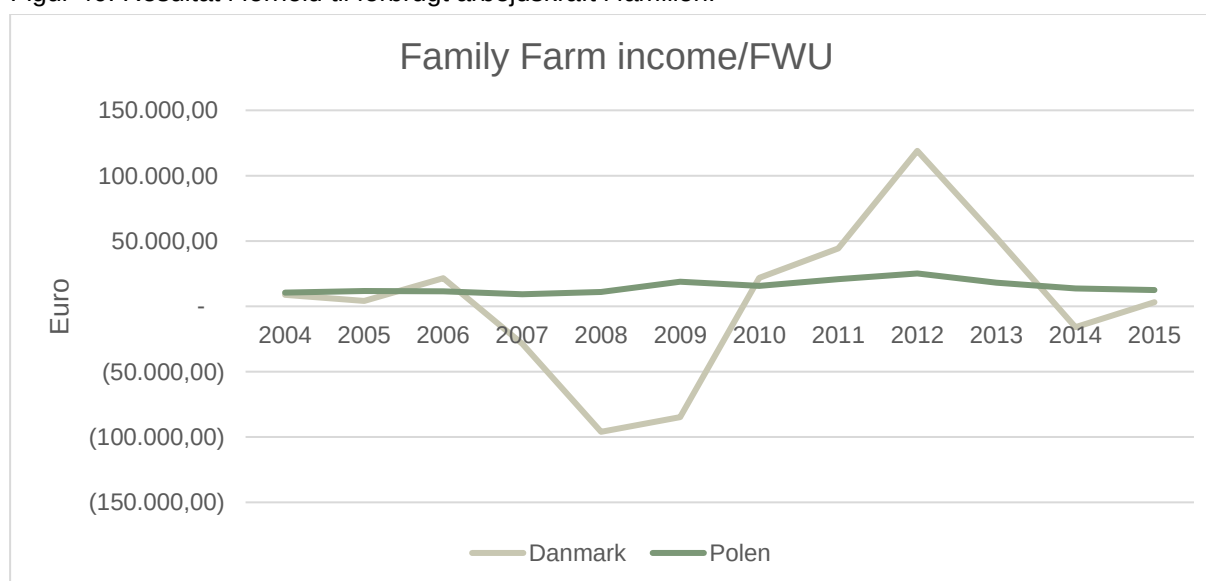
Figur 39: Resultat i forhold til omsætning

Kilde: FADN

For at vise hvor store resultaterne er på en enkelt bedrift, er figur 40 opstillet. Her ses resultatet i forhold til en familiearbejdsenhed. Her er der taget højde for, om der er meget familiehjælp på bedriften, som skal forsørges af bedriften. I 2015 var antallet af arbejdende familiemedlemmer på de gennemsnitlige bedrifter 1,05 i Danmark og 1,64 i Polen.

Figur 40: Resultat i forhold til forbrugt arbejdskraft i familien.

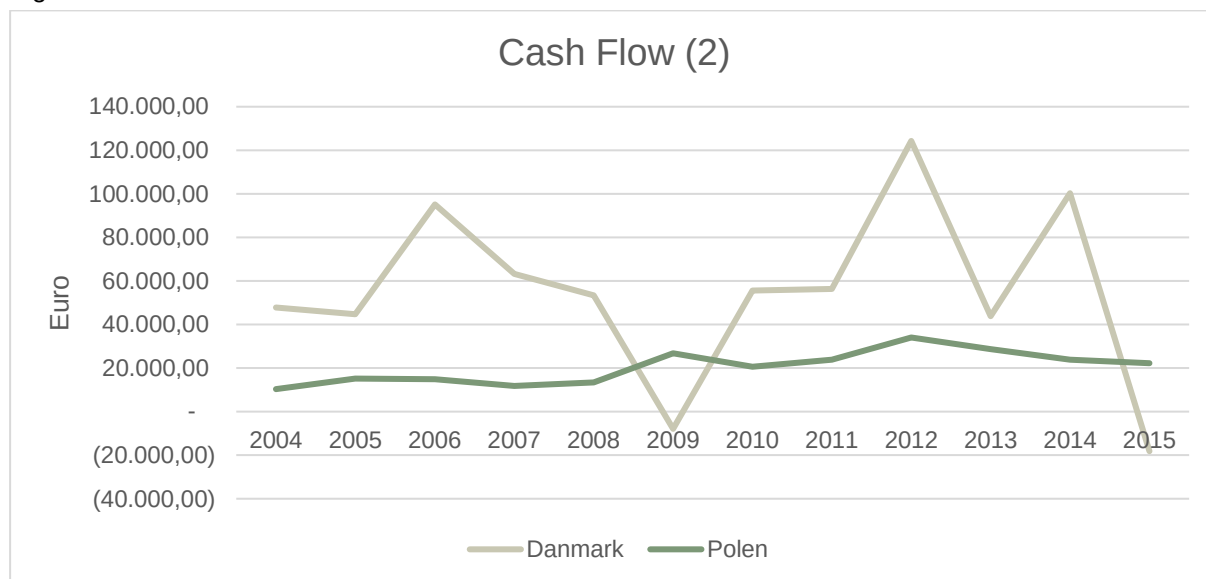

Kilde: FADN

Figur 40 viser, at Polen ligger på et stabilt niveau med et gennemsnit på knap 15.000 euro. Danmark derimod svinger betydeligt mere og har et gennemsnit på godt 4.000 euro. I Danmark har det laveste niveau været -96.000 euro i 2008 og det højeste 119.000 euro i 2012. Dette er betydelige udsving for en virksomhed. Polen har således både bedre resultater og en mere stabil indtægt på trods af betydeligt mindre størrelser af virksomheder.

Udover resultaterne, så er det muligt at sammenligne likviditeten på bedriftsniveau, som ses i figur 41. Her ses igen Danmark med store udsving og Polen på et mere stabilt niveau. Polens gennemsnit er på godt 20.000 euro, hvor Danmark er på knap 55.000 euro. På bedriftsniveau har de danske producenter derfor på trods af store udsving en højere gennemsnitlig likviditet.

Figur 41: Likviditet

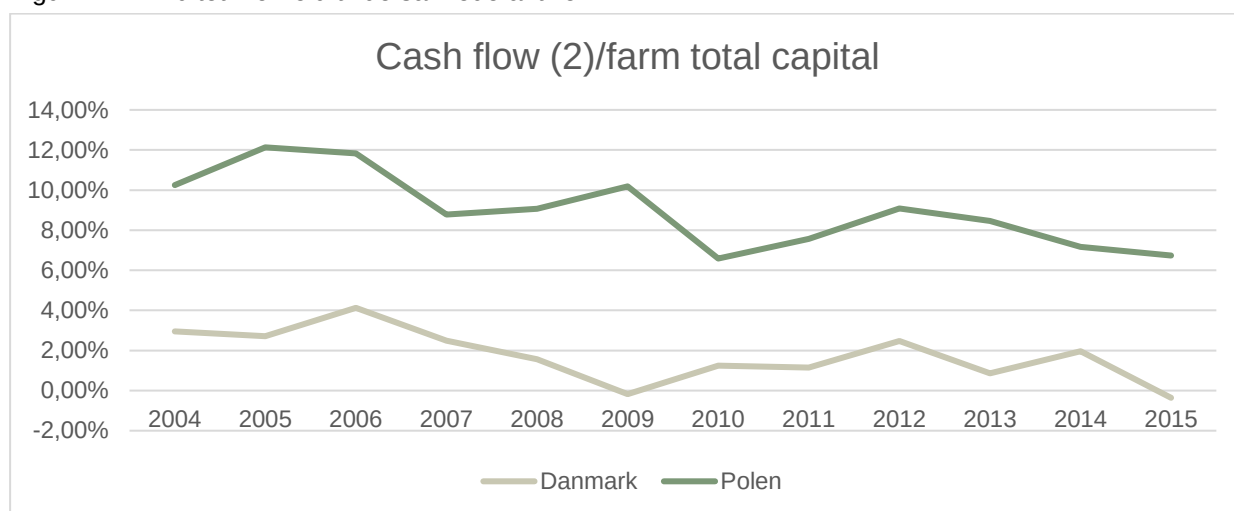

Kilde: FADN

For at kunne sammenligne likviditeten sættes denne i forhold til den samlede aktivmasse. Dette skyldes, at de danske producenter er mange gange større end de polske.

I figur 42 ses likviditeten i forhold til den samlede aktivmasse. For såvel de polske som de danske producenter er kurven faldende, hvilket betyder, at likviditeten i forhold til de samlede aktiver bliver mindre og mindre hvert år. Derudover ses det også, at Polen ligger på et betydeligt højere niveau end Danmark. I 2015 er de polske producenters likviditet i forhold til omsætningen på knap 7 % og de danske på lidt under 0 %. Dette er en styrke hos den polske producent.

Figur 42: Likviditet i forhold til de samlede aktiver

Kilde: FADN

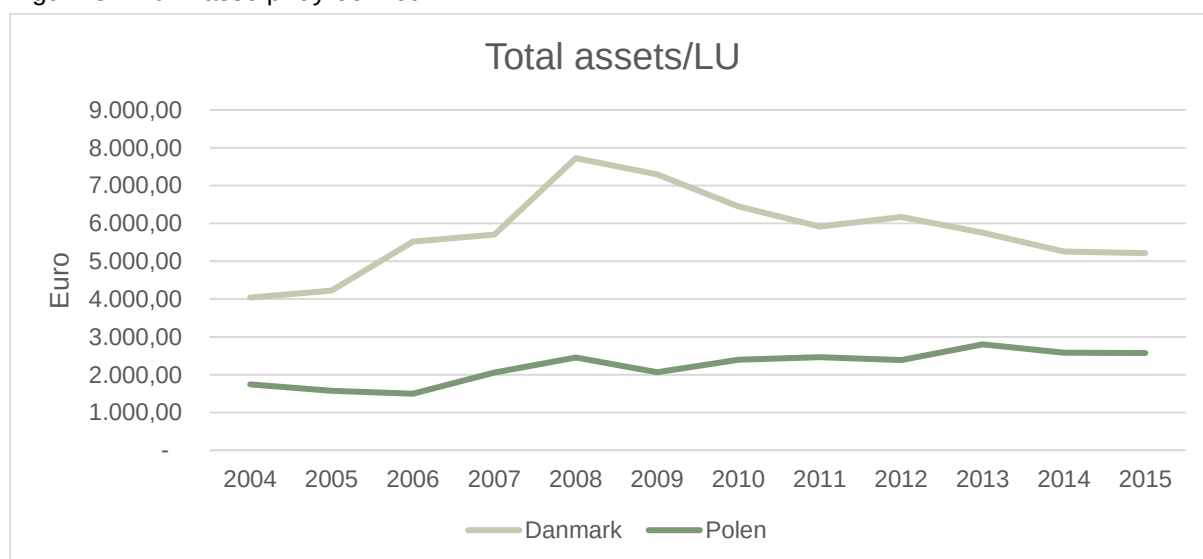
Det samlede billede, når der ses på resultaterne og likviditeten, er, at de polske producenters evne til at skabe likviditet og resultater er betydeligt bedre end de danskes. Begge lande oplever dog en faldende tendens.

Balance

I dette afsnit vil balancens poster blive sammenlignet for at vise forskellene imellem de to lande, og hvornår disse forskelle skaber konkurrencemæssige fordele.

Figur 43 viser den samlede aktivmasse i forhold til dyreenhederne, hvilket kan betragtes som den bundende kapital pr dyrenhed. Der er her en betydelig forskel mellem Danmark og Polen. Polen er dog stigende og Danmark faldende siden 2008. I 2015 havde Danmark omkring den dobbelte bundende kapital pr dyrenhed i forhold til Polen. Danmark havde godt 5.200 euro pr LU og Polen knap 2.600 euro pr LU.

Figur 43: Aktivmasse pr dyreenhed.

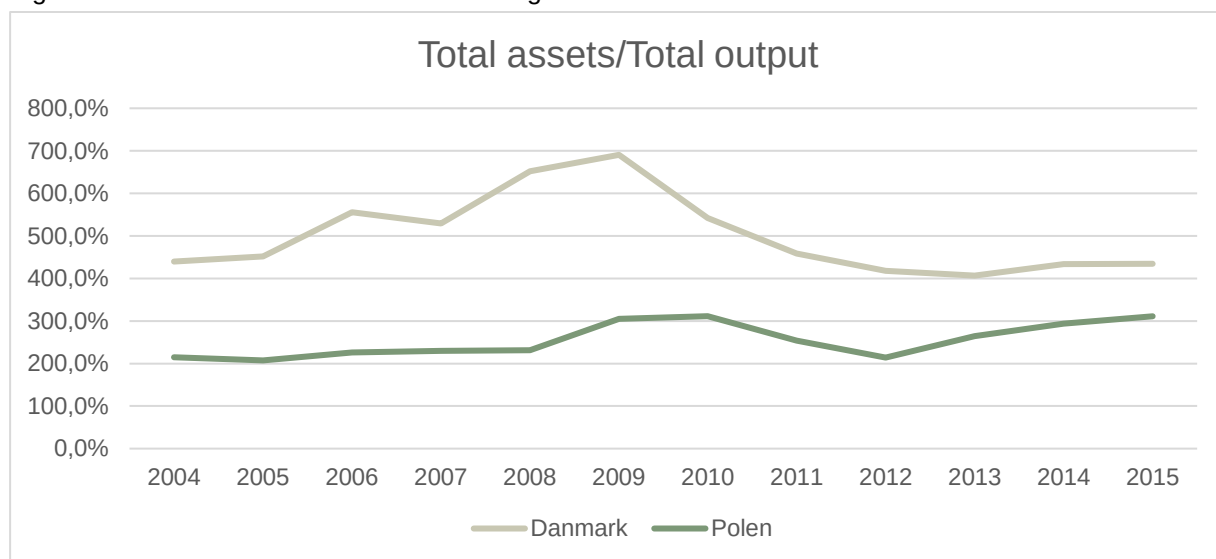

Kilde: FADN

Da der som tidligere undersøgt er stor forskel på, hvor meget de to lande opnår af omsætning pr dyreenhed, er figur 44 opstillet, hvor aktivmassen ses i forhold til omsætningsniveauerne.

Her ses de samme forskelle, men betydelige mindre end aktiver i forhold til dyreenheder. I 2015 var de danske producenters aktivmasse i forhold til omsætningen 434 %, hvor de polske var på 311 %. I dette tilfælde har Danmark kun 1,4 gange mere kapitalbinding pr omsat krone.

Figur 44: Aktivmassen i forhold til omsætningen

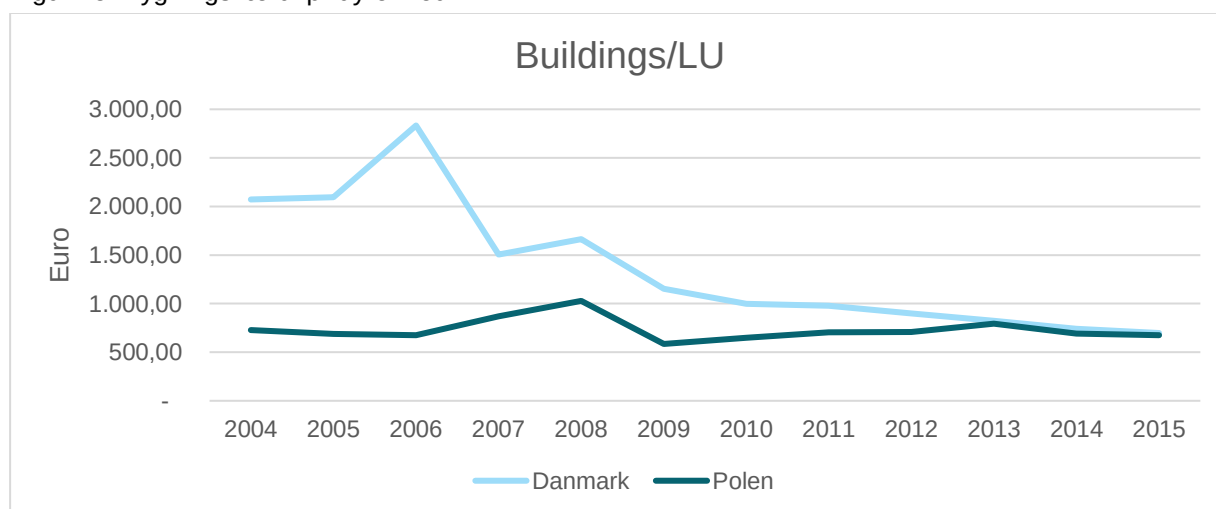

Kilde: FADN

I det følgende ses der på, hvordan sammensætningen af aktiverne er.

Nedenfor i figur 45 ses bygningernes værdi pr dyreenhed. Her ses, at Danmark har ligget på et markant højere niveau tidligere, men de seneste år er de danske producenter kommet ned på de samme forhold som de polske på knap 700 euro pr LU. Da danske producenter kan skabe en større omsætning pr dyreenhed, er det en styrke for Danmark, når der ikke er mere investeret i staldanlæggene end hos de polske producenter.

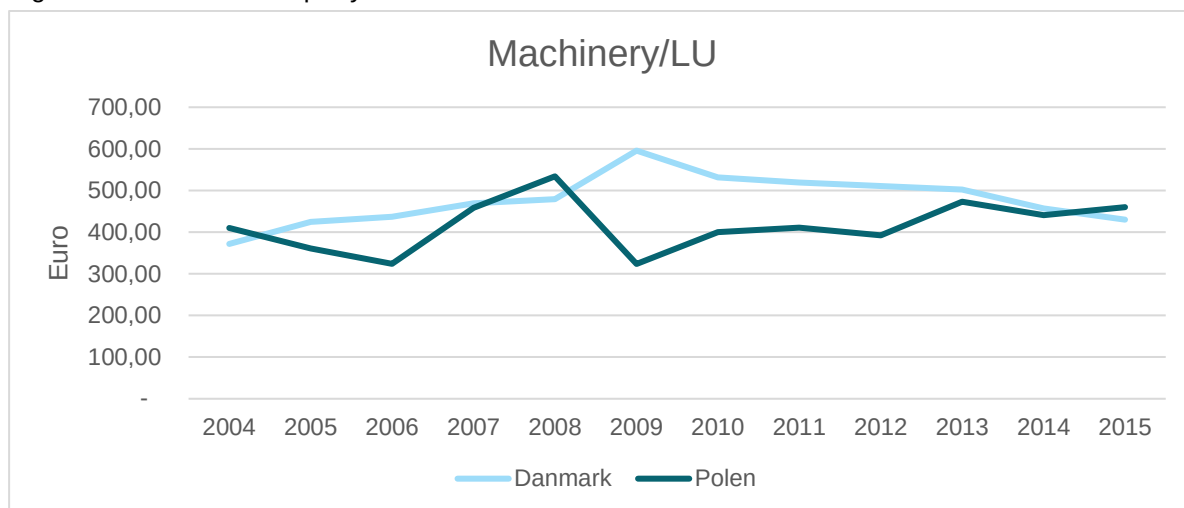
Figur 45: Bygningsværdi pr dyreenhed

Kilde: FADN

Hvis der ses på maskinværdien pr dyreenhed i figur 46, så har der været mindre udsving i årene, men bortset fra enkelte år, så ligger de to lande på samme niveau. I 2015 havde begge lande maskinværdier for ca. 450 euro pr dyreenheder. Igen er dette en styrke for Danmark, da den danske producent kan skabe en større omsætning pr dyreenhed end de polske producenter.

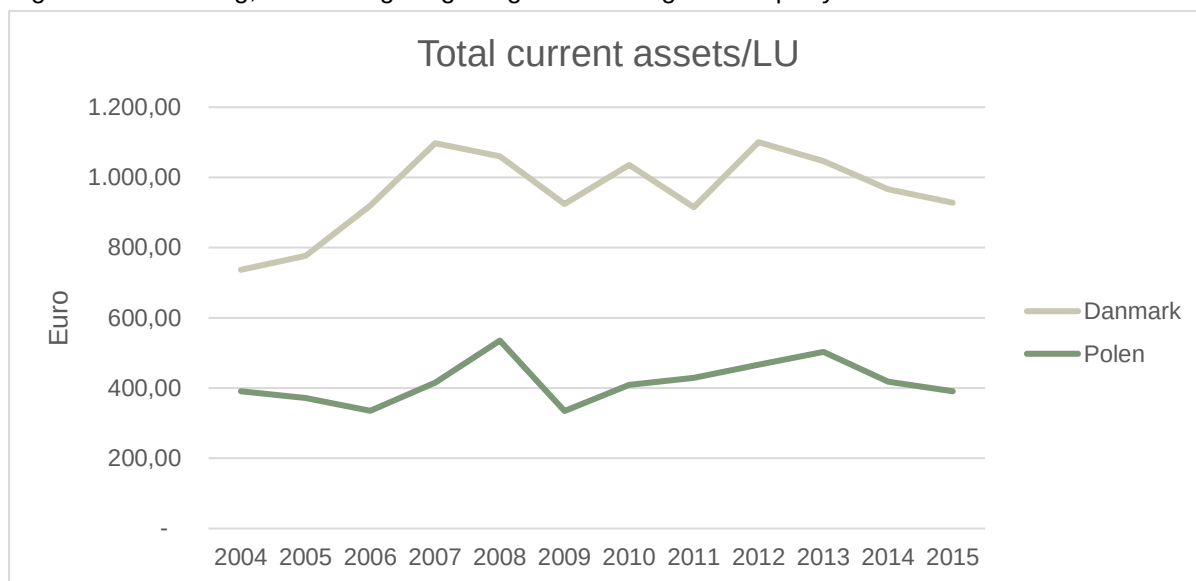
Figur 46: Maskinværdier pr dyreenhed

Kilde: FADN

Når man ser på omsætningsaktiver, som består af besætninger, beholdning og øvrige omsætningsbare aktive som eksempelvis tilgodehavende, og sætter det i forhold til dyreenheder, så ses figur 47. Her er hverken en stigende eller faldende tendens hos Polen eller Danmark, men forskellen er stor. I Polen er niveauet på knap 400 euro pr Lu, hvor den i Danmark er på godt 900 euro pr LU.

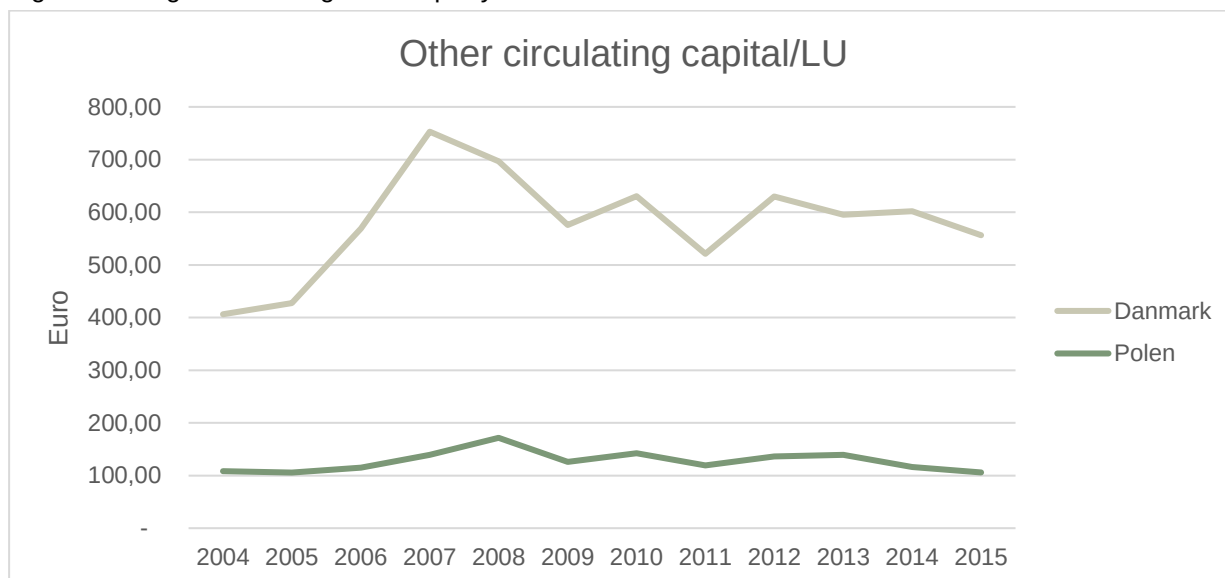
Figur 47: Besætning, beholdninger og øvrige omsætningsaktiver pr dyreenhed

Kilde: FADN

En del af omsætningsaktiverne er besætning og beholdninger, hvor Danmark har lidt mere pr dyreenhed end Polen. Den store forklaring til forskellen skal dog findes hos de øvrige omsætningsaktiver, som ses i figur 48, hvor Danmark de senere år ligger omkring 600 euro pr LU, og Polen ligger omkring 100 euro pr LU. Det er derfor en betydelig kapitalbinding, de danske producenter har bundet i deres øvrige omsætningsaktiver, som eksempelvis tilgodehavende og andelshaverkonti.

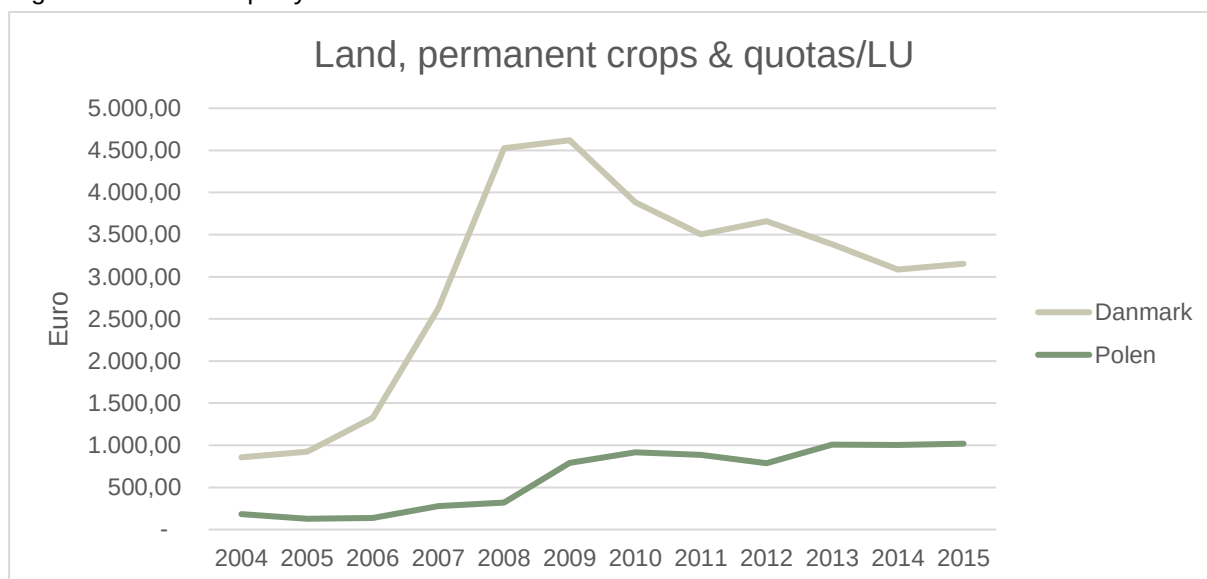
Figur 48: øvrige omsætningsaktiver pr dyreenhed

Kilde: FADN

Den anden store forklaring på forskellen i den samlede kapitalbinding pr dyreenhed skal findes i jordværdierne. I figur 49 er jordværdien opstillet pr dyreenhed. Her ses det, at Danmark har en markant højere kapitalbinding i jorden pr dyreenhed end Polen. I 2015 havde den danske producent bundet godt 3.100 euro pr LU, hvor den polske havde bundet omkring 1.000 euro pr LU. Tendensen er dog, at Polens kapitalbinding stiger, hvor den danske falder.

Figur 49: Jordværdi pr dyreenhed

Kilde: FADN

Samlet set har de danske producenter nogle konkurrencemæssige fordele ved, at der ikke er bundet mere i bygninger og maskiner pr dyreenhed end hos de polske producenter. Fordelen for de danske producenter skyldes, at de danske producenter kan skabe en højere omsætning pr dyreenhed end de polske. Dog har den danske landmand betydelig mere bundet kapital i såvel jord som besætninger og beholdninger pr dyreenhed end den polske producent. Dette gør, at de danske producenter har dobbelt så meget bundet kapital pr dyreenhed end de polske. Hvis der tages højde for den danske højere omsætning pr dyreenhed, så har de danske producenter kun 1,4 gange mere bundet kapital end de

polske producenter. Det er dog stadig de polske producenter, som har den billigste balance til at producere grise med.

De to steder, hvor de danske producenter har en markant højere kapitalbinding pr dyreenhed, er på øvrige omsætningsaktiver og i jorden.

JORDPRISER

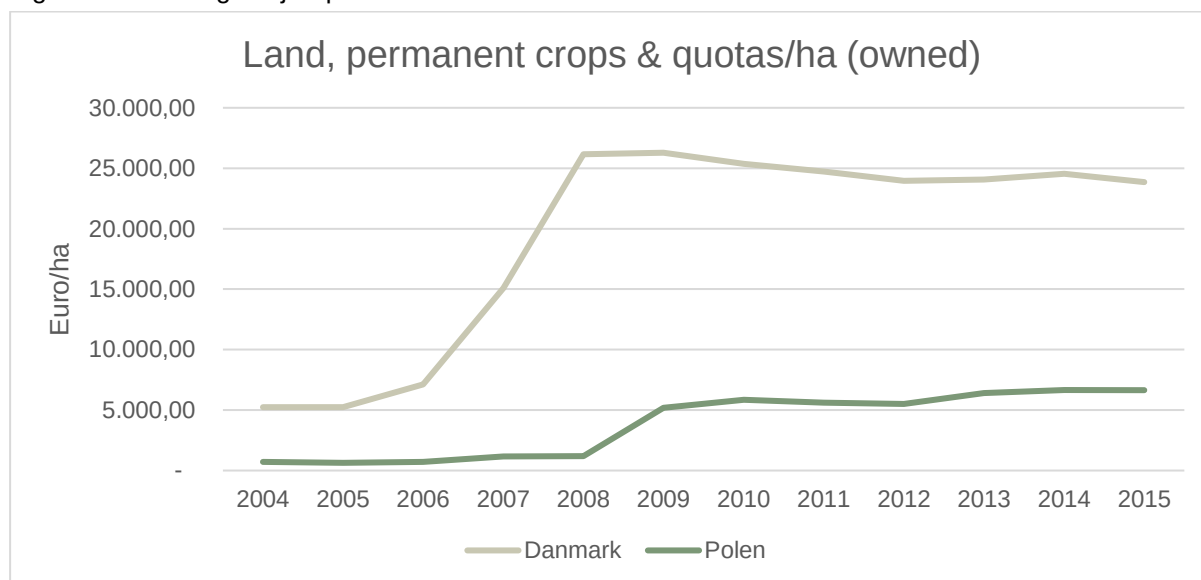
Polen har været markant billigere at investere i, end det er i dag, men sammenlignet med Danmark er det stadig væsentlig billigere. Interviewene fortæller, at det tidligere har været muligt at købe en stald, som kunne betales efter bare et hold slagtesvin.

Når man ser på jordpriserne, så deles den polske landbrugsjord op i 6 klasser. Klasse 1 er den bedste. Vi hørte eksempler på handlet jord til 85-170.000 kr/ha alt afhængig af kvaliteten.

For udlændinge er det vanskeligt at købe jord i Polen.

I figur 50 nedenfor vises udviklingen i jordpriser i Danmark og Polen. Her tages der ikke udgangspunkt i handlede priser, men jordvurderingerne i de eksisterende ejendomme som indgår. I jordpriserne er også inkluderet permanente afgrøder og kvote. Der er antaget, at dette ikke har særlig betydning for sammenligningen.

Figur 50: Udviklingen i jordpriser

Kilde: FADN

Figur 50 viser, at såvel Danmark som Polen har haft markante stigninger i jordprisen. Danmark har haft en stigning fra 2004 til 2015 fra 5.238 euro pr ha til 23.848 euro pr ha, hvilket er en stigning på 355%. I Polen er jordværdien i samme årrække gået fra 719 euro pr ha til 6.655 euro pr ha, hvilket er en stigning på 826%. Derfor var jordprisen i Danmark i 2015 3,6 gange højere end Polen.

Jordpriserne har i begge lande været igennem markante ændringer i en meget kort årrække, hvilket selvfølgelig har haft betydning for branchen. Som man kan se på kurven, så har Polen ikke oplevet et fald i jordpriserne som i Danmark.

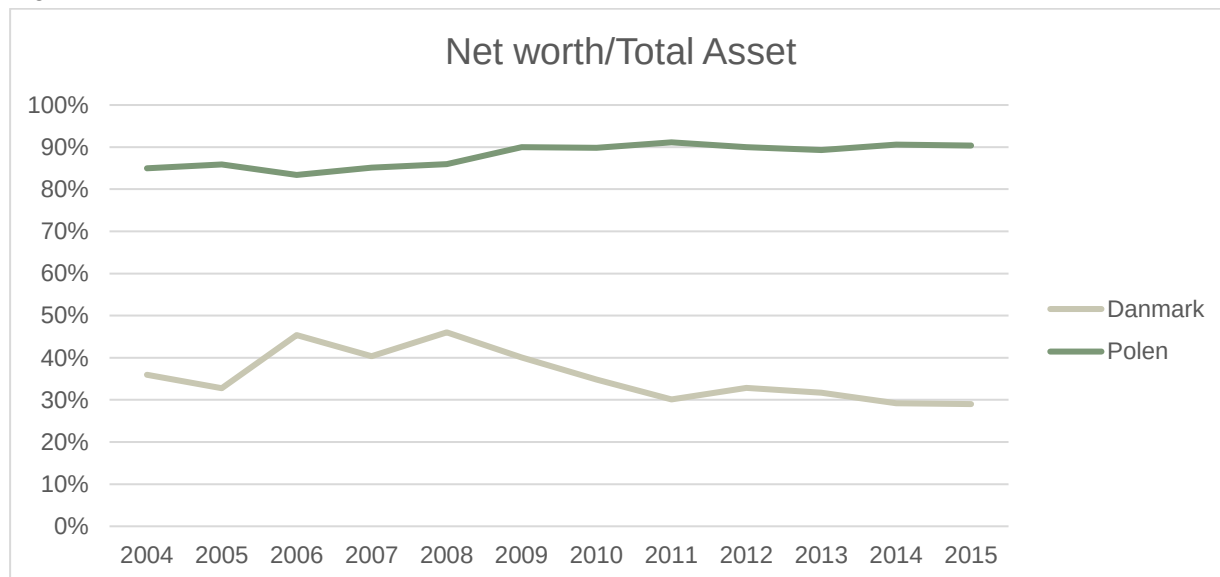
Prisniveauerne i Polen er derfor meget begrænset vurderet i forhold til de prisniveauer, som interviewene har oplyst. Hvorvidt forskellene på jordpriserne i landet har stor eller lille betydning er derfor ikke vurderet, men umiddelbart kan der være store jordværdier, som endnu ikke er realiseret eller vurderet i den samlede økonomi, og dette er en styrke for de polske landmænd.

GÆLD OG EGENKAPITAL

Finansieringen af bedriften er tidligere nævnt i denne analyse, hvor Danmark i 2015 havde en gældsprocent på 71 % og Polen én på 10 %, hvilket har stor påvirkning på risikoen og rentebetalingen.

I figur 51 nedenfor ses egenkapitalens andel i forhold til de samlede aktiver også kaldet soliditet. Danmarks soliditet var i 2015 på 29%, hvor den polske var på 90%. Soliditeten er det modsatte af gældsprocenten, som tidligere er analyseret.

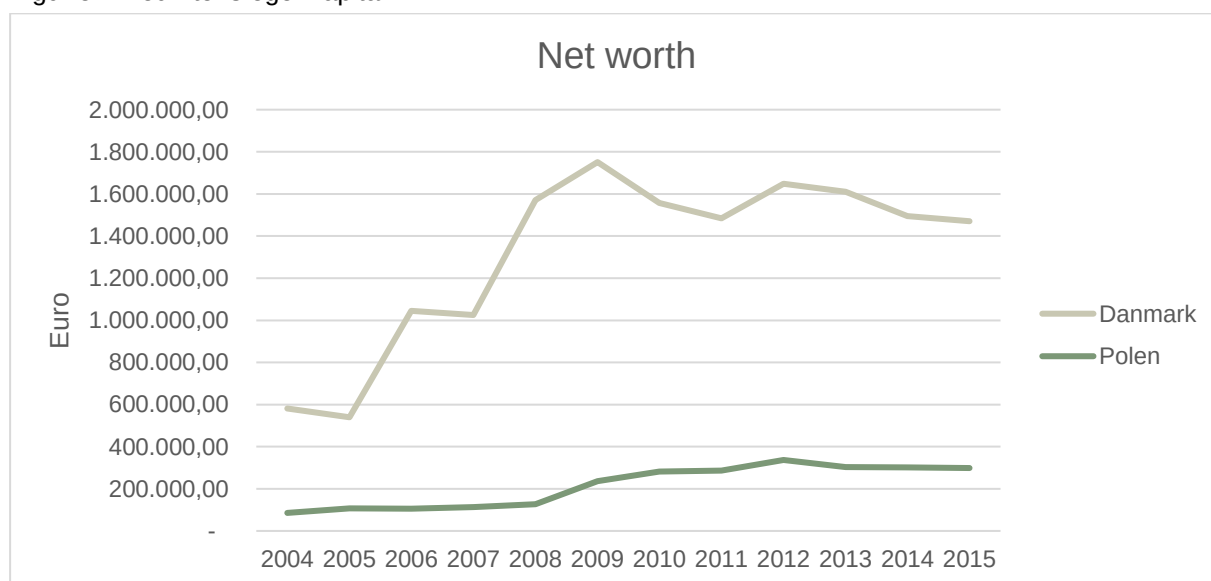
Figur 51: Soliditeten

Kilde: FADN

Når der ses på egenkapitalen på hver enkelt bedrift, viser figur 52 nedenfor, at de danske bedrifters egenkapital er betydeligt større. Dette skyldes de større bedrifter. I 2015 var den gennemsnitlige egenkapital på en bedrift knap 1,5 mio. euro i Danmark, hvor den polske producent havde knap 300.000 euro.

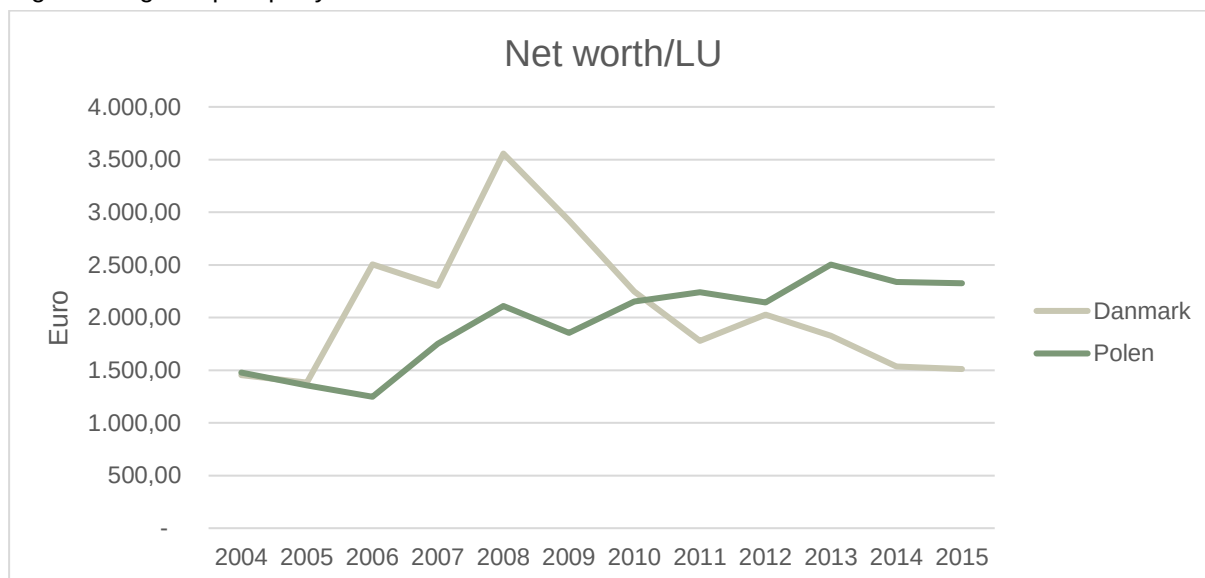
Figur 52: Bedriftens egenkapital

Kilde: FADN

For igen at sammenligne egenkapitalen pr dyreenhed ses dette i figur 53 nedenfor.

Figur 53: Egenkapital pr dyreenhed

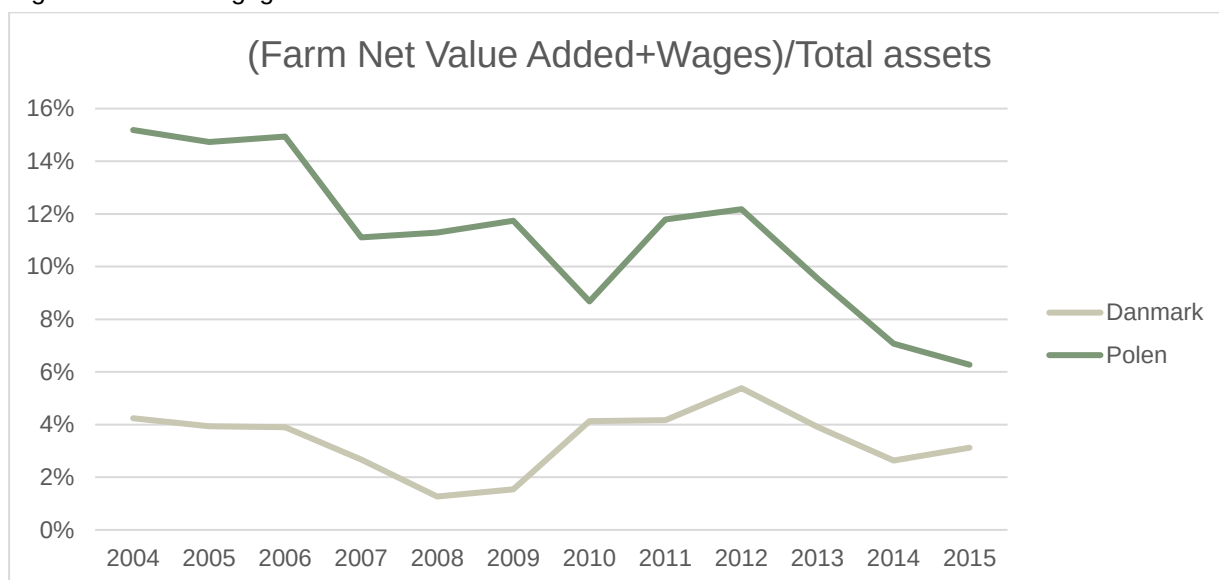

Kilde: FADN

I figur 53 ses det, at de danske producenter frem til 2010 havde en højere egenkapital pr dyreenhed. Dette er dog ikke tilfældet længere, og i 2015 havde de danske producenter en egenkapital pr dyreenhed på godt 1.500 euro pr LU, hvor de polske havde en på 2.300 euro pr LU.

Hvis man ser på afkastningsgraden, som er et udtryk for resultatet før finansiering i forhold til de samlede aktiver, så ses dette i figur 54. Her ses det, at den danske afkastningsgrad bevæger sig i en cyklisk form mellem 1 og 5 %, hvor den Polske er faldende fra et niveau på 15 % og ned til 6 %.

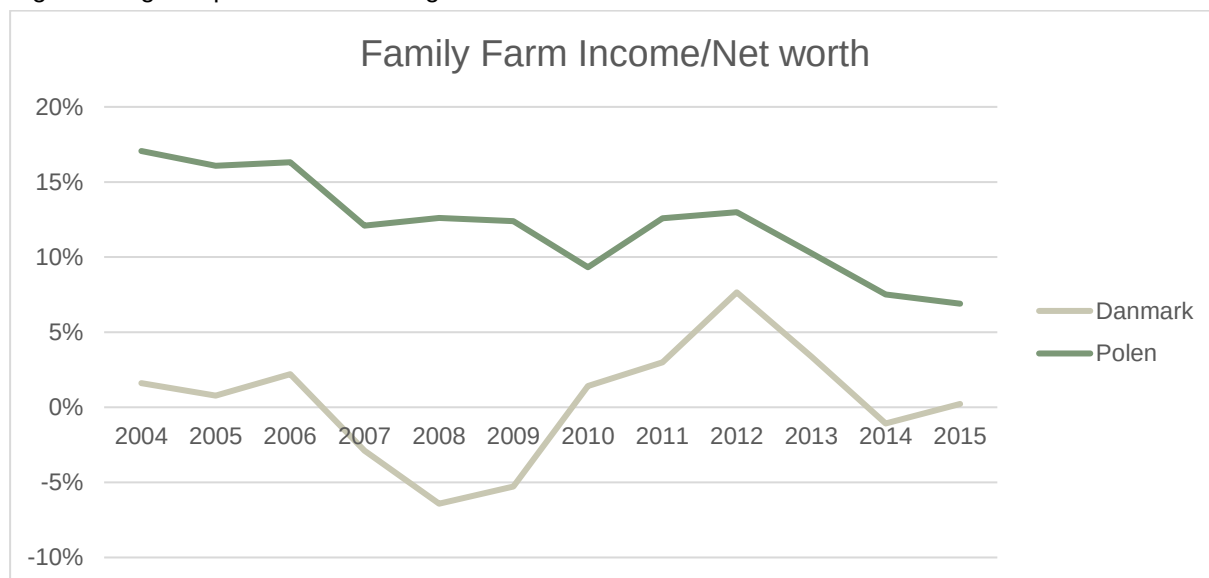
Figur 54: Afkastningsgraden

Kilde: FADN

Polens afkastningsgrad ligger over det danske niveau. Da afkastningsgraden ikke tager højde for finansieringsudgifterne, er figur 55 nedenfor opstillet, hvor der ses på egenkapitalens forrentning, som er resultatet efter finansiering i forhold til egenkapitalen.

Figur 55: Egenkapitalens forrentning

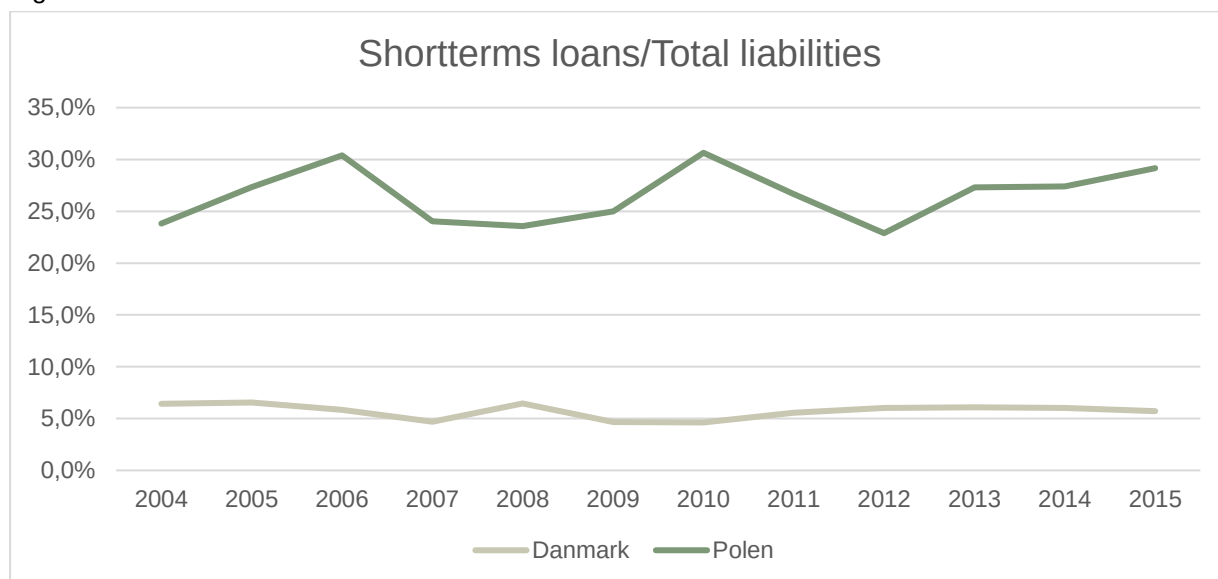
Kilde: FADN

Svingningerne i figur 55 udvikler sig på nogenlunde samme måde, som vi ser ved afkastningsgraden. Derimod bliver toppen og bunden på de danske cykliske bevægelser betydeligt anderledes pga. løn-, leje- og renteudgifter. De år, hvor renteudgifterne har været høje, er der tale om en negativ forrentning af egenkapitalen, men til gengæld ses der et højere niveau i 2012. I alle årene er Polen på et højere niveau end Danmark.

Gældssammensætning

I de to følgende figurer ses på de enkelte landes producenters gennemsnitlige gældssammensætning. I figur 56 ses andelen af lån med mindre end et års løbetid, og i figur 57 ses andelen med mere end et års løbetid.

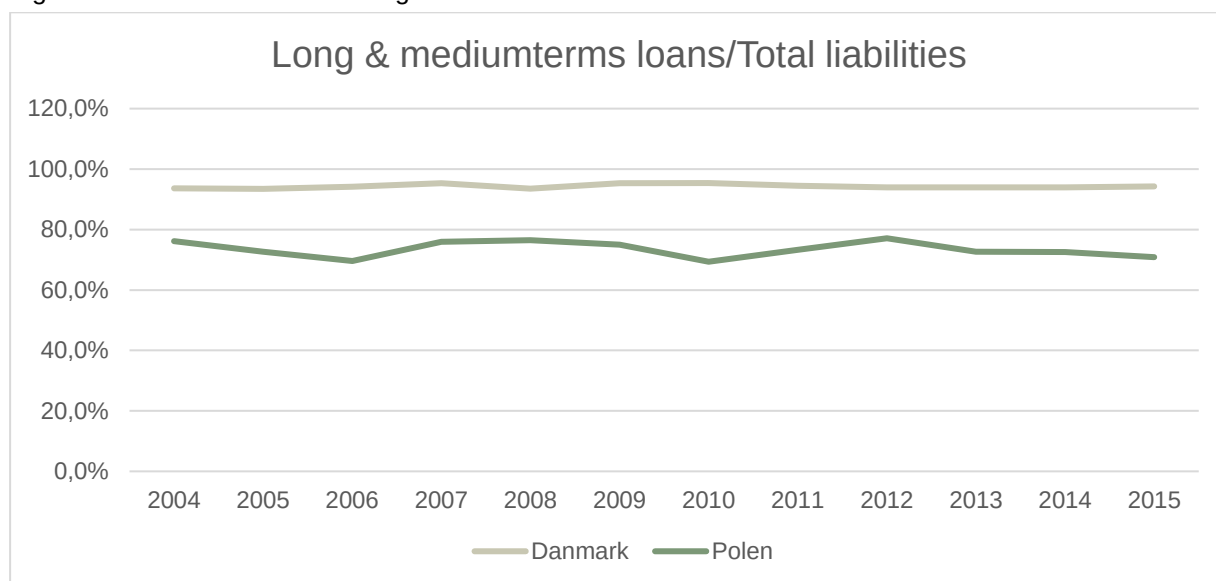
Figur 56: Andelen af lån med kort løbetid

Kilde: FADN

Som nævnt tidligere, så har den polske producent betydeligt mindre gæld end den danske. Når man ser på gældssammensætningen, så viser figur 56, at den danske landmand har godt 5 % som et nogenlunde konstant niveau i lån med kort løbetid, hvor den polske landmand har omkring 25-30 % af lånene i korte lån. Figur 57 nedenfor viser den resterende del, som er lån med lang løbetid.

Figur 57: Andelen af lån med lang løbetid

Kilde: FADN

Normalt vil lån med en kortere løbetid være dyrere end lån med lang løbetid. Tidligere i denne undersøgelse er det vist, at den betalte rentesats er på nogenlunde samme niveau i Danmark og Polen. Derfor kan det konkluderes, at de polske producenter får en lavere rentesats, hvis der antages, at et lån med kort løbetid er dyrere end et med lang løbetid. En del af begrundelsen for dette er formentlig den lave gældsprocent i Polen, som gør, at sikkerheden for lånene er stor.

Konklusion på regnskabsanalysen

Regnskabsanalysen med datasættene fra FADN viser på mange måder to meget forskellige lande at producere slagtesvineproduktion i. De danske konkurrencemæssige fordele skal findes i, at danskerne opnår en højere omsætning pr dyreenhed. Derudover har de også højere udbytte i hvedeproduktionen og færre udgifter til handelsgødning. Endeligt er kapitalbindingen i bygninger og maskiner mindre pr omsat krone.

Den polske slagtesvineproduktion har dog i forhold til en regnskabsanalyse flere konkurrencemæssige fordele. Jordprisen er betydeligt mindre i Polen end Danmark, og den samlede kapitalbinding er betydeligt større i Danmark end Polen. Den danske gældsprocent er syv gange højere end den polske, og herved er renteudgifterne også mange gange større i Danmark.

Timeforbruget kan opgøres på flere måder, men når der ses på den betalte løn i forhold til omsætningen, så har de danske producenter 4-5 gange større udgifter end de polske.

Udgifterne til forpagtning og øvrige lejeudgifter er også fem gange så høje i Danmark som i Polen.

Der er ydermere investeringstilskud i Polen, som i de senere år er større end i Danmark. Derudover er vedligeholdelsesomkostningerne til bygninger og maskiner omkring det halve i Polen i forhold til Danmark, når dette holdes i forhold til omsætningen.

Dyrevelfærd

Dette afsnit beskriver kort på baggrund af i forvejen udarbejdede undersøgelser, hvordan dyrevelfærd er forskellig mellem Danmark og Polens slagtesvineproduktion.

SEGES Videnscenter for Svineproduktion har besøgt flere gårde i Polen og har observeret følgende opstillet i boks 10 nedenfor.

Boks 10: Uddrag af Videnscenter for svineproduktions studietur 2015

Dyrevelfærd EU's regler i forhold til inventar og indretning kræves overholdt af den polske stat, når udlændinge investerer. De polske landbrug har samme love, men får lov at slippe for restriktioner og har derfor ikke indført reglerne. Alle de små landbrug har ikke krav om, at de skal følge lovene.

Regler, som omgås, er:

- Afstandsregel på 2,8 m for drægtige søer
- Antal dyr pr. m²
- Lejeareal i smågrisestalde
- Rode- og beskæftigelsesmateriale.

Der var rode- og beskæftigelsesmateriale i nogle stier i form af plastdunke og lignende, men det var ikke overholdt i alle stier.

For stalde med 1.999 stipladser er der ingen miljøregler, så det er ofte denne størrelse, som bygges.

Kilde: SEGES, Videncenter for Svineproduktion ¹⁴

Kravene til dyrevelfærd er mindre i Polen og kan deles op i såvel de nationalt ejede mindre produktioner og de større produktioner med investorer fra andre lande end Polen.

For at sammenligne de større bedrifter med udenlandske investorer i Polen med de danske producenter kan ses på Robert Horsts undersøgelse i tabel 8. Her ses yderligere, at Danmark har nogle restriktioner, som er strammere end den EU gældende lovgivning. Tabellen er bygget op således, at der alene er anført de danske krav, hvis disse er strammere end EU-lovgivningen.

Tabel 8: Sammenligning af Danske dyrevelfærdsstramning er i forhold til EU lovgivningen

Requirement	EU	Denmark
Area requirement fatteners (m ²)	0,65	
Area requirement piglets (20-30kg) (m ²)	0,30	
Area requirements gilts (m ²)	1,64	
Width between slats – suckling piglets (mm)	11	
Width between slats – weaners (mm)	14	
Group housing pregnant sows, days post insemination	28	28/3 ¹⁵
Width of sow stalls	Sufficient	
Solid floor – weaned piglets	-	0,5

¹⁴ http://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/lu_rapporter/rapporter-2015/48

¹⁵ As 2015, for new buildings Denmark demands group housing of pregnant sows just after insemination, with max. 3 days confinement.

Solid floor – fattening pigs	-	0,33
Day light access	-	
Light provision	Sufficient	
Use of analgesics for castration	Allowed	Legal
Tail docking	Allowed	Max. 50% of the tail
Hospital pens	Sufficient room	Double area
Enrichment material	required	Natural origin
Castration		

Kilde: Robert Horst (2016)¹⁶

De danske forhold er derfor strammere end de større producenter i Polen og betydeligt mere end de små producenter. Det har selvfølgelig økonomiske omkostninger for den danske landmand, men størrelsesomfanget kan ikke estimeres, da der ikke kendes alle forholdene i datasættet.

Ifølge de større producenter i Polen, så syntes de dog, at kontrollen og begrænsningerne hele tiden strammes i Polen.¹⁷

¹⁶ Robert Horst, Prospect and challenges for the development of pig production in Poland, S. 76

¹⁷ Danuta Lesniak, Prospect and challenges for the development of pig production in Poland, S. 115

Miljø

Dette kapitel omkring miljøforholdene i Polen sammenlignet med Danmark er delt op i to afsnit. Først vil miljøkravene i stalden gennemgås, og efterfølgende vil miljøreglerne på marken gennemgås.

Miljøreglerne i stalden

Miljøreglerne i stalden beskrives bedst ved at gengive et afsnit i rapporten fra SEGES, Videnscenter for Svineproduktion i boksen nedenfor:

Boks 11: Gældende miljøkrav (2015)

Det er ikke en stor udfordring at få miljø- og byggetilladelse i Polen, men det tager alligevel op til 2 år at få tilladelse. Reglerne er forskellige fra kommune til kommune.

Hvis svineproducenten producerer under 2.000 slagtesvin, er der ingen krav om miljøtilladelse, og det er dermed meget let at etablere en sådan produktion. Det medfører, at flere producenter opdelser deres produktion i produktionsenheder på 2.000 producerede svin.

Siloer kan være svære at få lov til at bygge over 3,5 meter høje.

Der stilles følgende krav til en produktion, som kræver miljøtilladelse:

- Der skal overholdes lugtkrav ift. naboer. Lugt er den største udfordring for at få miljøtilladelse
- Man må kun lugte på sin egen grund. Der regnes på lugtenheder og måles afstand til naboer. Der laves et såkaldt lugtkort. Eksempler på afstandskrav:
 - 2.000 grise på stald 500 meter til nabo
 - 24.000 grise på stald 1.000 meter til nabo
 - over 50.000 grise på stald 2.000 meter til nabo
- Naboer har klagemulighed. Naboerne sender klager over lugt til myndighederne. Hvis man laver et tiltag på baggrund af en klage, skal klager selv opleve, at det er blevet bedre, for at man har imødekommet klageren
- Man kan anvende forskellige tiltag for at reducere lugt. Flere af midlerne til lugtreduktion er ikke godkendt i Danmark. Til formålet anvendes Viscolight og Bioactum. Der kan også anvendes forhøjet afkast fra ventilation, og endeligt kan man anvende luftrensere, men det bruges pt. ikke i Polen
- Ammoniakfordampning er ikke noget, man har fokus på i Polen. Alene i forhold til EU's habitatdirektiv forventes det, at krav til ammoniak skal overholdes
- Fosfor er ikke noget, der er fokus på ved miljøgodkendelse i Polen, men noget som man taler om pt., og dermed forventes det at blive en parameter på sigt for miljøgodkendelse
- Harmoniarealkravet i Polen er 170 kg/ha
- Krav til opbevaring af gylle er 4 måneders produktion
- Udbringning af gylle må finde sted fra marts til november. Krav til udnyttelse er 60-65%.

Kilde: SEGES, Videncenter for Svineproduktion ¹⁸

Miljøreglerne på marken

Forskellene på henholdsvis Danmark og Polen med hensyn til miljøbegrundede rammevilkår.

Dette er en redegørelse for de vigtigste forskelle mellem miljøreguleringen af markbruget i Danmark og Polen. Redegørelsen tager udgangspunkt i [Planteavlsorientering nr. 1004](#) af 20. december 2016:

¹⁸ http://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/lu_rapporter/rapporter-2015/48

"Forventede miljøregler i nordeuropæiske lande i 2017", suppleret med den viden, der er erhvervet ved indeværende års arbejde på promilleprojekt: "Korndyrkning på vej mod maksimal produktivitet og kvalitet (ProKorn)".

DE STØRSTE FORSKELLE MELLEM DANMARK OG POLEN

Fra Planteavlsoorientering nr. 1004 skal følgende gengives:

"100 procent kontrol i Danmark. Stikprøvekontrol i Polen

I Danmark er der 100 procent kontrol af, at landmanden lever op til reglerne. Polen har ikke en landsdækkende database, hvortil alle landmænd skal indberette. I Danmark udføres der 100 pct. kontrol på følgende områder:

- Husdyrhold. Disse tal bruges til at beregne næringsstofmængderne i den anvendte husdyrgødning.
- Afgrødefordelingen i forhold til de grønne krav og afgrødernes samlede behov for tilførsel af kvælstof.
- Den anvendte mængde kvælstof i handelsgødning.
- Sprøjtejournaler

Ud fra de indberettede oplysninger om gødningsanvendelsen beregner myndighederne bedrifternes kvote for kvælstofgødning, og hvorvidt man tilføjer mere kvælstof end denne. Hvis der er tale om et "overforbrug", beregner NaturErhvervstyrelsens (tilføjelse: Nu Landbrugsstyrelsens) it-system bødekra-
v og evt. krydsoverensstemmelse til de pågældende landmænd.

I Polen er der tale om, at der bliver gennemført kontrol på bedriftsniveau, hvor landmanden skal fremlægge dokumentation for behovet for gødning, og for at han/hun lever op til de nationale regler."

MEST RESTRIKTIV PESTICIDANVENDELSE I DANMARK

De indberettede data fra sprøjtejournalerne bruges til statistikformål og til opfølgning af politiske handlingsplaner. Det er også muligt at kræve aktindsigt og offentliggøre dem på Internettet.

Danmark har en mere restriktive godkendelsesprocedure for pesticider end Polen. Et eksempel: Ved godkendelsen af et pesticid skal der foreligge dokumentation for sandsynligheden for, at anvendelsen af pesticidet vil resultere i, at koncentrationen i det vand, der vasker ud af rodzonen, vil være højere end grænseværdien på 0,1 mikrogram pr. l. I Danmark må det kun være i tilfældet i 1 ud af 20 af forsøg. I andre lande er det i 4- 10 ud af 20. I Danmark må nedbrydningsprodukterne endvidere heller ikke findes i mængder over grænseværdien.

Efter en international evaluering af det danske godkendelsessystem vil der dog nok ske visse lempelser af godkendelsesordningen i 2017.

Der arbejdes på disse ændringer, men de er endnu ikke gennemført, og når de bliver det, vil de danske godkendelsesregler stadig generelt være de mest restriktive.

Videre står der i Planteavlsoorienteringen fra december:

"Pesticider og drikkevand

Formentlig på grund af denne restriktive godkendelsesprocedure er der stort set ikke overskridelse af grænseværdien i det udpumpede drikkevand i Danmark, selvom det alene er de generelle regler for pesticidanvendelse, der gælder i indvindingsområderne.

Kommunalbestyrelserne i en del danske kommuner arbejder på trods heraf med planer om helt at forbyde pesticidanvendelsen i nogle indvindingsområder. Enten ved at indgå aftaler med de berørte lods ejere herom, eller ved direkte pålæg om pesticidfri drift.

En del landmænd vil imidlertid ikke acceptere et sådant pålæg, selv om der bliver tale om en økonomisk kompensation. Derfor vil der givetvis i 2017 blive lagt sager an mod disse kommuner, hvis udfald vil blive afgørende for den videre udvikling på dette felt.”

GENEREL REGULERING AF KVÆLSTOF- OG PESTICIDANVENDELSEN

Polen har på papiret den mest lempelige lovgivning. Nedenfor i tabel 9 er de væsentligste forskelle opstillet.

Tabel 9: De væsentligste forskelle mellem reguleringerne i Danmark og Polen:

Regulering/ "Land"	Danmark	Polen
Kvælstoftilførsel til afgrøderne	Kvoter pr afgrøde svarende til gennemsnitlig optimal tilførsel. Overskridelse straffes med bøder	Der er udgivet nogle retningsgivende tilførselsnormer, men det kontrolleres ikke, om de bliver fulgt.
Fosfortilførsel til afgrøderne	Fra 1. august 2017 er der indført kvoter på fosfortilførslen. Systemet svarer i princippet til det, vi hidtil har haft for kvælstof. Kvoterne er afgrødeafhængige og vil blive reduceret i de kommende år. Der er nærmere redegjort for disse regler på LandbrugsInfo . ¹⁹	Der er ikke regler for, hvor meget fosfor afgrøderne må tilføres. Indirekte vil tilførslen dog i princippet være begrænset af harmonireglerne, altså til den fosformængde, der følger med de 170 kg N/ha i husdyrgødning.
Harmoniregler. Maksimal N-tilførsel i husdyrgødning på svinebrug	170 kg N/ha for slagtesvin. 140 kg N/ha for andre svin.	170 kg N/ha
Opbevaringskrav svinegylle	9 måneder	4 mdr. generelt 6 mdr. i nitratfølsomme områder
Procent af landbrugsjorden i nitratfølsomme områder	100	100 fra 2018
Forbudsperiode svinegylle	Fra høst til 1. februar. Dog 1. og 15. oktober til visse afgrøder.	Fra 15. november til 1. marts
Krav til udbringningsmetode	Ubehandlet gylle må kun udlægges med slanger i vintersæd. I alle andre situationer skal den enten nedfældes eller være forsuret	Der er ingen krav. Der er dog krav om, at spredningsudstyret skal vaskes mere end 20 m fra vandløb
Krav om efterafgrøder	10/14 pct. af efterafgrødegrundlag afhængig af husdyrtryk. Op til 10 pct. mere på husdyrbrug i visse områder.	Ingen krav. Men krav om dækafgrøde på erosionstruede arealer (støttet af Landdistriktsmidler)

¹⁹ https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Goedskning/Goedningsplanlaegning-og-regler/Sider/pl_17_3836_ap3_Ofte_stillede_spoergsmaal_om_de_nye_regler.aspx

	Yderligere kompenserende efterafgrøder op til 25 pct. af efterafgrødegrundlaget i visse zoner.	
Minimum udnyttelsesprocent af N i svinegylle	75 % Skal indregnes i kvoteopfyldelsen.	50-60 % Er kun retningsgivende.
Godkendelse af pesticider	Meget restriktiv, og hvis et godkendt middel vasker ud i de såkaldte VAP-marker, tages godkendelsen op til revision.	
Antal år ud af 20, hvor den modellerede udvaskning må være over grænserværdien på 0,1 mikrogram pr l.	1	

Sammenligning af skatte- og momsmæssige forhold for Polen og Danmark

Dette kapitel vil sammenligne skatteforholdene i Polen med Danmark. Indledningsvis vil de væsentligste forskelle blive fremhævet, og der vil blive kommenteret kort, hvordan disse har påvirkning på landmændene i de pågældende lande.

Kort sammenligning over de væsentligste forskelle for landbrug

PERSONLIGT EJEDE VIRKSOMHEDER

- Visse skov- og landbrugsvirksomheder er undtaget for indkomstskat i Polen. Undtagelsen gælder ikke for bl.a. fjerkræ- og pelsdyrsproduktion. Virksomheden skal betale en mindre hektarafgift og sociale bidrag. I Danmark er landbrug underlagt samme skat som øvrige virksomheder, dvs. 22 % ved opsparing i virksomhedsordningen og normal indkomstskat ved hævning af det opsparede overskud med modregning af de allerede betalte 22 %.
- Hvis landbruget har været ejet i over fem år fra ultimo erhvervsårsåret, er landbruget fritaget for skat på ejendomsavancen i Polen, ellers beskattes ejendomsavance med 19 %. Der er mulighed for genplacering af avancen i visse ejendomme. I Danmark vil ejendomsavance beskattes som kapitalindkomst, dvs. med 42 % + kirkeskat. Ejendomsavance kan alternativt også opspares i virksomhedsordningen med 22 % a-contoskat. Ved hævning sker dette som indkomstskat. Der er også i Danmark mulighed for at genplacere en ejendomsavance.
- Landbrug vil i Polen under visse betingelser være fritaget for bo- og gaveafgift. Hvis betingelserne for fritagelse ikke er opfyldt, vil der maksimalt skulle svares 7 % i bo- og gaveafgift, såfremt arven gives til børn. I Danmark er der netop indført nye regler, hvor bo- og gaveafgiften under visse betingelser kan nedsættes til 13 % i 2017 (faldende til 5 % i 2020). Såfremt betingelserne ikke er opfyldt vil bo- og gaveafgiften være på 15 %.

SELSKABER

- Visse skov- og landbrugsselskaber er, såfremt bestemte betingelser er opfyldt, undtaget for selskabsskat i Polen. Undtagelsen gælder ikke for bl.a. fjerkræ- og pelsdyrsproduktion. Selskabet skal betale en mindre hektarafgift og sociale bidrag. Hvis selskabet ikke er fritaget eller kun delvis fritaget, er selskabsskatten på 15 % eller 19 % afhængig af selskabets omsætning. I Danmark er landbrug i selskaber underlagt samme skat som øvrig virksomhed i selskaber, dvs. 22 %.
- Hvis landbruget har været ejet i over fem år, er selskabet fritaget for skat på ejendomsavancen i Polen, ellers beskattes ejendomsavance med 19 %. I Danmark vil ejendomsavance beskattes som selskabsindkomst med 22 %. Selskaber har i Danmark mulighed for at genplacere avancen.
- Landbrug beliggende i selskab vil i Polen under visse betingelser være fritaget for bo- og gaveafgift. Hvis betingelserne for fritagelse ikke er opfyldt, vil der maksimalt skulle svares 7 % i bo- og gaveafgift, såfremt arven gives til børn. I Danmark er der netop indført nye regler, hvor bo- og gaveafgiften under visse betingelser kan nedsættes til 13 % i 2017 (faldende til 5 % i 2020). Såfremt betingelserne ikke er opfyldt vil bo- og gaveafgiften være på 15 %.

MOMS

- Momssatsen i Polen er som udgangspunkt på 5 eller 8 % for landbrugsprodukter og fødevarer. Udgangspunktet for de fleste øvrige varer er 23 %. Virksomheder kan i øvrigt omfattes af den simplificerede fællesstandardsatsordning for landbrug. Landbrugeren skal således ikke anvende den normale momssats, men kan i stedet tillægge 7 % til varens handelspris. De 7 % skal ikke afregnes til myndighederne, til gengæld har landbrugeren heller ikke ret til momsfradrag. Ordningen

kan være en fordel, idet den tilvælges år til år. I de år, hvor landmanden således forventer, at ordningen vil være en fordel kan han tilvælge den. Momssatsen i Danmark er uanset varen 25 %. Der er ingen specielle regler for landbrug.

Bemærkning:

Til trods for, at landbrugsvirksomheder i mange tilfælde er fritaget for indkomstskat i Polen, er det ikke ubetinget en bedre situation end i Danmark. I underskudsår vil danske landmænd have mulighed for at bruge underskuddet, som stammer fra landbruget og modregne i anden indkomst, således at skatterne herfra bliver formindsket. Der kan dog ikke ske modregning i arbejdsmarkedsbidraget. I Polen er underskud kildeartsbegrænset, hvis virksomheden ikke er fritaget for indkomstskat, dvs. at de kun kan modregnes i indkomst fra landbruget, og derved ikke anvendes i anden indkomst. Underskud kan desuden altid kun fremføres i fem år, og kun anvendes med 50 % om året. Der er derfor risiko for, at underskud fortabes. I Danmark er underskudsfræmførsel ubegrænset for personer.

I dårlige år, hvor det har været nødvendigt med anden indkomst ved siden af landbruget, eller eksempelvis i opstartsår, hvor der er underskud, har danske landmænd det derfor bedre grundet vores muligheder for at anvende underskud i anden indkomst.

Modsat er det klart, at det er mere interessant at drive et landbrug, som er fritaget for indkomstskat i gode år, end et landbrug, som er underlagt beskatning. Endvidere er det muligt at undlade at lave momsregnskab, hvis den fællesstandardsatsordning anvendes – dette er dog også kun en god idé, såfremt landbruget giver overskud, idet der ellers var blevet udbetalt negativ moms.

Tab på fast ejendom i Danmark er kildeartsbegrænset, hvilket gør, at et tab udelukkende kan modregnes i gevinster på salg af fast ejendom. Gevinster beskattes som enten kapitalindkomst eller personlig indkomst.

I Polen beskattes gevinster ikke, hvis gevinsten stammer fra salg af fast ejendom, som har været ejet i over fem år fra udgangen af erhvervsårsåret.

Bo- og gaveafgift er unægteligt også mere favorabelt i Polen, idet den i mange tilfælde vil være 0 %. I Danmark har vi oftest 15 % i bo- og gaveafgift, hvilket er en likviditetsmæssig udfordring i mange generationsskifter. Afgiften er i nogle tilfælde på vej ned mod de 5 % i 2020.

Personer og transparente selskabsformer

SKATTESYSTEM

Polen

I Polen beskattes personer ligesom i Danmark efter et progressivt skattesystem, hvor skatteprocenten er afhængig af størrelsen på indkomsten. Den skattepligtige indkomst opgøres efter fradrag af et ligeledes progressivt personligt fradrag.

Ægtefæller beskattes som udgangspunkt separat, men kan vælge fælles beskatning.

Der er mulighed for at anmode om bindende svar om en fremtidig disposition hos de polske skattemyndigheder.

Indkomster, som ikke er opgivet til skattevæsenet, beskattes med 75 %.

Alle indkomster og grænser er omregnet fra sloty til kroner til kurs 1,75 og derefter afrundet.

Skatteprocenter for indkomstskat for 2017

Indkomst efter personfradrag	Skatteprocent
Op til 5.400 kr.	0 %
Mellem 5.400 – 149.650 kr.	18 %
Over 149.650 kr.	32 %

Danmark

Indkomst	Skatteprocent
Arbejdsmarkedsbidrag – bruttoskat	8,00 %
Op til 45.000 kr. ekskl. arbejdsmarkedsbidrag	0 %
Mellem 45.000 – 479.600 kr. ekskl. arbejdsmarkedsbidrag	36,90 % + kirkeskat
Fra 479.600 kr. ekskl. arbejdsmarkedsbidrag	51,95 % + kirkeskat

Der er dobbelt skattefri grænse for ægtefæller.

Den gennemsnitlige kirkeskatteprocent er på 0,87 % (hvis medlem af folkekirken).

Der er mulighed for at anmode om bindende svar om en fremtidig disposition hos de danske skattemyndigheder.

Beskatning af virksomhedsindkomst i 2017

POLEN

Virksomhedsindkomst i Polen opgøres efter nettoindkomstmetoden. Indkomsten inkl. tilknyttede kapitalgevinster medregnes som udgangspunkt sammen med øvrige indtægter og fradrag i den skattepligtige indkomst og beskattes efter de progressive satser for personlig indkomst.

Der kan anmodes om beskatning med en fast skattesats på 19 % af virksomhedsindkomsten. Endvidere kan der ikke indleveres en fælles selvangivelse med ægtefællen.

Alle, som driver selvstændig virksomhed, skal betale sociale bidrag, hvilket gør, at virksomheden skal have et vist omfang. Hvis der er et lønmodtagerjob ved siden af virksomheden, skal der dog ikke betales dobbelt sociale bidrag.

Forenklete beskatningsformer for små virksomheder

Hvis virksomheden betragtes som en "lille virksomhed", gælder særlige faste skattesatser afhængig af, hvilken virksomhed som drives. I denne situation vil det være omsætningen, som skatten beregnes ud fra.

Virksomheden betragtes som "en lille virksomhed", hvis 1) det er i opstartsåret eller 2) hvis omsætningen (inkl. moms) for det foregående år, for enten den enkelte person eller interessentskabet, ikke oversteg 1.860.000 kr.

Freelance professionelle, såsom læger, tandlæger, sygeplejerske, advokater, økonomer, ingeniører, arkitekter, revisorer osv., såfremt de udfører jobbet til privatpersoner.	20 %
Administration af fast ejendom, parkeringsservice, biludlejning og hotelvirksomhed.	17 %
Cateringydelse og lejeindtægter fra fast ejendom	8,5 %
Produktion, byggeri og transportydelser	5,5 %
Markedsføringsydelser samt fiskeri	3 %

Skov- og landbrug er som udgangspunkt undtaget for indkomstskat. Der findes dog visse landbrugs-mæssige produktioner, som er underlagt indkomstskat, heriblandt fjerkræ- og pelsdyrsproduktion. Såfremt landbruget har andre indtægter end fra den fritagne bedrift, er disse underlagt almindelig beskatning.

DANMARK

Der er tre muligheder for at medregne sin virksomhedsindkomst i Danmark. Der anvendes nettoindkomstmetoden for alle tre muligheder.

Hvis indkomsten medregnes efter personskattelovens regler beskattes hele virksomhedens resultat med procenterne for indkomstskat.

Hvis virksomhedsordningen anvendes, er der mulighed for at spare overskud op til en foreløbig skat på 22 %. Når indkomsten hæves ud af virksomheden, beskattes hævnningen med procenterne for indkomstskat og den foreløbige skat modregnes. Ikke opsparet overskud beskattes med procenterne for indkomstskat.

Ved anvendelse af kapitalafkastordningen er der de samme muligheder som i virksomhedsordningen – dog skal et opsparet overskud bindes på en bankkonto (konjunkturudligning).

Beskatning af kapitalindkomst og kapitalgevinster i 2017

POLEN

Udbytte Renter Aktier	19 %
Royalty	18 % I tilfælde af salg af en opfindelse, design osv. i det første år vil 50 % af indkomsten kunne fratrækkes som udgifter (dog maks. 74.837). Hvis det kan dokumenteres, at udgifterne er højere, kan det faktiske beløb dog fratrækkes.
Lejeindtægter fra fast ejendom	Indkomst fra fast ejendom indgår som almindelig skattepligtig indkomst efter fratræk af faktiske udgifter. Lejeindtægter kan dog beskattes som en lille virksomhed og dermed slippe med 8,5 % i skat.
Kapitalgevinster i forbindelse med en virksomhed	Beskattes som alt anden virksomhedsindkomst.
Fast ejendom	Der er ikke skat på salg af fast ejendom, hvis ejendommen har været ejet i mindst fem år på salgstidspunkt. Hvis ejendommen ikke har været ejet i mindst fem år betales 19 % i skat af ejendomsavancen. Skatten kan dog udskydes, såfremt avancen indenfor to år bliver anvendt til specifikke lovbestemte formål, som f.eks. anskaffelse af fast ejendom i Polen, et EEA-land eller Schweiz til den skattepligtiges egen anvendelse.

Arve-/gaveskat og succession

I Polen findes der ligesom i Danmark forskellige satser for bo- og gaveafgift/skat alt efter, hvem arven/gaven tilfalder, men hvor afgiften er fast i Danmark, er den tilsvarende skat progressiv i Polen og afhænger af, til hvem gaven gives samt værdien af gaven.

Det er summen af alle arv og gaver modtaget fra den samme person i en femårig periode for den enkelte person, som skal anses som en enkelt gave.

Hvis man er polsk statsborger eller bosat i Polen, skal der betales gave- og arveskat både af aktiver i Polen og udlandet.

Hvis man ikke er bosiddende i Polen, skal der udelukkende betales polsk gave- og arveskat af aktiver, som befinder sig i Polen.

Både gaved giver og gavemodtager hæfter for skatten.

	Modtagere	Skatteprocent
1	Ægtefælle, børn, stedbørn, forældre, stedforældre, svigerforældre, søskende (undtaget stedbørn og svigerforældre)	Afgiftsfri, hvis det deklareres indenfor 6 måneder efter modtagelsen. Hvis deklarationsfristen overskrides eller til stedbørn og svigerforældre: 0-7 %
2	Søskendes børn og søskendes ægtefæller	0-12 %
3	Andre	0-20 %

Der er mulighed for fritagelse af bo- og gaveafgifter ved overdragelse af specielle genstande såsom indbo, antikviteter, landbrug (under visse betingelser) og landbrugsmaskiner (under visse betingelser).

Der er følgende bundfradrag ved arv og gave:

Modtagere	Bundfradrag
Kategori 1	16.865 kr.
Kategori 2	12.733 kr.
Kategori 3	8.580 kr.

Bemærk, der findes ingen dobbeltbeskatningsaftale med Danmark for at undgå dobbeltbeskatning på arv og gaveafgift.

Eksempel: Polen vs. Danmark

Der gives 250.000 kr. om året til hvert af sine børn.

Polen Hvis deklarationsfristen på 6 måneder er overholdt: Ingen gaveafgift. Hvis deklarationsfristen ikke er overholdt, vil der samlet skulle betales 1.439 kr. i skat af summen på 35.973 kr. (progressive satser her til) og 7 % af det resterende indtil 250.000 kr. Samlet skattebetaling om året 16.421 kr. Over en 10-årig periode vil der samlet skulle betales 172.842 kr. i gaveafgift. Dette skyldes, at gaverne over en 5-årig periode anses som én gave, hvorfor der kun kan gives to bundfradrag.	Danmark De første 62.900 kr. er afgiftsfritaget (2017-tal). Af de resterende 187.100 kr. betales 15 % i afgift, hvilket svarer til en årlig betaling på 28.065 kr. i gaveafgift. Over en 10-årig periode er der samlet betalt 280.650 kr. i gaveafgift. Forskel på Polen og Danmark, hvis deklarationsfristen er overholdt: 280.650 kr. i gaveafgift.
---	--

DANMARK

Der sondres i Danmark mellem om kapitalindtægterne stammer fra private aktiver eller virksomhedsaktiver.

Private aktiver

Salg af private aktiver, herunder beboelse, er som udgangspunkt skattefrit. Der kan dog være beskatning af evt. kursgevinster, eller såfremt personen, der sælger, anses for at drive næring ved salget. Renteindtægter og kursgevinster fra private aktiver samt skattepligtige ejendomsavancer, der ikke anses for erhvervsmæssige, er skattepligtige og beskattes som kapitalindkomst med en skatteprocent mellem 26 – 42 % + kirkeskat.

Salg af aktier samt udbytte modtaget fra aktier er skattepligtig som aktieindkomst, som er en særskilt beskatningsform, uanset ejerandel og typen af aktier, samt om det er private eller virksomhedsaktier.

Aktieindkomst beskattes med 27 % op til 51.700 kr. (103.400 kr. for ægtefæller) og 42 % over beløbsgrænsen.

Virksomhedsaktiver

Salg af virksomhedsaktiver er skattepligtige.

Hvis virksomheden beskattes efter personskattelovens regler, medregnes afkast og avancer af virksomhedsaktiver som kapitalindkomst og beskattes dermed med en skatteprocent mellem 26-42 % + kirkeskat.

Hvis ejeren anvender virksomheds- eller kapitalafkastordningen, medregnes afkast og avancer af virksomhedsaktiver i virksomhedens resultat og beskattes efter reglerne for de to ordninger.

Hvis ejeren anvender virksomhedsordningen, kan en andel af virksomhedens overskud overføres til beskatning som kapitalindkomst (kapitalafkast). Beløbet beregnes som 1 % (2017-sats) af værdien af virksomhedens aktiver fratrasket passiver. Ved overførsel til kapitalindkomst bliver afkastet maksimalt beskattet med 42 %, mens det som virksomhedsindkomst kan beskattes op til 56 %.

Hvis ejeren anvender virksomhedsordningen og f.eks. har skudt mere gæld end aktiver ind i ordningen, kan der beregnes en rentekorrektion på 4 % (2017-sats) af værdien af virksomhedens aktiver fratrasket passiver. Det beregnede beløb udgør den andel af virksomhedens renteudgifter, der skal flyttes fra virksomhedsindkomst til kapitalindkomst, hvorefter fradragsværdien for renterne kun er op til 42 % som kapitalindkomst, mens den er op til 56 % som virksomhedsindkomst.

Afståelse

Der er mulighed for at genanbringe hele fortjenesten ved salg af en erhvervmæssig ejendom ved køb eller ny-/tilbygning af en erhvervmæssig ejendom i salgsåret, året før eller året efter.

Ved afståelse af en virksomhed medregnes hele eller en forholdsmæssig andel af det opsparede overskud i virksomheds- og kapitalafkastordningen, alt efter om det er hele virksomheden eller en virksomhed ud af flere, der sælges.

Arv-/gaveafgift og succession

I Danmark er der en fast arve- og gaveafgift alt efter, hvem arven/gaven tilfalder.

	Modtager	Afgiftsprocent
1	Ægtefælle	0 %
2	Børn, stedbørn, børnebørn mv., børn og stedbørns efterlevende ægtefælle, forældre, samlevende i to år, plejebørn med bopæl hos gavegiver i 5 år	15 %
3	Svigerbørn	15 %
4	Stedforældre og bedsteforældre	36,25 %
5	Andre	Indkomstskattepligtig

Ved arv kan afdøde fraskilte ægtefælle også modtage arv til 15 % afgift.

Afgiften for forældre, børn, børnebørn og i visse situationer søskende og søskendes børn, kan, hvis visse betingelser er opfyldt, sættes ned til 13 % i 2017 og er faldende, indtil den når 5 % i 2020.

Der er følgende bundfradrag ved arv og gave:

	Modtager	Bundfradrag
Gaver	Ægtefælle – afgiftsfri	0 kr.
	Personer i kategori 2 i tabellen ovenfor	62.900 kr.
	Svigerbørn	22.000 kr.
	Stedforældre og bedsteforældre	62.900 kr.

	Andre – indkomstskattepligtig	0 kr.
Arv	Dødsbo	282.600 kr.

Både ved arv og gave kan der gives nedslag i fortjenesten i form af beregnede passivposter (størrelsen er afhængig af aktivet) eller på baggrund af den udskudte skat, inden der betales arve- eller gaveafgift.

Der kan opnås månedlige mellemperiodefradrag på 2.100 kr. og bofradrag på 5.600 kr. i et dødsbo. Dødsboer er skattefritaget, såfremt boets aktiver og nettoformue begge er under 2.776.800 kr. (dobbeltragænse ved længstlevende ægtefælle).

Såfremt modtager er fuldt skattepligtig til Danmark, kan en virksomhed overdrages med succession, uanset hvor den er beliggende. Hvis modtager ikke er fuldt skattepligtig til Danmark, skal virksomheden/ejendommen være beliggende i Danmark.

Der kan overdrages med succession til børn, børnebørn, søskende, søskendes børn og børnebørn, samlevende i to år, medarbejdere og den tidligere ejer af virksomheden ved tilbagesalg.

Derudover er det en betingelse, at virksomheden hovedsageligt er aktiv.

Specielle regler ved opgørelse af den skattepligtige indkomst og virksomhedsindkomsten

POLEN

Der er umiddelbart ikke øvrige specielle regler ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst og virksomhedsindkomsten, der kan være relevante for virksomhedsejere i Polen.

DANMARK

Det er muligt for personer, der ønsker at starte virksomhed op eller lige er startet, at spare op på en etablerings- eller iværksætterkonto og få fradrag for opsparingen. Der skal spares minimum 5.000 kr. op pr. år, og der kan maksimalt spares 250.000 kr./60 % af nettoløn eller overskud af virksomhed op pr. år.

Når personen starter virksomhed og i den forbindelse anskaffer sig aktiver/aktier eller afholder driftsudgifter, kan opsparingen anvendes til anskaffelsen og modregnes i anskaffelsessummen for aktiverne/aktierne eller i de afholdte driftsudgifter.

Hvis opsparingen ikke anvendes indenfor en given periode, bliver den efterbeskattet inklusive et tillæg på 3 % pr. år fra opsparingsåret til efterbeskatningsåret.

Anvendelse af skattemæssige underskud og tab

POLEN

Underskud i indkomsten kan i de fleste tilfælde udelukkende anvendes til modregning i indkomst fra samme kilde. Tab kan fremføres i fem år, men der kan kun anvendes op til 50 % af det fremførte tab hvert år. Der er ikke mulighed for at anvende tidligere års overskud til modregning af et års underskud (carry back).

DANMARK

Underskud i indkomsten kan fremføres ubegrænset til modregning i kommende indkomstårs overskud, men der er ikke mulighed for carry back.

Underskud ved passiv investering i interessentskab, kommanditselskab og partnerselskab kan kun modregnes i kommende års overskud i samme virksomhed uanset antallet af deltagere.

Underskud ved passiv investering i kommanditselskab og partnerselskab er endvidere begrænset af en såkaldt fradragkonto, som svarer til det, der er indskudt i virksomheden, samt det den enkelte ejer har optaget særskilt hæftelse for.

Tab vedrørende private finansielle kontrakter kan kun modregnes i fortjenester i tilsvarende finansielle kontrakter.

Tab vedrørende salg af fast ejendom kan kun modregnes i fortjenester vedrørende salg af fast ejendom.

Tab på noterede aktier kan kun modregnes i fortjenester og udbytter på noterede aktier. Tab på unoterede aktier kan modregnes i aktieindkomsten (både noterede og unoterede aktier). Et overskydende tab (negativ aktieindkomst) omregnes til skatteværdi (27/42 %) og modregnes i årets øvrige skatter.

Specielle skov- og landbrugsregler

POLEN

Skov- og landbrug er under visse betingelser undtaget for indkomstskat. Der findes dog nogle brancher af landbrugsmæssige produktioner, som ikke er fritaget, f.eks. fjerkræ- og pelsdyrsproduktion. Landbrug skal desuden betale en mindre hektarafgift for landbrugsjorden og sociale bidrag.

Da salg af fast ejendom er fritaget for skat, såfremt ejendommen har været ejet over fem år fra udgangen af erhvervelsesåret, vil også salg af landbrug været fritaget. Hvis landbruget er ejet i mindre end fem år, skal der svares en skat af avancen på 19 %, medmindre avancen genplaceres i en anden fast ejendom.

Under visse betingelser kan landbrug og landbrugsmaskiner, som overdrages være fritaget for bo- og gaveafgift.

DANMARK

Ved salg af en skov- eller landbrugsejendom kan anskaffelsessummen indekseres i forhold til ejertiden, hvilket kan føre til kraftigt forøgede anskaffelsessummer, hvis ejendommen har været ejet i en årrække.

Der er særskilte regler for værdiansættelse af besætning og beholdninger i forhold til et almindeligt varerelager.

Der er fastsat forhøjede afskrivninger på flere af landbrugets driftsbygninger.

Der er endvidere regler om lav vurdering af landbrugsjord, således ejendomsskatten på jorden er lav.

Skat på fast ejendom

POLEN

Polen har en variabel ejendomsskat afhængig af, i hvilken region ejendommen er beliggende. Beregningsgrundlaget er en særskilt skattemæssig vurdering.

Den beregnede ejendomsskat kan fradrages, såfremt ejendommen anvendes erhvervsmæssigt.

DANMARK

Danmark har en variabel ejendomsskat afhængig af, i hvilken kommune ejendommen er beliggende. Skatteprocenten ligger mellem 1,6 % og 3,4 %. Beregningsgrundlaget er en særskilt skattemæssig vurdering, hvor jord og bygninger er vurderet hver for sig.

Landbrugsjord vurderes lavt, således ejendomsskatten holdes bevidst lav på denne type jord.

Den beregnede ejendomsskat kan fradrages, såfremt ejendommen anvendes erhvervsmæssigt.

I Danmark betales ejendomsværdiskat af personens private bolig og evt. sommerhus. Skatteprocenten er 1 % af ovenstående skattemæssige vurdering, men der er mulighed for at opnå nedslag i procenten, hvis man har ejet huset længe eller er pensionist.

Ejendomsværdiskatten er ikke fradragsberettiget.

Relevante momsmæssige forhold

POLEN

En person, som driver økonomisk virksomhed, er registreringspligtig for moms, såfremt den momspligtige omsætning i 2017 overskrider 350.000 kr.

Momssatsen er 23 %. Der er en nedsat momssats på 8 % på fødevarer, bestemte bøger, aviser og blade, bestemte sundhedsfremmende produkter samt opførelse, renovering og vedligeholdelse af sociale boligbyggerier. Endvidere findes en nedsat momssats på 5 % på det, som betegnes som basisfødevarer, landbrugsprodukter og skovdrift²⁰.

Der findes en del fritagelser på finansielle ydelser, postydelser, videnskabs- og forskning, visse teknologiudvikling, uddannelse, kultur, kunst og sport, sundhedsydelser og lotteri m.v.

Udgangspunktet for afregningsperioden for moms er månedsvis, men der kan ansøges om kvartalsvis momsperiode.

Polen anvender fællesstandardsatsordningen for landbrugere, hvilket er en forenklet ordning, som kan til- eller fravælges af den enkelte hvert år. Ved anvendelse af ordningen skal der opkræves en standardgodtgørelse på 7 % ved salg af varer, som ikke skal indbetales til myndighederne. Virksomhederne skal, såfremt de anvender ordningen, ikke føre momsregnskab, idet de ikke får momsfradrag for nogle af deres udgifter. Standardgodtgørelsen skal så kompensere for det manglende momsfradrag. Anvendelse af ordningen kan udgøre en fordel for landbrugerne, idet de kan tilvælge ordningen i de år, hvor det er positivt for landbrugeren at anvende denne. Det kræver, at der tages aktivt stilling hvert år, og at landbrugeren forventning til indkomståret holder stik, idet det ellers kan blive en økonomisk ulempe for landmanden.

DANMARK

En person, som driver økonomisk virksomhed er registreringspligtig for moms, såfremt omsætningen i år 2017 overskrider 50.000 kr.

Momssatsen er 25 %. Der findes ingen nedsatte momssatser, men udelukkende en generel sats.

En økonomisk person kan afhængig af omsætningens størrelse have en afregningsperiode, som er månedsvis, kvartalsvis eller halvårlig. Endvidere kan der ske lejlighedsvis registrering.

Der findes en del fritagelser på sundhedsydelser, social forsyning og bistand, uddannelse, visse finansielle ydelser, postydelser, udlejning af fast ejendom, levering af fast ejendom (undtaget herfra er byggegrund og nye bygninger), forsikringsvirksomhed, videnskabs- og forskning, uddannelse, kultur, kunst, sport og lotteri mv.

Danmark har valgt ikke at implementere fællesstandardsatsordningen.

Kapitalselskaber

SKATTESYSTEM

Polen

I Polen beskattes selskaber, ligesom i Danmark, af deres egen indkomst, hvorefter aktionæren beskattes af udbytte, når det udbetales, uden der er fradragsret for udlodningen i selskabet.

Selskaber beskattes af deres globalindkomst.

Såfremt moderselskabet ejer mindst 10 % af datterselskabet i mindst to år, vil udbytte fra et andet polsk eller EU-beliggende selskab være fritaget for skat. Dette gælder dog ikke, såfremt udbyttet er udbetalt som følge af likvidation af datterselskabet. Endvidere gælder dette ikke, såfremt udbyttet er fradraget i anden indkomst, eller udbyttet er en del af en aftale, som ikke har forretningsmæssig karakter for selskabet.

Alle indkomster og grænser er omregnet fra zloty til kroner til kurs 1,75 og derefter afrundet.

²⁰ EU Momsmanual 2017, ISBN: 978-619-3908-0, Polen

Skatteprocenter for selskabsskat for 2017

Indkomst	Skatteprocent
Selskaber med en omsætning (inkl. moms) op til 8,928 mio. kr. og nyopstartede det første år (der er visse betingelser for, at et selskab kan anses for nyopstartet)	15 %
Selskaber med en omsætning over 8,928 mio. kr.	19 %

Der er mulighed for sambeskatning af flere selskaber.

Det er muligt at få et bindende svar om en fremtidig disposition hos de polske skattemyndigheder.

Selskaber i Polen skal ligesom øvrige erhvervsdrivende indbetale sociale bidrag.

Eksempel – indkomst 10 mio. kr.

Polen	Danmark
Selskabsskat (ekskl. sociale bidrag): 1.900.000 kr.	Selskabsskat: 2.200.000 kr.

Danmark

I Danmark beskattes selskaber umiddelbart efter territorialindkomstprincippet (indtægter fra Danmark), men der medregnes enkelte indtægter fra udlandet, som f.eks. udbytte mv.

Indkomst	Skatteprocent
Uanset indkomstens størrelse	22 %

Der er mulighed for sambeskatning af flere selskaber.

Der er mulighed for at anmode om bindende svar om en fremtidig disposition hos de danske skattemyndigheder.

Beskatning af virksomhedsindkomst i 2017

POLEN

Udover selskabsskatten og sociale bidrag findes ingen særlig virksomhedsskat.

DANMARK

I Danmark har vi ikke en særskilt virksomhedsskat, her betaler selskaberne kun selskabsskat.

Sambeskatning

POLEN

Der er mulighed for at sambeskatte polske selskaber.

For at der kan ske sambeskatning, skal følgende betingelser være opfyldt:

- De deltagende selskaber skal have en gennemsnitsselskabskapital på mindst 1,75 mio. kr.
- Sambeskatningen skal bestå af mindst tre indkomstår.
- Der kan ikke deltage udenlandske selskaber i sambeskatningen.
- Moderselskabet skal eje mindst 95 % af kapitalandelene i datterselskaberne. Her bortses fra kapitalandele ejet af de ansatte i selskaberne.
- Datterselskaberne må ikke eje kapitalandele i hinanden.
- Selskaberne må ikke være undtaget fra selskabsskat.
- Den samlede skattepligtige nettoindkomst fra sambeskatningen skal være mindst 3 % af den samlede bruttoindkomst for alle de deltagende selskaber.

Underskud, som er opstået før indtræden i sambeskatningen, kan ikke anvendes til modregning i overskud fra andre selskaber i sambeskatningen.

Underskud, opstået i sambeskatningen, kan ikke fremføres til modregning i overskud efter sambeskatningen er opløst.

Udbytte mellem selskaber i sambeskatningen er fritaget for at tilbageholde udbytteskat.

DANMARK

Der er mulighed for at sambeskatte to eller flere selskaber, hvis moderselskabet har bestemmende indflydelse (direkte eller indirekte) over datterselskaberne via flertallet af stemmerettighederne.

Sambeskatning etableres, når den bestemmende indflydelse er reel, så en sambeskatning kan godt starte midt i indkomståret, hvis der f.eks. er købt eller stiftet et selskab midt i året.

Ved sambeskatning beskattes indkomsten for samtlige selskaber i sambeskatningen hos moderselskabet.

Der er mulighed for overførsel og fremførsel af underskud mellem de sambeskattede selskaber, som er opstået, mens selskaberne var sambeskattede. Underskud i et selskab opstået, inden det indgik i sambeskatningen, kan kun fremføres og anvendes af selskabet selv.

Udbetalt udbytte og tilskud mellem de sambeskattede selskaber er skattefrit.

Underskud i en sambeskatning begrænses på samme måde som underskud for individuelle selskaber og med samme grænser for hele sambeskatningen.

Beskatning af kapitalindkomst og kapitalgevinster i 2017

POLEN

Kapitalgevinster er som udgangspunkt skattepligtige som almindelig selskabsindkomst. Dette gælder, uanset om indkomsten kommer fra salg af fast ejendom, aktier m.v.

Kapitalgevinster fra salg af landbrugsejendomme er dog fritaget fra selskabsskat, hvis ejendommen har været ejet i mindst fem år fra slutningen af erhvervsåret.

Udbytte fra udenlandske selskaber medregnes i den skattepligtige selskabsindkomsts og beskattes med den normale sats.

Såfremt udbytte udbetales til et selskab, som i mindst to år har ejet mindst 10 % af kapitalandelene i datterselskabet, er udbyttet undtaget for tilbageholdelsespligten.

DANMARK

Kapitalindtægter er som udgangspunkt skattepligtige

Der er mulighed for at genanbringe hele fortjenesten ved salg af en erhvervsmæssig ejendom ved køb eller ny-/tilbygning af en erhvervsmæssig ejendom i salgsåret, året før eller året efter.

Salg af unoterede aktier er altid skattefrit, og udbytte på samme aktier er skattefrit, hvis det modtagende selskab har bestemmende indflydelse eller ejer minimum 10 % af kapitalen i det udbyttegivende selskab. Ellers medregnes 70 % af udbyttet.

Salg af noterede aktier og modtaget udbytte fra samme type aktier er skattepligtige, hvis det modtagende selskab ikke har bestemmende indflydelse eller ejer minimum 10 % af kapitalen i det udbyttegivende selskab.

Specielle regler ved opgørelse af selskabsindkomsten

POLEN

Polen har regler om CFC-beskatning (Controlled foreign company) af personer og selskaber, der ejer andele i og modtager udbytte og andre udbetalinger fra et selskab i et lavt beskattet land.

Afskrivninger

Det er obligatorisk at foretage afskrivninger, og afskrivningen kan ikke udskydes til et senere år. Der kan udelukkende afskrives på erhvervsmæssige aktiver. For ikke afskrivningsberettigede aktiver modregnes anskaffelsesomkostningerne med salgsprisen for at opgøre gevinst/tab.

Der afskrives, generelt efter den lineære metode, hvor der afskrives lige meget hvert år i aktivets levetid. Der er fastsat regler for forskellige former for aktivers levetid.

For visse aktiver kan "the declining-balance method" anvendes.

Rentefradragsbegrænsning

Polen har regler om tynd kapitalisering, hvor renter ikke kan fradrages, hvis gælden i forhold til egenkapitalen er 1:1 og lånet, som renterne stammer fra, er ydet af:

- en kapitalejer, som ejer mindst 25 % af selskabskapitalen eller en gruppe af kapitalejere, som til sammen ejer mindst 25 % af selskabskapitalen, eller
- mellem selskaber, hvor den ultimative ejer, ejer mindst 25 % af begge selskaber.

Selskabet kan dog også anvende en anden beregningsmetode. Ved denne metode bliver renterne på lånet fradragsberettigede op til et beløb, som ikke må overstige skatteværdien af aktiverne ganget med referencerenten fra den polske Nationalbank forøget med 1,25%. Uanset hvad, må den totale fradragsberettigede rente ikke overstige 50 % af selskabets skattepligtige indkomst i et givent år.

Renter som er fradragsbegrænset kan blive fremført til fradrag i de fem efterfølgende år.

DANMARK

Danmark har også regler om CFC-beskatning (Controlled foreign company) af personer og selskaber, der ejer andele i og modtager udbytte og andre udbetalinger fra et selskab i et lavt beskattet land.

Afskrivninger mv.

Selskaber kan som udgangspunkt ikke afskrive på udlejningsaktiver i anskaffelsesåret, men kan afskrive 50 % af udgiften i året efter og derefter 25 % af saldoen for udlejningsaktiver årligt.

Derudover er der begrænsninger i afskrivningsmulighederne på goodwill købt fra interesseforbundne parter samt ombygning af lejede lokaler, hvor lokalerne er lejet af interesseforbundne parter.

Danmark har endvidere en række af værnsregler rettet mod udenlandske forhold.

Rentefradragsbegrænsning

Danmark har tre forskellige regelsæt, der begrænser selskabers mulighed for at fratrække renteudgifter mv.

Reglerne om tynd kapitalisering omhandler, når et selskab har kontrolleret gæld til et andet selskab, og selskabets forhold mellem gæld og egenkapital overstiger forholdet 4:1, samt den kontrollerede gæld overstiger 10.000.000 kr. Er det tilfældet, fradragsbegrænses den del af renteudgifterne, der vedrører den del af den kontrollerede gæld, der skulle omkvalificeres til egenkapital for at opnå forholdet 4:1.

Danmark har endvidere en regel om renteloft, der betyder, at selskaber maksimalt kan opnå fradrag for nettofinansieringsudgifter svarende til 3,2 % af selskabets skattemæssige aktiver. Dog kan selskabet altid få fradrag for 21.300.000 kr.

Danmark har også en begrænsningsregel, der minder meget om Tysklands, der betyder, at selskabets skattepligtige indkomst før nettofinansieringsudgifter, maksimalt kan nedsættes med 80 % som følge af finansieringsudgifterne. Dog kan selskabet altid få fradrag for 21.300.000 kr.

Anvendelse af skattemæssige underskud og tab

POLEN

Underskud i indkomsten kan uden begrænsninger modregnes i overskud i samme indkomstår.

Underskud kan fremføres i fem år, men der kan kun anvendes op til 50 % af det fremførte underskud hvert år. Der er ikke mulighed for at anvende tidligere års overskud til modregning af et års underskud (carry back).

I tilfælde af en fusion eller overtagelse af et selskab kan underskud som udgangspunkt ikke fremføres. Der findes dog nogle undtagelser hertil.

DANMARK

Underskud kan efter anmodning fremføres til modregning i overskud i kommende indkomstår, men er begrænset til 8.025.000 kr. pr. år. Der kan dog fremføres yderligere underskud til modregning i op til 60 % af den overskydende indkomst.

Såfremt mere end 50 % af kapitalen eller stemmerettighederne i et selskab ved udløbet af et indkomstår ejes af andre end det år, hvor underskuddet opstod, kan underskuddet fremadrettet kun anvendes til modregning i aktiv virksomhed i selskabet. Er selskabet uden aktivitet, falder underskuddet bort. Begrænsningen træder ikke i kraft, hvis det direkte eller indirekte er den samme øverste ejer/ejerkreds, der ejer selskabet efter overdragelsen.

Tab vedrørende salg af fast ejendom kan kun modregnes i fortjenester vedrørende salg af fast ejendom.

Tab på noterede aktier med en ejerandel på under 10 % af kapitalen modregnes i selskabsindkomsten.

Specielle skov- og landbrugsregler

POLEN

Nogle landbrugsvirksomheder er under bestemte betingelser fritaget for selskabsskat. Fritagelsen gælder ikke for fjerkræ- og pelsdyrsproduktion.

Kapitalgevinster fra salg af landbrugsejendomme er fritaget fra selskabsskat, hvis ejendommen har været ejet i mindst fem år fra slutningen af erhvervsåret.

DANMARK

Ved salg af en skov- eller landbrugsejendom kan anskaffelsessummen indekseres i forhold til ejertiden, hvilket kan føre til kraftigt forøgede anskaffelsessummer, hvis ejendommen har været ejet i en årrække.

Der er særskilte regler for værdiansættelse af besætning og beholdninger i forhold til et almindeligt varerelager.

Der er fastsat forhøjede afskrivninger på flere af landbrugets driftsbygninger.

Der er endvidere regler om lav vurdering af landbrugsjord, således ejendomsskatten på jorden er lav.

Skat på fast ejendom

POLEN

Polen har en variabel ejendomsskat afhængig af, i hvilken region ejendommen er beliggende. Beregningsgrundlaget er en særskilt skattemæssig vurdering.

Den beregnede ejendomsskat kan fradrages, såfremt ejendommen anvendes erhvervsmæssigt.

DANMARK

Danmark har en variabel ejendomsskat afhængig af, i hvilken kommune ejendommen er beliggende. Skatteprocenten ligger mellem 1,6 % og 3,4 %. Beregningsgrundlaget er en særskilt skattemæssig vurdering, hvor jord og bygninger er vurderet hver for sig.

Landbrugsjord vurderes lavt, således ejendomsskatten holdes bevidst lav på denne type jord.

Den beregnede ejendomsskat kan fradrages.

Relevante momsmæssige forhold

POLEN

En juridisk eller fysisk person, som driver økonomisk virksomhed og er etableret i Polen, er registreringspligtig for moms, såfremt den momsplichtige omsætning i 2017 overskrider ca. 350.000 kr.

Momssatsen er 23 %. Der er en nedsat momssats på 8 % på fødevarer, bestemte bøger, aviser og blade, bestemte sundhedsfremmende produkter samt opførelse, renovering og vedligeholdelse af sociale boligbyggerier. Endvidere findes en nedsat momssats på 5 % på varer, der betegnes som basisfødevarer, landbrugsprodukter samt skovdrift²¹.

En række varer og ydelser er fritaget for moms - eksempelvis social forsyning, uddannelse, ydelser indenfor sundhedssektoren, finansielle ydelser, postydelser, kulturelle begivenheder, sportsbegivenheder m.v.

Udgangspunktet for afregningsperioden for moms er månedsvis, men der kan ansøges om kvartalsvis momsperiode.

Momsregistrerede virksomheder har som udgangspunkt ret til momsfradrag for udgifter, som vedrører den momspligtige virksomhed.

Polen anvender fællesstandardsatsordningen for landbrugere, hvilket er en forenklet ordning, som kan til- eller fravælges af den enkelte hvert år. Ved anvendelse af ordningen skal der opkræves en standardgodtgørelse på 7 % ved salg af varer, som ikke skal indbetales til myndighederne. Virksomhederne skal, såfremt de anvender ordningen ikke føre momsregnskab, idet de ikke får momsfradrag for nogle af deres udgifter. Standardgodtgørelsen skal så kompensere for det manglende momsfradrag. Anvendelse af ordningen kan udgøre en fordel for landbrugerne, idet de kan tilvælge ordningen i de år, hvor det er positivt for landbrugeren at anvende denne. Det kræver, at der tages aktivt stilling hvert år, og at landbrugerens forventning til indkomståret holder stik, idet det ellers kan blive en økonomisk ulempe for landmanden.

DANMARK

En person, som driver økonomisk virksomhed og er etableret i Danmark, er registreringspligtig for moms, såfremt den momspligtige omsætning i år 2017 overskrider 50.000 kr.

Momssatsen er 25 %. Der findes ingen nedsatte momssatser, men udelukkende en generel sats.

En række varer og ydelser er fritaget for moms - eksempelvis sundhedsydelser, social forsyning og bistand, uddannelse / undervisning, visse finansielle ydelser, postydelser, personbefordring, levering af fast ejendom (undtaget herfra er byggegrunde og nye bygninger), forsikringsvirksomhed, kulturelle aktiviteter, kunstneriske ydelser, visse ydelser i tilknytning til sport samt lotteri og spil om penge mv.

Momsregistrerede virksomheder har som udgangspunkt ret til momsfradrag for udgifter, som vedrører den momspligtige virksomhed.

Momsregistrerede virksomheder kan afhængig af omsætningens størrelse have en afregningsperiode som er månedsvis, kvartalsvis eller halvårlig. Endvidere kan der ske lejlighedsvis registrering.

Danmark har valgt ikke at implementere fællesstandardsatsordningen.

Forbehold

Ovenstående er skrevet ud fra bøgerne:

- European Tax Handbook 2017, Poland
- EY, Worldwide Corporate tax guides 2017, Poland
- EY, Worldwide Personal Tax and immigration guide 2017
- EY, VAT, GST, and Sales Tax Guide
- EU moms manual 2017, Polen

Alle satser og beløbsgrænser er gældende i 2017. Mange af disse vil reguleres hvert år. Der tages i øvrigt forbehold for ny lovgivning i udlandet, som ikke er omtalt i ovenstående bøger.

²¹ EU Momsmanual 2017, ISBN: 978-619-3908-0, Polen

Litteratur for yderligere information omkring konkurrenceevnen i slagte-svineproduktion

Direktiverne er dyre i Danmark – undergødskningskrav og pesticideafgifter er dyrest (2015)
Af Landbrug & Fødevarer – Økonomisk analyse

Vækst- og nabotjek af miljøregulering og kontrol af primærjordbruget (2015)
Af Naturerhvervsstyrelsen, miljøstyrelsen og naturstyrelsen udarbejdet af COWI

Nabotjek-rapport fra COWI
Af SEGES, Carl Åge Pedersen på landbrugsinfo.dk

Benchmarking af miljørelaterede regler på markområdet fra og med 2015
Af SEGES, Carl Åge Pedersen på landbrugsinfo.dk

Polish Pig Breeders and Producers Association "POLSUS" (2014)
Af Tadeusz Blicharski, PhD "Polsus" managing director

Production costs and margins of pigfattening farms -2008 report- (2009)
Af European commission, Directorate-general for agriculture and rural development, Directorate L.
Economics analysis, perspectives and evaluations, L.3. Microeconomic analysis of EU agricultural holdings

Effectiveness, production costs and competitiveness of Polish agricultural holdings at present and in the medium- and long-term perspective (2014)
Af prof. dr. hab. Wojciech Jozwiak et al. fra Institute of Agricultural and Food Economics National Research Institute

2013 Standard Results of Polish FADN agricultural holdings (2015)
Af Poliski FADN System Zbierania I Wykorzystywania Danych Rachunkowych Z Gospodarstw Rolnych

Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri 2014-15, FLF Alm.del Bilag 28, Offentlig. Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2014)
Af Jesper Wulff Pedersen

Svineproduktion i et europæisk perspektiv, Danmark, Sverige, England, Tyskland, Holland, Belgien og Polen (2014)
Af landbrug & Fødevarer

Nabotjek 2014, Konkurrenceevne (2014)
Af Landbrug & Fødevarer

Flere grise på danske hænder, et bidrag til velfærd i hele landet (2016)
Af Svinesektorens vækstpanel

Svinesektorens vækstpanel, Del 1: Slagtesvineproduktion i krise (2016)
Af: Svinesektorens vækstpanel

Svinesektorens vækstpanel, Del 2: Potentialer i dansk slagtesvineproduktion (2016)
Af: Svinesektorens vækstpanel

Statistik 2014, svinekød, juli 2015
Af Landbrug & Fødevarer

AKIS and advisory services in Poland, Report for the AKIS inventory (WP3) of the PRO AKIS project, April 2014

Af: Jozef Kania, PhD, Assoc. Prof. ved University og Agriculture in Krakow

Agriculture, forestry and fishery statistics 2015 edition

Af Eurostat statistical books

A competitiveness index for national pork chains in Europe For the years 2010, 2011 and 2012 (2014)

Af Boris Duflot et al. I Les Cahiers de L'IFIP Revue R&D de la filière porcine française, Vol 1 – N 1 – 2014

Rammevilkårsanalyse 2013 – Slideshow

Af: Flemming Nør-Pedersen og Thomas Søby

Konkurrenceevne for erhvervet 2012

Af Landbrug & Fødevarer

Svinesektorens konkurrenceevne, 2011

Af Landbrug & Fødevarer

Landbrugsbarometer 2014

Af Kim Martin Hjorth Lind og Henrik Zobbe for Københavns Universitet (IFRO)

Dansk landbrug og fødevareindustri konkurrenceevne og rammevilkår (2012)

Af Kim Martin Hjorth Lind og Henrik Zobbe for Københavns Universitet (IFRO)

Rammevilkårsanalyse af dansk landbrug og fødevareindustri - baseret på international benchmarking (2011)

Af Fødevareøkonomisk Institut

"Agricultural budget" and the competitiveness of the Polish agriculture (2014)

Af Stanislaw Lenkiewicz et al. For Institute of Agricultural And Food Economics National Research Institute, Warsaw.

Subsidies versus economics, finances and income of farms (2015)

Af dr. Justyna Goral et al For Institute of Agricultural And Food Economics National Research Institute, Warsaw.

Prospect and challenges for the development of pig production in Poland (2016)

Af: Michał Thlon, Cracow University of Economics et al.